

اطلاع

اس مطبع میں ہر سال و فن کی کتب موجود ہیں شائقین کو فہرست مطول سے
موجودہ اور درخواست کر کے مل سکتی ہے معلوم ہو سکتا ہو کہ قیمت اس سال
ارزان مقرر ہوئی ہے ہم صرف کتب شنویان قصص نظم و شرفارسی و کلیات و ادب
فارسی کی کچھ کتابیں ذیل میں درج کر رہے ہیں

شنویات قصص نظم و شرفارسی

واعظ مشہور کتاب ہے۔	شنوی مخزن اسرار۔ تصنیف مولانا
معدن الجواهر۔ تصنیف بلا طرز	نظامی۔
یہ کتاب اندرز و تہذیب الاخلاق	شنوی تحفۃ العارفین۔ محشی تصنیف
بامیرا و حکایات تشبیہیہ اور الوجود	حکیم خاتانی۔
ظفر نامہ مولانا اٹقی۔ پیور کے فتویٰ	شنوی تحفۃ الاحرار۔ تصنیف ملا جامی
کا حال بطور سکندر نامہ ہے۔	رحمۃ اللہ۔
مفرح القلوب۔ عرف گیارہ	ایضاً۔ بشرح بالا۔
کرتیک و منک کا قصہ ہے۔	شنوی یوسف زینجا جامی۔ محشی
شنوی سنباستان۔ بہ تیغ بوستا	مرثیہ چھاپی گئی۔
سیدی تصنیف محشی ہر گویاں قصہ	ایضاً۔ شنوی یوسف زینجا جامی
نادرین فارسی۔ تصنیف فیاضی	سہ مصرع متن حاشہ میں محشی ہے۔
بین ہمایہ زینجا جامی ہے۔	یوسف زینجا ناظم ہروی۔ جواب
لیلی مجنون ملا اٹقی۔ مشہور قصہ	یوسف زینجا سے جامی۔
بلاغت میں ہمیشہ ہے۔	زینجا فردوسی۔ کراں تصنیف فردوسی
لیلی مجنون خسرو۔ امیر خسرو کی	لموسی۔
سے یہ ایک کتاب ہے۔	یوسف زینجا فردوسی۔ منظوم چوتھے
شنوی ہشت بہشت امیر خسرو نادر	مکر طبع ہوئی۔
از تصنیفات حضرت امیر خسرو مشہور	نگار دانش۔ عبار دانش کا انتخاب
لیلی مجنون نظامی۔ تصنیف مولانا نظامی	انوار سبلی۔ محشی تصنیف ملا حسین

بسم الله الرحمن الرحيم
صنایع مکین و مکار
فصل اول در بیان

استعارت سبک استخوان و سبک
شیرین و شیرین و شیرین و شیرین

صنایع
فصل دوم در بیان

از پروردگار تعالی
و عظمی و عظمی و عظمی

در بیان
و عظمی و عظمی و عظمی

M.A. LIBRARY, A.M.U.

PE467

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

ز غیم چشم دل بر عیب بکشاے
بر حمت کن ز غیب از عیب پاکم
ز شادی جهان غمناکیم ده
دل غمگین ده منت بجان نه
در و گنجایش غم کوه تا کوه
ز هر نشی صد جا بیشتر ریش
بر هم دشمن و با بیشتر دوست
که بت را قبله اند عشق را دین
ز بانی ده کلید گنج تحقیق

خداوند ارے از غیب بکش
بهیچیکه باشد عیب نامکم
ز عیب خود پسندی پاکیم ده
ز بدردی بجان دل را امان ده
دل غمگین ز شادی شاد از اندوه
دل از خار خار عشق پریش
پراز خونا بهشتش رگ و پوست
دل را دیده ده عاقبت بین
بدل سزایختر از نقد تو فین

شیرین خسرو آهنی

۳

در بیان

<p>می گری کر است کن بسیار ز خاک پای عشقم آبر و بخش مگر زین گل پدید آید سر نو که عالم پر کند ز او ازه عشق خداوند که اکنون چند گاه است در مہلی سکہ دے خطبہ منبر</p>	<p>بالتش آب دہ تیغ زبان را زبانی در حد این گفت وگو بخش گلستان کهن را بلبل نو سراپد داستان تازه عشق کہ اقلیم چمن بی باد شاہست اگر نہت ز نو وقت ست جعفر</p>
--	--

در بیان نظم کتاب پید

<p>پای دل در گنجینہ بکشاے ترا بر گنج باد آورد دست مکنجی چون فروشد ناگفت پای سخنان در خاک بہ آن گنج مقصود شود آن گنج را نام از جہان کم قلم را از استین زیر آفتاب در</p>	<p>رہے گنج بہمن نے بیخ بہناے مرا چدین گدا بر درشتست در خود بر سرخ آفاق بکشاے کہ و محتاج را نہو دجوی سود کہ بر حاجت فراید جسرتے ہم کہ عالم را کئے دایان دلچ</p>
---	---

اقتراح نامہ بنام آن گیارہ طاعت و ہر جمیع افراد انسان فرست

<p>بنام آنکہ شمع عشق افزوست رخ خورشید عشق راست برقص برنگ گل جو یوی عشق آمیخت</p>	<p>وز و پروانہ دل را جگر سوخت ز شوق آورد جان ذرہ در برقص دل بلبل نفس در شاخش آویخت</p>
--	--

<p> خدا ای ملک جهان داده اوست مرثب ساز این ترکیب و کوش تعالی اندر ہے معبود مطلق کریمه بر دور و لسان شسته ز فیض کیمیا مہر ز پاش درون دل چراغ و انشال فرور باب ناز آسین گل حسن بفرق عقل تاج سروری نہ ز تاب نور دل رونق دہ چہر بباد افراہ نخل آموز انصاف بنامش سر بلندی نامہ سارا ز نامش نامشده شیرین زبانم بجا جہند حشرش دل رحیم است بود سائل طلب طبع لہیان چنین کس لطف دامن گستراند کند چون عفو را تہرشل طاعت براہ او ز پانہ نشنید آید </p>	<p> باین رفعت سپہر افتادہ اوست ز جمع خاک باد و آب و آتش کہ در ہر بخش دانند بر حق درستی بخش و لہا ہے شکستہ سخا آموزینان گہر باش بانیشہ رہ نادیدہ آموز موکل ساز خواہش بر دل حسن خرد را برتری دہ از کہ دہ سیان جان و تن طرح انگن مہر خطا بخشندہ و پاداش نہ اہل کار بحر فتنہ شفق باز ہی خامہ سارا زبان باشد گرامی تر ز جانم سوال آنجا چہ حاجت چون کر سوال برام باشد ہر کمان از دوزخ مگر نویسہ ماند ز بیکار ہی جہل ماند شفاعت بسر بود درین دہ گوی خوشید </p>
--	---

فلک بگشتن اندر آتش نداند	اگر چه تا ابد شرمند ماند
--------------------------	--------------------------

مناجات بچو تعالی	
------------------	--

<p>خدا یاد در رهت بودیم خاکه در ان خاک از سعادت کج گشتی لایک را عنایت کردی کیم بهمان خاکیم ماستی هوسناک اگر چه خویش را کردیم خود خوار در ان ساعت که کار آید چاره جگر را آب و دل را خون نموده بایانم بلند آوازه گردان چو افتد کار باروز قیامت در افتد چون بدر پائے کرم چویش در صحت خواهی از دلهای توش که بایاد گشته لذت نماند فزون از دوزخست آتش مساک ترا وقت کرم بشمار دار و ابور</p>	<p>چو جان ز آلائش هر جسم پاکه تن گل را آب جان سدر گشتی که شتی خاک را کردی قطعه که دست عزت برداشت از خاک تو قدر عزت مهسان نگه دار نفس را شمار آید با حسنه دمی از زندگی افزون نموده بهشت ایمان جانم تازه گردان بر انداز از میان نام نداشت گنه یکبار ه کن بر ما منه اموش قلم بر نام جرم عفو در کش بهشت آشت کین خجالت نماند که جرم ما بر دمی نایاری که فی خواهنده فی خواهش نجار بود</p>
--	--

در بستی برویے ماکشادی چو کردی از کرم موجود مارا کنون این جان بهمانجا نیست باین درازدو عالم روی کرده آ فضولی گر چه همان را کند خوار باید که مایه کربان	بجان بختی صلائے عام دادی نشاندی بخوان جود مارا چه همان خویش بر دانه نیست چو همانان بغیرت خوی کرده آ کریه عزت همان نگسار عجب نبود فضولیهای همان
--	---

خطاب نفس ذات لال بر وجود و احیل وجود

بیای ذره خورشید در دل ز گوناگون نمجھائی سپهری ز رنگ آمیزی پا قوت در کان ز آب ابر زادن آتش برق ز آب و رنگ داد و شک در تاب ز لاله گردن کنسار گل رنگ ز دانش از تو کس را برتری نیست بجینش چرخ را آرام دادن هیوے را بصورت عقد بستن	چو دل کو ران شسوز نهار غافل وزین تاثیر و تابشهای مری ز گل سر بر زدن گلهای لوان ز نیسان بگرشتن در گھر غرق ز رستن سنگ آتش نگر آتکاب برون آوردن صدر رنگ از سنگ نکو نگر که کارے صرصری نیست بنای خاک بر مرگز نهادن درست ناه را بر شب شکستن
---	---

بماہ از عاریت این خرقة دادن	بفرق خور ز نور افسر ندادن
وز و آفاق را گل چهر کردن	سیر نور اگدائی مهر کردن
طلسم این چنین ترتیب دادن	بهم اصدا و ترکیب دادن
که از صنعت لصلع پی برد کس	جہان را علتی غائی ہمین بس
وجودش را وجود مادگیست	در اثباتش چہ چائی قاف قیل
خود را ماسوئے ممنون و منت	وجودش واجب از اثبات حجت
کز ان بیشک تسلسل لازم آید	چو ممکن موجب ممکن نشاید
سیان حق و باطل کرده تفریق	تسلسل باطل بر مان تطبیق
که گردد ممکنات از وسع پدیدار	وجود واجبی بس گشت ناچار
شر او را بر پستش بے سخن است	پدید آرنده خبر خویشین دوست
قدم داشتند در راه ہشیار	چو رہ صحبت در وی چاہ بسیار
بروشاید بر آری سبز کوشش	خبر پیمان بعزم حبت و جوشش
نہ نادان ز خود و اناتری جو	اگر خواہی سلامت رہبری جو
نمیدانند رہ دل از نمود است	خود غم کمر بن ہمراہ بود است
اگر افتی بچہ بر سن گشت نہ	پی اینجا بر پے مردان رہ نہ
و شیبہ ہر آخر زمان زن	نہر بند و دامن در بیان زن

اور نعت حضرت رسالت پناہ گوید

<p> ابرو القاسم قسیم نار و جنت چرخ کپالیش عرش امانج صفت پیشین از ولس انیارا نبوت را از و جاوید فی ازان سروش سایہ بود آراد انگشتش فروزون شد ماه قمر کلید ہر دری چون دشت در دست در آید تا ازان در نیکیخت عمیدہ دیدہ دل بستہ ہرگز آب سادہ آتش زوہ عجاز نقش بر لعل گاہ بر شکم سنگ حجاب از شیرم دستش آب گشتہ بچون چشمہ دستش روان بمعجز چون ید برین کشاودہ شدہ از عجز از دستش سنگ گویا نمودہ خدش معجز نمائی تنق بستہ ز نورش ابر بر فرق </p>	<p> شفیق مجسمہ مان نے فرو منت ز قصر قدر او یکپایہ سراج بس ویشی بروشما حذر درین مہمان سدا خبر وی طیف کہ جامی سایہ خود در پایش افتاد درستی از شکستہ دوست دہ بفتح الباب گردون ہیست دری بکشاد بر گردون دوخت گس بر شاکش بنشتہ ہرگز بر آتش آب زد در خاک شیرازہ نگشتہ حلیم او از سنگ کم سنگ جہانے ز کشنہ زو سیر گشتہ ستون خشک از نقش زبانی شجرہ او با حجب را فطرت دادہ کفش خجلت دہ موتی و عیسے کلغ از خدش کسب ہمائی مکر وہ مایہ اش را کس ز خود فرق </p>
---	--

در دهر در زده باخوشتید توام	بیش گفت موسوی جمعی موسوی دم
چو خورشید پرده و هم پرده بود	بمجم شمع و بر نامحرمان دود
بیا لم ستر نور طور از و فاش	گر زبان خور ز نورش همچو فاش
ببیند چون زخوی روز و شب بود	شدی گرتار او را نور خور بود
لطاعت ترک خورد و خواب گشت	محمد آفتاب شب نخفت
ز حرمت گشته بیت الله بانی	از دود دولت سرای امسانی
روان شدتا شود در عرش مان	برون آمد لطاعت که بفرمان
بر تاش جذب عشق خدا بی	چو برق از طلیش رود در حالی
ریاضت در ریاضت داده خود	همایون پے همایه عرش سید
بر فتن عمر اما خوش عنان تر	بدیدن دلبر اما مهربان تر
بفرمان عنان گردن نهاده	ز اسب کشتی طبعش پیاده
محد و حد همه ایش که داشت	سر سدره بگام زیر نه داشت
خدا هم را می او کرده و بس	همه مانده ز همایش واپس
دلش از تنگی سیدان گرفته	بهرش از جا که جولان گرفته
بیک گنبد زنه گنبد بد رفت	بمقصودش ز آهوی فطرت
بدوشش غاشیه برکت خجیت	همای سدره پرور گرم حجت
باقی انصاف مقصود بهر	نموده وقف ره جبار و شپهر

سین ستروائی

11

غبار افشان بپیش کیسوی حور
 بجز دم عرش میثی گرفت
 اما نر ابا موسی شرفناک
 ز صحرای برق برق رفتار
 بپایش کرد خود را تیر پر تاب
 ز بوی سوی آن فرخنده وارد
 بزهره زهر عرش گشت تریاک
 ز نورش یافت چون سربای خورشید
 پستش دایغ خویش بهرام
 فرو دادند آن فرخنده ختم
 چو در ایوان کیوان گشت عمام
 ز شوش مرغ هشتم کرد هفت
 پے نظاره آن شمع خند
 گذارش چون کعبه طلیح
 چو سدره سدره شد عرش
 ملائک را بر از پر در بستند
 قدم گرم و تند و شگفت کرد جبار و ب

سوار و مرکب نور آغا نور
 بهی بر اسوس پستی گرفت
 با قصه کرده در دست بر افلاک
 شکسته به نقل دیده بسیار
 سیاهی شست از دفتر بیدار
 کند تا شمع عطاری عطر و
 فگند از چنگ چنگ خویش بر جا
 فتاده زیر پا چون سایه خورشید
 که گرداند قوی باروی اسلام
 سعادت بر سعادت سعد اکبر
 حکم سوار شرف بر عرش کیوان
 بپا اندازد گستره در رفیت
 تو ایت جمله چون پر دانه سیار
 ز خورشید خودش سیاره داد
 بفرق عرش شد مشرق محشر را
 در و اندیشه بر غماز بستند
 محبت گشت مقناطیس محبوب

هذه حكمة نزل على اولادنا من حكمة محمد صلى الله عليه وسلم
شعرا في اذننا من حكمة الله عز وجل

<p>سخن را پیش ازین یاد انباشد نگین در شکاف کاف کونین کجا و چون بکین چون که داند که گردل دیده باشد دیده و پیراست سبکساری گرانباری عطا شد که گوی رفت و آمد رفت آمد بیاران محمده وقف کردند بنابر دانه این چار مصرع رباعی را چار مصرع آمد همچنان را نگین کس حکایت مهراباری بدل جز این نگین همین نازان شود جان محمد</p>	<p>بجای شد که جارا با نباشد بلع نقای قامت قاب قیون شنید و دید ازین افزون که داند ترا گوشل بن سخن از دل شنید فزون از خجاست حاجت رشود بمقصد زود تر از ان هم محمد سرای خلد را چون شفق کرد دو عالم را اگر معمار ابداع علی در جنت یاران محمد ولم را چون محبت در شمار است بدل از لب محبت کین بگنج علی گوین چو خیزد هم مرقد</p>
--	--

<p>حقیقت شب معراج حضرت صلی الله علیه و آله و سلم است که یکدرستم و صد در کثوم بزدبان را رخصت گفتار و اوم دل و جان تازه شد و خوانرا</p>	<p>بغرلت ووشش سهم نو نماوم نجدت قدسیان را بار و اوم از آب خضر اثر و اوم بسیار</p>
---	---

سکندر گو که وقت کامرانیست
 در رخ خشم که چون شربت نیم نوش
 به تنها خور و نم در راه بسوز
 حیات جاودان بخشد اگر می
 چون بر آب حیوان دست دادم
 بدست من بود چشم حریفان
 دو کس را در بیابان خطرناک
 چو دست می کرد شد زخاره
 مسیح بحر و مساجد بیابان
 شتابان شد بکلمه آسمانی
 لبالب کوزه صافی زهر درو
 سوی آن بار دیگر گذاشت
 ببالین نگاه شان خضر الیاده
 برگ از زندگی صد بازخوشت
 سرمه پال آن ساتی که باده
 بر و تشن چشمه پی برده ام بچه
 درون ملک طلعت آب حیوان

صلوات علم و آب بر زندگان نیست
 کنم لب تشنه یار انرا فراموش
 ز خود و او - هم در بیخ امانه کشم
 به تنهایی چه لذت باشد از دوس
 چرا خاطر بهستم بالست دادم
 تانوشتم تانوشتم بالستان
 زبانی که تانوشتم بالستان
 نفسا اوشتاد اندر شماره
 امانت دار گنج آب حیوان
 که آب افشردن کنشانی ندگاه
 بنزدیک لب هر یک که آورد
 چنین تانوشتم بالستان
 بحد بحر ایضا فدا و ده
 نخل از گرد دریا چون سکندر
 و به خندان و پستانی کشاده
 که باشد چشمه خور قطره دوس
 اگر زین پیش بود از خلق میان

<p>نرم فرما تو در یاد کان را در دریاگر بر کرد و هستم گرد بدریا پر نیم آتش خاک کا نرا ز آتش زان بخاک شتر شترم بیک آتش نند صد گنج بشترم</p>	<p>که هم روشنگرم هم آفتابم کریم فرد گانے نلسان را عجب نبود جو انمروم جو انمرو جو انمرو دی بیا موزم جبارا که هم در یاد علم هم باد و ستم باین کیمت گردانی بلج خوشترم</p>
---	---

اداد و بهت از جناب حدیث بر او نظم گرا

<p>کشانم می برد و بهت بر اسب درین ره سخت ترسان می نیم گام بر به تار یک چون و پیش باشد نخستین پیشوا کین راه پیود درین ره بعد از او هر کس قدم بسخت شد چون من باین هوس مرا افسوس بهت برد ازین راه انون در تنگنا سیه سیر نه امر و نه سخن شد کار فرما</p>	<p>که در هر گانش آراست چاه خدا و اندک چون باشد سرخجام خطر تر شدگان را پیش باشد نه پندارم که از جنس بشر بود خرد بر خط انصافش قلم زد سلاست روند انم و چاکس نگاندم خویش را و آست در چاه بگو شرم تا براهیم یا سیر سخن در عهد گفتیم چون سیر</p>
--	--

مرا بود از عتسایت چنانچه تقدیر
بدستم لوح و گوشتم در سخن بود
بجنگامی که دستم چپ از دست
رفت تسلیم سخن بمنزله ایم داد
نمی شد گر که ویران میشد ایران
بعین چون ندارد قدر گوهر
چو ایران گرچه جایت در جهان
فلک را گزیده نه نکونیت
گهر با جلگی زان خاک خیزد
بشکر بیزی گوهر فانی
ز رشک از دیده پا قوت چون رفت
چه گویم شکر این شکر فشانان
ز عالی همت گردون ساسان
که افروزم ز قیمت قدر دهند
درین نعمت کنم که اسباب
سخن من پرده گویم شد زرم
کز احسانم ز خود شرمند کرده است

و بان شیرین و لب آلوده سیر
سخن با سن و طفلی در سخن بود
و مقصودم فلک محروم چون جانت
بشیر و قلم شغولیم داد
سواد دهند جایت آب حیوان
وطن نبود ز زندان هیچ گستر
بگو هر چه پیری دهند و پستانیت
ز یا قوتش زمین سست و خست
شکر هم زان زمین پاکشید
چو دادم طوطیان را از منای
شکر از شرم ازین کشور برودن
ستای فیتی را قدر دانان
زور یا خاطر گوهر شناسان
هلاکم را بهر جا بدر خوانند
که باشد سگ شل و حق شناس
رهن منت آن شهر بام
چو من آنا و ده را بنده کرده است

باحسان در جهان آزاوہ نگذشت
 گزیدہ نیک نامی پر راز وجود
 تھی سازد بدے صد فہینہ
 بجمودی کس اور اس کے ستانہ
 باوہر کس کہ خط بند گے داد
 خرد شخصے جس نے خرم اورا
 جان ایزد باو تنہا سپردہ ست
 بگیتی منت نہاد خواب او شد
 جو این شد بار دیگر عالم سپر
 چو گیرم جام شہادت گوئی
 زندہ مورتی خورشید از تو سیغ
 رسد خورشید ازیت بعیدون
 نشاط عیب خود جاوید بیند
 زمانہ قدر مہر شش بیناسد
 کہ با او طاقت نہ چہ دارد
 بجا لا نگاہ عرش نہ برافلاک
 کشد بر شہر اگر چون برین شہیر

بگیتی نام کار افتادہ نگذشت
 عطا کردہ بدے ملک محمود
 ز نام نیک پر خواہد خشنید
 کہ محمود شش ایازی را نشاید
 کند صد بندہ چون محمود آزاد
 فلک قطبے سپہر غم اورا
 باو جز خود بخود اورا سپردہ ست
 گل باغ بقا سیار ازو شد
 بعد شہ نورا الدین جہانگیر
 فروز و چہرہ خورشید است گوئی
 نہ از فہر شش ہلاک کیسہ مرغ
 اگر از خور گریند ماہ سجون
 برویش ماہ اگر خورشید بیند
 بکاہ کین سپہر شش شہیناسد
 فلک پیوودہ خود را رخ دارد
 غبار حجبہ بود فروز و خاک
 نہ از تیشہ اثر ماندہ از شہیر

محبوب آناه که دارد وجودش
نباید تنگ اگر حاجت فرست
بکار عالمش پرورده ایزد
کنش خوابگاه باری گرفت
ستان زکریه و بخشید یکبار
رخاوش پیش بخشید پیش او سپید
کنش از خلکان گستر بخشید
چاک کان رسد گر آب جودش
جهاندار و جهاندریش آموخت
ز عدلش انجمن گیتی بفرمان
برین در کرد تا دولت غلام
شکست تا شد در بان این د
سخن گوئی که بود از طبع آگاه
زبانز آتقد رگوهر سفته است
ز شکرش چون شود نایغ و بام
بهر طوطی ز شکر داد کا نس
بدلی آنکه لاف خسرو می زد

که باشد بنم گدما به جودش
ولش را دامن دولت فرست
کفیل زرق خلقش کرده ایزد
دهد آسان بدشواری گرفته
جهانگیر و جهان بخش و جهاندار
نماید دزه پرور و نخبور شید
به بخشد زرق او هم ز بخشید
شهر آسار و دوبرباد و دوش
ز هر کاری نیکو کاریش آموخت
که شد مور آصف ملک سلمان
ز شرق تا مغرب رفت تا هم
بجای خود در خاقان و حیر
باستحقاق بر گویند گمان شاه
بیک حمد و بیان عدد شکر گفته
که سن از دولت ادب توانم
بهر حمد و نیان داده و بیسان
تقدیر شاه راه سود و نیرود

مزد و هر چند از دشمن گرفتیم برای گنج باشد رنج بردن هر نو با ده نیکه نود هندی	برای ملک مرد دشمن گرفتیم مرا نیست نام گنج بردن هر چه ملک کینه دود هندی
--	--

استمداد از بهجت در تمام کتاب

باستمداد آن بخت بهایون بهجت دست بهم پرورده است با در او دگر ایست دارم کلید گنج معنی ده بدستم بود گنج چنان در خور و تالی سر این گنج می باید کشادن نه پنداری که من محتاج به چشم نه بیندین طلب بهجت شکستی گلستان را گله از بهشت گفتم بود تاثیر زار و بحر شیش زبانست بهت اگر این زکافات فلک را گوش بر آواز مانده است	دل از گنج معنی گشت تارون دل دوست تو نگر کرد و دست که پیش از پیش کار پیش دارم دگر نه طفلش اینک من شکستم کز و حسرت رسد قیمت بخت بختا جان صلا می عام دادن تو اگر بهت دارد بر چشم بدستی گیرم و بخشم بدست که اشب تا محب طبل بخت چه در خوابی بنال عمر غ و لریش سحر شد چون بیای در فاجات هزار ارشش دیده بره بان است
---	---

<p>نظر نہ لائے دیگر نہ اے د درین شب جز تو جانہ ایسی نیست یونہی لے نالہ را باور و کن یار و گر سوزے ندارد دل بہت مرا عشق کشل از فروست زبرد زمین را بر جای فلک بر بار بر نیل و اسے نیست جز عشق بنامے آفرینش اسباب است دران آتش دل جگر پیوستہ نہ از آتش بدل از فروخت آورد مرا این شعله را اسباب جہاں ز حایمہای پوچان بروم از شک مرا معشوق باید داغ دل نہ</p>	<p>کہ مرغی از تو نالان تر نہ اے د خموشی و فلک را خواب خوش نیست کہ خوشی و از فلک را نالہ دار سن اینکہ گرچہ دارم دل بہر صفت و عشق منت شورست بر دل بعالم این ہمہ غوغا و عشقت بہار زندگانے نیست جز عشق جہان را آب خضر از عشق در دست کہ گیتی را شراب زن پسند است کہ شب پروانہ گفتی با سمنند مرا آتش ترا آب حیات نست اگر میوختی منے مردم از رشک اگر آتش نمود و خاک از وہ</p>
--	--

بیان حقیقت خسرو شیروان

<p>خسرو پروردہ پیر پارس و ایران چو تارخ جہان بہر دم نہ کرد کہ چون ملک عجم شدست بنیاد</p>	<p>کس و بہقان مرز و بوم ایران ز احوال کیان تر بیان گشت کرد بطاق عمر کسے کسرافتاد</p>
--	--

<p> جهان را عدل هرگز گشت معمار دلیران را دل از اندیشه خون شد بھر جافتنه سید بدو شکست در معموری جهان شد جمله یک شهر بوقش لایق اولاد خود دید بفرزندی دلش شد آرزو مند بخوابش سیر اختر شد موافق گزیدل ستر ایجاد سلف با دُر کی تا بدست ملک افتاد چراغ دوده جبهه شد روشن جهان دین نام نامی شد درگاه ز اوره مرغان برگشت دایه بجای مهره در مهندش آویخت سید دیده برتش نهادی گرفتنی قبل و دادی در عوض جان بشاخش بنهم نموسی بعد باهی سخن گفتی پس از تیر و شمشیر </p>	<p> خلل در بند ملک آمد پدیدار خیال سرکشی از سر بر دل شد همی گردید عدلش تنگ و شست زمین عدل هرگز اسن شد و هر جهان آباد چون ارداد خود دید بجای جان شستش هرگز نبرد جهان را دارائی سنجواست لایق بمر عدل فرزند خلف یافت به ایران ایر چه از لوح یاداد ز رویش دیده خورشید روشن بکین و مشابه بدیدار چو چشم دایه زان رخ نیت مایه بشیرش شیر جهان خود محبت بر و گر چشم نامحرم فتادی و بس از چشم بد بودی بهر آن بمادر می نمودش گاه گاه چو کان شکرش از شیر تندیر </p>
---	---

<p>نخود بالیدی از بالیدن او ز شکین کاکش بازی شب قدر اگر سه رفته رفته میشدی خور که روز افزون نباشد حسن خویش بتعلیم خرد حبت او ستاده بزرگ اسیدار سلطو و سکندر ز کتب غم میدان کردان پس نیزان گونه کران بهر تو نشد که گفتمی همچو شیر از پنجه اش است سزای تاج و تخت خسروی شد و در میدان و یخت بدید هر فر نخواهد بخت را ز خود غیر فرزند بشبه بود تمام می همراه میا ساختی اسباب عیشش با داد و انچه او را دل پسندید</p>	<p>فلک حیران شدی از دیدن او ممش و مرغ کابل و چون بر بآن رخ گفتمی سه برابر ز دعوی باخشی خورشید نو مید پر چون هر چه او بخت دادی بسال ده شد از طبع هنر و چو داناتر ندید از خویش کس زده بر چاره چاکب عیان شد سلاح جنگ در دستش چنان باندک مدتی دستش قوی شد ز خود لائق ترش میدید هر فر کسی را در جهان هرگز فرزند غریبش دانی چون جان خودش ز مهر آموختی آداب عیشش جوان خوش مدیم و مطربش دید</p>
<p>آبدان شایر و فرها و بداین</p>	<p>چو بهر فلک شایر و بداین</p>
<p>تختین دولت کار آگهی داد</p>	<p>چو بهر فلک شایر و بداین</p>

نمای

<p> بعد جان صحبت کار آگمان ا سنازدین شده دالش پستی بزور و زرد بام خود کشیدی بباج آزر م و چین جستی نهی بکم قیصر و فرمان خاقان ز دست بخت بد بودند مانند ز ملکش گوشه سیرت ایشان بصنعت کرده خود را هر دو شوق ز بیم جان نهی از مینار ک بر فتن بر سر آتش نشسته که چون کردی بناخن کلک خرواک رقم کردی بر پشت ناخن خویش که بچان صورتی خورشیدش نشدی صورتی نا دیده زنی ز یکدگر نه کردی و سرق دیگر بشاهی لایق و شاپور ناهش نجمن یوسف و شرفیرون </p>	<p> خریدی تا نگهدارد جهان را بعد او به بسیاری دستی بهم کشور نهی شنیدی چو پیش از بهر سیگشت خرسند نهی سندان بدر گامش شتابان بملک چین دو دوستا و نهی در ایشان خاطر خاقان پریان ز شغل ملک داری گشته مغرول حصار جان نموده پیشه کار ک ز جان از بیم خاقان دست بسته نخستین نقش بند ب بود چالاک تا تایل و د عالم نهی کم نیش مگر بود آب حیوان آب دستش رقم کردی بکلک غبار افشان که کردی چون بهامش کس برابر بهر کار خرد دیده تماش و گر نه بس جوانی بود موزون </p>
---	---

<p>نفسد انبسته ز افراسپاش بجان خواهان سپاه چنگش نشانده آستین بر شمر مراد و ده فلک از بخت بد کارش حالت ز بازویش قناری رفته در سنگ بقاشی دلش را غمت افتاد بهر طریقه که کردی مانی از رنگ بر ایران چون کشید اندر رخصت بهر سنگی که از ترزان نقش دیدند بصفت چون گرفتیش تیشه چنگ چنان شد مهربان خسرو شیا پور برویش چون سعادت کرد و دیار باز نبودش جاک دیگر بکیم آرام بهر دم و رزم یا خسرو او بود بزیر پایش افسانه گفته</p>	<p>حسان و حسب آفاقش فریون طلعتی فراد نامش زده دامن گره بد و امن کوه پیشه کرده رفیع دل مالیت دوران کو به که کرده مانی از رنگ بنا بر مانی و از رنگ استوار تراشیدی چو خور از روی گلگون نویم زرم خسرو کردشان بخت بتان چین پرستش را خردند تراشیدی چو خور از روی گلگون که از خویشش نه کردی کنش دور بانگ مدته شد خرم راز نیا سووی ز خدمت صبح تا شام بهر غم غمگسار خسرو او بود نکر دی تا بخوابش خود نخفتی</p>
---	---

نیشی بجان کنگ

<p>در خواب دیدن خسرو شیرین را</p>	
<p>شبی صبح سعادت بنده اف</p>	<p>ساعتها همه شب بنده او</p>

تسبی خور انداز غایت نور
نگویم خور برادر خوانده او
هزارش و شفی با هر دل تنگ
همیشه شادمانی و رینا بهش
شبه آسودگی چرب از منبر
نشاط از نشانی خرم تر عید
ز بزم شاه آمد شاهزاده
بزم خویش هم بکلیله نشست
نوابی نغمه راه هوش میزد
و لش شادان لبش خندان شگرم
فلک چون دانش شادان میخواست
بیان می دید خود را خارا و گل
ز مشتوقان چمن بزرگ داور
ز تاثیر نوا مرغ نوا کیش
چمن را با سبک و جان سرکار
نم نشینم گران بر حسد من گل
بشیرین رنگ و باور اگر م بازار

چو کرم شب پرواز دیده مستور
ز مهر امان و ابله مانده او
گریزان غم از دفرنگ فرنگ
طرب و سایه چنبره سیاهش
در و محو از معشوق هر دل
میش خورشید و شامش صبح سید
دوست خویش شامش با ده دانه
ز جام خواب نوشین نگشت
بدل خون جوانی جوشش میزد
چو شد از خواب حیرت بسترش گرم
نخوابش نیز بزم با ده آراست
هزاران بار بدور و سبیل
نواها از گل نوازانه روت
پرافشان کشته بر مرغ و خویش
زمین از بار برگ گل گرانبار
چکان آبجیات از دامن گل
بشیرین یاسمین نسرین بخار

چو گردون جام در گردش تجلیل
 بکفت جامی بر لب جام دیگر
 نظر ناگه در افتادش بشاپور
 ز دنیا بش روان رخسار تدویر
 بهار عالم از بوی گلش مست
 ز لعاش غنچه را بر پر خون دل
 کند گردن صاحب دلان لعنت
 گره چرب بدین دوش لعلد جا
 نشان زان آبجویان دبان نه
 نخالے خورده از جوی جگر آب
 نگاه فتنه را هنگامه و گرم
 هر آمویی که دید آن طوق گردن
 لب از شک گرد و برده رخ از گل
 که بستان چنین در خور و گلشت
 در خفاش ز میوه جمله پربار
 دل به سایه گلشن بدو نیم
 ملک را می طبل از شوق بسیار

نه لب بکفت نه ساقی دیده قفیل
 بر آورده ز شاو مرغ و لیر
 که پیداشد بصحن گلشن آردور
 بطوبی تو امان آزاده سرو
 گلستان همیشه بلبش مست
 صنوبر از سر و دش پای در گل
 ولی آزدگان در بند آن لطف
 که نامه وقت رفتن در تریاک
 سخن نام از دوش در میان نه
 قصب خورشید زان رخ بهشت
 بنحو نباشند و سیراب از شرم
 شمار گردن خود بار بر تن
 بهر گل در سخن بانند بلبل
 که بر گلهاش باد صبح بگشت
 برون کرده پس آنکه سر ز دیوار
 تا شاگرد و ز پر مردگی نیم
 کمال منظر البش کرد پیدار

بری شد خواب او چشمش نهان شد
جهان شد روشن باز نورانی
ملک از خواب بگریخت باضا
آن خلوت همین ره یافت پور
بیاد آمد بهرامش بگذارد
بدل شاپور را صد چاک افتاد
که اس کارنگاهت جان نواز
بجاد و بی من است راداری
که از چشم روان سازم چون چو
از خواب خویش شاهش گهی داد
که اس زلف تو نور دیده شب
باقبال ز غنیمت مرده داوند
صرا غنیمت نگارے خواب آرد
بود هر کس بنیکوئی قرینیت
نمیدانم که باشد این بهر نو
من از صحرای ارم خود گدشتم
ز تیرش زخم بر بخیر می کرد

برفتن شب بخوابش هم عنان شد
نماند الا بچشم شه سیاه
بگشاید بر بزمیان نیک شد بار
چو چشم شه برافت و از دور
بجای لب ز شکران شد کبار
گریبان چاک شد و رخا کفتاد
سیاحت و دعای جانداران
بگو با من بهر کس کار داری
نخبت دانم ترا بر گریه او
بدانای جوابش داد او ستاد
عجب فرخنده خوابی دیده او
برویت از سعادت در کشاوند
بگفت و امان پارس خواهد آید
گنداقبال پارب هم نشینت
که باشد و روزه آغوش خسرو
دو چار و لب بر پیچ شمر
نه خود در صید جان نصیب می کرد

بکاهش جان بکشش هرگز رفتی
 کشیدم صورتش را بر پرندی
 بخویشش همچو جان همراه دارم
 بیا یون بیکر رو چشم بدور
 ز شاخ کاک نور طورش فاش
 برند فتنه را پیوندد بکشد
 لبش آهخت از جاد و زبانی
 که ای گیتی بفرمان تو مشتاق
 ترا چون دید گردون وقت عشر
 مرادش بچرخ خواهد نقش بند
 پری راسته برآرد بخوابت
 ترا اقبال گرم چاره سازی
 بگو تر کن درین منته تا نکل
 جو کار صلف آسان پیشداری
 مراد یگر بدبست خواب غورتن
 رود بر آسمان گران مهر تو
 شود گر خورش نام بگیشش

مراد دل از داند شکفتی
 هر دیدن بر و سوزم سپیدی
 اگر گوی ز حیب خود بر آرم
 و در دل را بصوری چشم را نور
 ز خواشهای شاهنشاه نقاش
 چو چشم شه بران تمثال افتاد
 برنگ برف بوئے مهربانی
 بخوشدل کردنت شتاق افتاد
 میایم کند اسباب صحبت
 مرا آواره از چمن میسپند
 کند ساکن ز صورت اضطرابت
 چرا چون شمع از غم میگدازی
 شهناز پیش ازین باید تحمل
 چرا بر خویش شکل می شماری
 ز تاشنیم اکنون تا بار من
 هم آغوشش کنم از آنجسته
 فردا آرم ز چرخ خورش

اگر بختن خسرو از مهر مرز

<p> بود سر مایه دولت مدارا دلیری خوشش می آید خدا را شایسته که تواند کرد قصاب کیا نرا کم نمودی دل دلیری ز بد خوی و دش خو باستم داشت بخون آلوده دائم دست و تش همی آرد بلا خود بر سر خود حجامی شد گرفتار غم خان نکر دی هیچ سودی جدم مرز بقدر ادرفت ای شاه دیدند که بر دی بد گمان کردند شرا جهان آشوب را از جان خریدار که شاهی را بود شایسته پرویز که بنشانند بجای نار و سوز که بسیار و جنبه و جای کاوش زبان خطبه وقف نام خسرو </p>	<p> به خون نری نماند ملک بر پا به خون دشمن خود پادشاه را ز خون نری نماند ملک را آب به خون از بس که شد بشکن لیری بهر مرز که در دل زخم کم داشت مرا بارید بر ایران ریختش نند چون تیغ شده در شک خود از وره یافت ویرانی بایران بنا شده مثل شد عهد مرز چو دست او چاره کوتاه دیدند جنبه و انجمن غیب همه را متاع فتنه را شد گرم بازار سخن بهرام را این بد بیزیر ز تخت آمد نرین فرمان ده فرو روان و گیر چون گیوان لعل لباس سکه شد ضربه نو </p>
--	--

پیدا بود یا او مهر داد جهان تاریک شد چشم روز بسوی ملک ارمن شد روانه نکرد آرام جاست تا بشهر د	شد آخر یوسف خود را برادر شبه چون آتش بر پشت شبنم بدل این منم و خنجرش بهانه فوات و دجله را دل کرده پرورد
---	--

بیان طلوع نیر با گلشن شیرین در خانه پشاه ارمن زمین

چو چشم فتنه شد افق آب بیدار به ارمن بود شاهای سالخورده بنون او حسرت فرزند نه سخت بان دختر غلام بود و حسد نماند احسن مردان زنان کس بدل شد افسر شاهای بقتع بزرگی همچو خورشید از حسب آفتاب همان دختر که شیرین بود و شاه بمیراث پدر محبت شاهی قوی بدست بانو از خزان اگر از ایران بیداری شک کرد	بهر کشور شد آشنو نه پدیدار چراغ دوده نه فرزند مرده پیر و زاده را فرزند نه گفت بخش بر دبا خود مهر نرسد هلاکش با همین اعدا سبب بس بفرمان ز لش شد ملک برود در ان کشور همین بانو لقب یافت بخون یوسف مصری غلامش و دول شد هم رعیت هم سپاه روان شد تازمین سوخته طایف بفرمان خود آن کشور دود آرد
--	--

دو قنبرل چون زار من شدند در
 نشان در گرد راه از پائے تا سر
 بدل افتاد شیرین را فنا قبال
 بسویش را اندر گلگون غیرت حور
 شمر و آن نام را شیرین مبارک
 که اسے سوید دعا گو باش مارا
 جمالش چون برقع بود ستور
 چو آمد در تکلم شد تقینش
 زبان بکشد گفت ای غیرت ماه
 فرود آبر لب این جز مانے
 صنم را اجلے آسایش همان بود
 فرود آمد بطرف جوئے شست
 بخود نشاپور را بنشاند نزدیک
 در حرم و فسون بکشد و نشاپور
 تو اول ای صنم کنش را فروز
 چغم داری که داری سن اقبال
 مرا خسرو فرستاد است پیشیت

در آن محراب و چهار گشت نشاپور
 بر سر هم بود اندیش جامه در بر
 که از نامش بجار خود زند قبال
 بگفتا چیست نامت گفت نشاپور
 نشانمش مشت و نیار جو مبارک
 که افتد رحم در دل با دشارا
 ز گلگون در کمان افتاد و نشاپور
 ز شادی پائے نادر بزنش
 باین نیت که در دل داری از شاه
 که گویم باتو از شہ داستانے
 که از بخواب و خوروی ناتوان بود
 منو بپیش سر و قاتلست
 چو سوی خود سخن بر سپید یاز یک
 که اسے از روی خویش چشم بدو
 سپندی بر خود و قبال خود
 چو بر سپیدی بگویم باتو احوال
 که نشاپور سران سار و بخور

جالت را شبی دیدم در خواب
 سعادت می نهد تاجت تبارک
 صنم را تا شده در خور و آغوش
 هنوزش ز گسرن شرم سیراب
 گل پرورده و دراز چشم گشتاخ
 و در دیده نظر نا دیده کرده
 نه از گستاخی عرض نیاید
 دلش هرگز بشوئی ره نبرده
 ز شرم این سخن گل را خست
 و آمد بعد از آن لغزش گفتار
 مرا بدولت بخت کار دیگر
 بجز نوزبان بخت و جادو
 نظیر چشم این پیر خمیده
 کس صیاد ز گفت نمی تگد دو
 بزور طلوع و بخت همسایون
 چو آسن چنین اقبال شد یار
 چه باشد دل ملک بر دعت بند

ندیم بعد از آن چشم و گریه
 شمنشایی ایرانت مبارک
 بخورده نام عشق و بادیه بر گوش
 نگاه آشتی نماندیده در خواب
 ندیده بلبل از دور بر شاخ
 نه عرضی حاجت شنیده کرده
 به پشت چشم آورده برده تارک
 نه عاشق بوده و نه بادیه خور
 زمانه شرم چشمش بر زمین و خوت
 که کیدل دارم اندیشه بسیار
 نفسم بگو یکبار و دیگر
 که از روی خونت خوبرو
 بجن صورت و سیرت ندیده
 بدام آورده صیدی همچو خسرو
 بروی خود بخوابش کرده عقول
 گرفتن ملک عالم نیست و شوار
 پایران هم مشور نماید خرسند

ترا از دور چون دیدم دلم گفت یقین دادم که سیدانی بکار سند بر بزم آغوشی دل از زن بی لانا گونه باید جست همسر معافا التیک باشد ز خسرو کین ای سہقان دولت تیر بمن ہم پیش ازین صلح کن فر ز تو چون مہ نیا سون ز رفتن شہ نور اسرار غیرت حور ز بس شد شرم شیرین با جگر زوش قفل خوشی شرم لب چو طوطی زبان پچید خجلت	کہ یکتا گوہر شہ را شوخت کہ سنائی نزدیک جہت دارا شوہ خالی ز مردان کوی بزرگ کہ اقرارید بسکاش متہ کہ ہر کہ گرد و جلعت در گوش مہ نو ز نام کائے زن سار بہر برای رشتہ زین مانجبت فیروز رسانیدن خبیر و شہرہ ازین بہ استقبال آورده دن تھا اور ز بائش چون شکر شد در دہن سخن از شدم نہان گشت لب قلمن را نگاہش و اوریت
---	--

آغاز داستان چشمہ

قدم در رہنہ اے جویای دل چو سیم رخ از وطن خو کن بہ پرواز سفر قدر گھر سازوت دت	کہ باشد در غربی جاے دل نیائے گرچہ ہرگز ان سفر باز سفر سرمایہ و سودش سعادت
--	---

زوی تا چشم بر هم از نظر رفت
 صنم را سیل رفتن شد غنا گیر
 چو تاثیر دم جادو و جی چینی
 ز بس شادان به کرب پاد آورده
 بزفتن کرد گلگون را چنان گرم
 بگردون رفته گردیده نوروش
 گلشن آتاب خور بے رنگ کرده
 غبار آلوده خورشید عرقناک
 ساقا الله نهادی بے لب چو
 چو شید پیچوده آندشت پرانده
 گذر که مرغ نزارنی بمن زین
 ازین چو وطن پس آشنار و
 گل گلزار پروردش چمن دید
 فرود آمد ز شاخ سائیان کرد
 بطرف جو هوز آن سر و زمین
 همین بانو شد م مادر آورد
 خداوند که سوز نیز نقاش

تو گفته خواهی از عالم بدر رفت
 بدان شوق چو حسن خود جهانگیر
 پریاره ز داز سحر آفرینی
 تن گلگون نشادی بر باد و
 که از تحیل خود می کرد خود شدم
 ملک آتو تیا بے چشم کردش
 فلک زین غصه خود جنگ کرده
 لب آتش ز گردن جگر خاک
 گل سیراب در پر مردگی روی
 سیایان در سیایان کوه و در کوه
 گلشن بلبل طلب بلبل خنجر
 گلستان در گلستان جوی در جوی
 چمن بگذار بندار می وطن دید
 زمین را قبله گاه آسمان کرد
 قبا بکشوده بستان بست این
 بر آورده گلشن چون سایه پرورد
 ندیده تا با نروز آفتش

<p>ضرورت از تقابلش بند بکشد بالمش آشناسد چون برودش خور از عطش برودنی چو گل بزم بکف چون صیقل از رخ رنگ پرود در گدازه ماهش شعله شد</p>	<p>تبا بکشد و یا در آب بخیلاد در آمد آب را آتش در آغوش گذران شد که از رشک و کز از شرم بجای نشانده مو از چوبه بکشد بآب آینه خور صیقل شد</p>
--	--

رسیدن شیرین چشمه آب غسل کردن و دیدن چشمه

<p>سر گشتم چو پای ملک فرسود که چون خسرو نغید انی دران بوم ز رفتن چون فلک یکدم نیا سود چو کوه بر کنار راه دیدی بخون کردی بدل آب روان همی رفتی ز ره دایم بیک سو اگر دیدی بجای چشمه ساری رشدم آب آن رخسار نیچ ره دایم آسوده گشتی بهر گلگون گلک بر شاخ ویدی و در سایه شاخش نشستی</p>	<p>رقم نیکونه ز درگاه و شهرود روان شد از ره اذن سویی بوم بصیقلش دل بر داشتند می بود بقصد صید کبکش دل پریدی زوی آتش بجان مرغابانرا گشتی در کوه و گاه بر لب جو پسندیدی وایش گر مرغزاری شده جلالت آب زندگانی باین ترتیب راه پیوده گشتی خفیه بلب لب از انجا شنیدی شدی سست و از انجا شدی پستی</p>
--	--

چ

دش خورم دے جان غمنا
 ز غم شد سکن در بر سر راه
 دل خود را ز غم غم گین نمیدید
 دش کردی بزم با جان گدازی
 بچشمش چشمه ساری آمد از دور
 برو نکذشته باد گرم و سردی
 سنا دی مادر و گر چشم بسیار
 چمن را استوی بود آبخان سطح
 سودی و زلفه کوہ گران سنگ
 ہوا نشنیدہ از بیگانگی بوسے
 شدہ با جہان عمر گلش صرف
 شنشہ را چون نور آتش طور
 چو دریا سبزہ را یا نیست مردہ
 فرو آمد ہانجا با غلامان
 سنا دی پاسبک چون باد درم
 بفرق پنجہ شہ آن را چو چوہ
 چو دیدی بہ زبہ آرام گاہے

شیرین خسرو کاشی
 ز جان بودش گویا خبر داشت
 دے دل نظر سیکرد چون شاہ
 و را بروی دل از غم چہن نمیدید
 چو بزم طفلے اندر سسینہ بازی
 در خشان آب او چون آتش طر
 ندیدہ گرو خود از دور گردی
 شدی آسودہ چشم و سبزہ انگار
 کہ برگ گل قادی گریبان سطح
 بسطش سایہ افتادی نرسنگ
 زمین را ز آشنائی آب و جوی
 بنا محرم بلب نہ گفتہ حرف
 بچشم چشمہ نزدیک آمد از دور
 در یل آمد بزیر پے سپردن
 بروے سبزہ تنہا شد خرامان
 سپر خجہ سنا دی بر زمین شاہ
 بسر میرفت اگر فرا دے بود
 و دیدی ہر زمان چشمش بر آہے

در آن گشتن گشته نا دیده گشت
 درون چشمه سردی دید از نور
 گشتن آینه تن خورشید و رخ ماه
 خور و آینه و آب و میر نو
 دلش چون قصد اسعان نظر کرد
 صدمه کار و کاره شکل افتاد
 بمریانی و حیرانی منسجم
 پناه از آب جست از پله پروی
 بتن از شرم خورشید جفا تا
 تنش خورشید و آب چشمه شاد
 جهان از تابش شرم گداز گشت
 بدل میگفت از شرم جگر تا
 که می بودم زیرش تاب گشت
 بتن افتاد شرم راول تا باک
 ز گستاخی چو مرادش فعل کرد
 و چشمش دیده را نادیده انگاشت
 چو باد مستح از انجازه و بگدشت

نظر آنکه بر آب چشمه بگشت
 میان آب کوثر آتش طور
 هجوم نور سیدی بر نظر گاه
 بچشم خوشتن در ماند خسر و
 قره بر دیده خود بیشتر کرد
 نظر بر شاه و آتش در دل افتاد
 بعینه چون گنگکاران محشر
 درون چشمه اهرش گشت ماه
 پر زنیلگون پوشید از آب
 که دیده آتش کرد آتش بود صبر
 که از آب چشمه اش کس باز گشت
 چه بودی خاک اگر می بودی این
 تن منم شرم ما به خاک بر سر
 چو مراد آب و ما به بر سر خاک
 بصیرت یوب را از خود خجیل کرد
 ز شرم او جهان این چشمه سید گشت
 دل بر خون باشد که گاه بر گشت

<p>سمنبر شد بزیر آب نعل تاب چو برگ گل بر روی آب افتاد نظر چون کرد خورشید جفا تاب نشان چون نبود آنجا جرمشید ز آب آرزو دل رود چمن کرد پری نشست بر پشت پری زاد فرشخ آنجنم آید بر پرواز بیکدم پیش از عالم بر آورد دل شه آنقدر در صبر کوشید روان شد باز سوی چشم چون باد در آب و خاکش از دل بر نشان</p>	<p>سمنبر نیلوفر شد و تر آب تو گفتی جان ز شمشیرش رفته بر باد ندید آنجا کسی جز عکس در آب سلیمان را بر می پنداشت خوشید حذر از چشم عکس نویستن کرد سمنبر گل شد و گلگون شده باد تدروی برده جان از جنگ شهباز گذشت از عالم آنکه سر بر آورد که تواند سمنبر خامه پوشید چو اشک آن چشمه شش از چشم قفا جز آب چشمش اندر دامن</p>
---	--

پشیمان شدن بهر از کار و طلب خسرو

<p>بطفلان مانند این چرخ کهن سال بوقت شادمانی غم فزاید از آن ناز و بتاج و تخت خود شای که خواهد داد آن را آخر از دست</p>	<p>نماند یکنمان ثابت بیک حال چو دل بر غم نمی آنهم نیاید که از کوتاه بینی نیست آگاه وزین خواهد بجزرت رخت لبست</p>
--	--

چو خسرو تخت بر وزیران میزدن
 ز بیداد و ستم پر شد زمانه
 تنی شد کب سها خالی خسته این
 بنوعی گرم شد بازار تاراج
 قوی و ستان بغارت میقتضند
 بغارت بس که خوگر شد زمانه
 نشست از شومی بیداد خودش
 چون نام امن از عالم بر افتاد
 که وقت صلح شد زمین شوم باز آ
 تحت خسروی خالیست جای
 چو نور چشم خود را کردم آزار
 کنم از یک کسی چون قصه جلای
 بجای چشم روی قیصر و رای
 بیای جان گزین حسرت هلاکم
 باین خواری شهان را کس بیناو
 بزرگ امید هم نبوشته پنهان
 نباید خوردنت در ره دمی آب

ولیری دشمنان را گشت افزون
 خلل و رملک هر مزر کوخانه
 ای نامی بحب ماند از مد این
 که بر بودند هر مزر از سرتاج
 ز زیر پای هر مزر تخت بردند
 نماندش نور هم در چشم خانه
 بجای تخت زرین بر سر راه
 بنحس و قاصد هر مزر خرب داد
 چو محتاجم بنور چشم باز آ
 بیای تلج و تخت من فدایت
 سر خود میزنم اکنون یو ار
 نباشد دستگیرم خبر عصا
 بر پیش ما بود و ستم زمین ساء
 که بسیاری بدست خود بخاکم
 و گر روی جان را کس بیناو
 که شه رفت و شمی ارم میزدان
 بروی تخت باید کردنت خواب

و گریا و رونا اینجاست لبش زمغرب تا مشرق یکشب آید که پای خیر کوته شد ز ایران بکوه و دشت فار و سنگ نگشت ولش کوه و سپاهش کوه آهن بیابان کوه و کوه از وی بیابان کنار و جلوه شد آرام گاهش نهی کردارش کوه خسروی جای بجز بهرام چوبین در خراسان شده ملک کیان شور و پژواک ز جام پادشاهی مست و بدست بر ملک و تیغ نیم و شرده اش داد بدست آورد و شاهای در جوانی نصیب یار بدان نیمه باقی مگر از دوران هم بعد ما هست	بدست گر گل ست اینجا بسویش شش کور را چون نور آفتاب خبر شد شیر را در ملک شروان وران کشور صلاح جنگ نگشت چو بادش در نظری وزن شمن چو سیلی سوی ایران شد شتابان بمشرق آمد از مغرب سپاهش قوی دستش کرد و شد فتنه پائے نما ترازوی گیتی کس هراسان که هر منزله و محنت دیده از وی برای قتیخ خصمی بد قوی دست باو هم نامه هم قاصد فرستاد نشست آنکه نیزم خرد وانی ز ملکش نیمه شد وقف ساقی نکردی جانب لشکر نگا
--	---

ساختن شیرین خسر را در راه مدائن

حریص در کجا برگردان راه اگر آید محیطش برگردد بهی گاه

بود چند آنکه ره دور خط بند
 نیا سودا سفر خورشید یک ماه
 تیر و یک ماین به جنب یافت
 بریدن شش زبان منزل گذشتن
 ضرورت شد که ساز و باژمان
 بد انجا بر کنار راه دید
 بسیر سبزی تخن با آسمانش
 دلش چون قطب ساکن شد و آن
 زهر سوبسته بد چون راه امید
 بطرف جو باندک روزگار
 در و قصر بگردون کشیده
 شد آن منزل معتمد بانوی عصر
 و زان پس چون بایران شد قلندر
 ز چشم ملک و آب و نور رفته
 کشید از دشمنان آزار بسیار
 نبودش غیر آن در سر هوا
 سوئی ازین روان شد دل پاره

شود تا خرسودش پیش خرسند
 بالای گشت بدر از دور نمی شاه
 که بخت از تخت مهر فرورده بر پشت
 نه روی رفتن و نه بازگشتن
 کند او فتنه یکنه گرانه
 از و افلاک از دل شکوای
 بد امن سبزه و آب روانش
 کلمه سود از شرف بر آسمان کوه
 بمباری شست آنجا چو خورشید
 بحکم آماده شد محکم خیاری
 نظیرش دیده گردون ندیده
 تبااهش از حوادث گشت فقر
 بامیت حجاز از دیده روشن
 ز پای تخت خسرو دور رفته
 گریزان شد از انسان آخر کار
 که در یابد به نور انجبار
 نظر بر قصر افتادش در آن کوه

بهر سنگی از و صدره رسیده
 شگفتی بس عجب و این گرفتار
 صنم شاپور را بشناخت از دور
 شمر و آن قصر را بر خود مبارک
 در و نش خواند تا پارسه از حال
 نزل آید بانه بر زمین پادشاه
 چو چشم روزه داران در شب عید
 نگنجیدی درون جامه و قصر
 در آمد بعد از آن با وی گفتار
 نگشتی چون بدام شه گرفتار
 کجا شد خسرو اینجا چون قادی
 شدی صید که صیاد چالاک
 صنم خندید اول باز برگریست
 با سیدش ششم بر سر ماه
 جز آثار خسرو و پیشتر ده
 نجر شیرین باین نخت سپیدست
 رحمت آهوان سر و بیان

چو بود آن کوه را بسیار دیده
 بدل از کار قصر آمد شگفتش
 روان شد چون بسوی قصر شاپور
 شد از شادی کلاهش کج تبار
 ز تماش بار دیگر و بدل قال
 قلین را نشد تا قصر مه جاس
 بان شادی دلش در ماه نو دیده
 نمان دیدی چو سوی بانو عی
 و عار انچو شپید طومار
 که اے آهوی دشت و کبک کسار
 چو آهوسر صحرای چون نهادی
 هزارت شیر آویزان بغیر اک
 که گرد این قصر و این منزل گشت
 که من بروم سر این قصر بر ماه
 ز حال ملک ایرانم خبر ده
 اکنون در ملک ایران باو گشت
 گفت اے قبله صحرانشینان

<p>شسته تویش ازین از یاری تحت بفرم وینت رفته بشهر دو که شته را دیده باشد ماه در راه کندون برگشته خواهد بود از انجا گر قسم این که شته بسیار دوست اگر دارد بوجاشن دل شتابت لعل ست از سفر کردن اگر راه مراد کار خود بجمیل هست صنم را دل بشوق نوگره شد ولش در آتش امید میوخت باغش این سخن کوتاه خوبست دو چار شته نشدش پاور و راه بیای تخت از سر و خبر یافت</p>	<p>برون برده ز طوفان بلا رخت دلم را تا باین روز این کان بود غلط کردست ره را شاه پناه بایجا میرسد از روز و فرست به استقبال او فتن ضرورت چه بهتر از آنکه باشم در رکابت بسر خواهد بایجا آمدن شاه مبادا شه رود از راه دیگر هوسا تازه و امید نوشد چو ز کیم بر خورشید میدخت سخن کونه سخن و راه خوبست ز راه بسیتون بگذشته بد شاه شته نور آبروی تخت و ریافت</p>
--	---

از فتن شیرین بکنار ششم

<p>صباحی از سعادت بسته کین در دول بر مراد خویش فیروز چو صبح عارف خورشید بی شب</p>	<p>چو تخت خسرو درخشا شیرین شیرین عید و بر پرویز نوروز چو مه از جام می بودش لبالب</p>
---	--

گذشته در گستان بزم شب
شبش بالین و بستر بوده از گل
لبش از می خورش از حسن بلب
زده در چشم بندی ز کشت دست
نسیم از روی مهرش کرده بیدار
ز نوشین جام شب در چشم ساقی
نمازی گر صراحی شب قضا شد
چو شد روی زمین گل رنگ ز نور
ز باغ آرد بزم صید و دل
صنم هر که شدی و ز قصر و لکیر
ز صیدی نوغز الا چون شدی بهر
چو دست از خون شیر و بهرستی
در آن نخچیر که بد چشمه ساری
گل صافیش با خورشید رنگ
شراب آب کوثر شده بر ساش
ز رشک او دل خورشید در تاب
غبار شب بگرد لب نگاشته

شیرین خسرو صفت
آرا از شبنم می بر گل لب
نحوایش کرد و از افسانه بلبل
صبوحی کرده گویا در شکر خواب
نموده هم خمار آلوده هم مست
که در یاد صفائی صبح و گلزار
آش از می چومی در شیشه باقی
بوقت صبح او کردن ادا شد
قبای رنگ بر گل تنگ از نور
چمن شد شاخ گل از نیش گلگون
نمودی دفع دلیگری و نخچیر
سخن گفتی بشیر از تیر و شمشیر
چو سروی بر کنار چشمه رستی
ندیده خاطرش از گل غباری
تو بت ریگ و سیاره در رنگ
نبوده حاجت می بر کنارش
بطرفش شب کسی نا دیده و خواب
ز صد در صد بگردش شب نگاشته

جهان چون دره از نورش میاهی
 شده نیلوفر آن چشمه خورشید
 حیات جاودان یک قطره از دو
 چو دیدی کردی از غم بولیش
 نیاید در کند آئین و یک صید
 و سعی طالع و نقص سیر نخچیر
 دل پر مرده دل را باعث نشر
 ز نور خورشید ز نورش تحقیق
 عشق خورشید رو هر ذره بدری
 بشنم رنگ طلعت شسته از دل
 ز بے صیدی بغم خاطر گرفتار
 لب از می شست دست از خون آلود
 گواهی داد از لب صید بندش
 بهر کامی رسد گشته یک کار
 ز عکس رخ لباسی ساده ز نفبت
 قبا خورشیدگون تن رشک خورشید
 جهان زو دیده آنچنین در ج

همی زو آبجوان در سیاه
 گل نظاره او عمر حبس اید
 باو چون خضر برده نازنین پی
 برون کردی برویش از دل بولیش
 که باشد گردنش شایسته قید
 شد آن وحشی غزال از صید و لگم
 جهان تنگ از خورشید تا حشر
 ولی ایمن نظاره در وی زلفش
 شب قدرش نگویم روز قدری
 سیه دل را سفیدی رسته از دل
 گرفته صید کمتر بام بسیار
 بسوی چشمه گردد از صید گم رو
 که خور خواهد فتاد و در کندش
 ز تکین رفته مدد سال یک کار
 نه عاز ز پور و نه تنگ هر هفت
 به رخ برق ز کار خویش نوسید
 باین آئین روان شده ازین

نهادی تا بجای بالمش آواز
زهر سو خند لیب نغمه پر داز
سماع خرگهی دوزخ که شاه
مقالتهای حکمت باز کرده

ملک هزاران دل شادمان تر
دلش بر شوق و شوقش ز بایش
تبرک غم فزائی غمزم او جزم
چو مجلس شد میاد و تان کرم
درون آمد مبارک بی ندی
شگفته بر خورش گلهای شادی
مبارک مقدم شاه پور بر شاه
چنان پر نور دیدم روی شاپور
ملک مشتاق او بود از دل جان
زمین بوسید و از شادی فلک را
هلیهان شد نوازش گر گدرا
دل نادایم از بهرت غمین بود
بجه زین سرگذشت افسانیت

بهرای که رفتی نغمه در ساز
بدام افتاده از ابریشم ساز
ندی چند موزون طبع و دلجو
سخنهای مضاحک ساز کرده

جوان نخت و نختش دل جوان
فلک هم کرده ترک عادت خویش
خریص رونق افزائی دران نیم
ندیان زبان شد دشمن شرم
ز گلزار سبکدوشی نیی
که باد این بزم دایم جای شادی
غم عالم نصیب جان بدخواه
که پنداری اتم آغوش سست باور
درون آمد بگرد و لب نرمان
بگرد تخت شه گردید صد بار
که انزودی صفای یزم مار
چنان دانم که میدانی چنین بود
بگو احوال خود بیکانه نیست

دعائی که روز اخلاصش فلکزن
که تا تخت شاهی جای شهانست
شهبان را تاج سرفراز شده باد
همیشه دولتش بشیاد مست
کنارش تکیه گاه آرزو باد
بس آنکه در حال خویشتن نیست
وزان پس عذر تقصیرم خاست
ز دوری شش دل مقیم است
همیشه چشم بر ره دل دویم است
خبر آنجا بشهر و دست از شاه
بفرگان خاک راه شاه میفت
مبارک باد فال تلج و تخت
نخواهد کرد گرشه غم تخمیر
فسونش بس که پره در جان کرد
دل جام از شراب و شوق لبریز
پری شد دیو زاد باد سیرش
بشهر از صید شده آوازه افتاد

که شد از وی اجابت چشم و شون
بفرمان جهان داران جهانست
بفرانش زبانی تابمه باد
بجاست تیغ دایم جام دردست
حصول آرزو نیست و جو باد
تمامی آنچه گفتم با تو من گفت
که من و قصه اکنون بهر است
تمامی روز و شب در انتظار است
بره بر چشم کاری بس عظیم است
اگر از مقدم شده می شد آگاه
مبارک باد تلج و تخت میگفت
عجب صیقل بدام آورده است
ز خود داند نه از شا پور تقصیر
شمنشته جام در کف غم ره کرد
صبوحی کرده هم بهشت شدید
بفرمان چون سلیمان محش و طرش
بعالم هادی و هوئی تازه افتاد

زمین را چشمت از دل سکون برد
ز بس شهر را سپید بس توان رفت
ز هر جانب گرفته باوشا ہے
زمین بوشش شمرده خور غنیمت
گرفته راه ماه و خورشید تاقان
نمایان همچو خورشید و صبح
هم از اندوه دور و هم ز انبوه
هندس گفت کردم هوشیاری
زبنازا و شد چون پای شهباز
زمین و آسمان بر صید شد تنگ
نه آموز و خلاصی یافت نه مرغ
زبان دل ز صید باز برداخت
که آلودی بخون بهر دهم شیر
چو دست آزرده شد از صید
روان شد تا چو سر و آینه روید
چو دولت در رکاب افتاد شاه
بهر کمانه زمره داد و نشانی

گر انبارش از مرکز بر و ن برد
زمین گردی شد و بر آسمان رفت
سر را پیش برسم و او خواهی
فتاده در و کالیش نه مبت
نه قصیر گفته خاورش نه خاقان
جهانش همه اما شاه تنها
شکار انداز شد و در دهن کوه
اگر اقبال شاهش کرد یاری
بقصد سر طائر کرد پرواز
ز خون تازه کوه و دشت گلنگ
چو کشتکش زبون در دست سیرغ
نگه تیرش با عشق می باخت
زدی گاه به طپانچه بر رخ شیر
شش اسودگی شد طلب گاه
غبار از روی و دست از خون
از نو نزدیک بر رخ و رو
بیان کردی حسنش و استانی

چنین تاشند نمایان طرف جوی
پسندید آن چمن را طبع پرور
کشد تا سر برگردون بارگاهش
بر دای گل گرفت آرم حبشید
بنابر گشت گرد طالع از دشت
ریشرق صبح امید ی بر آمد
نه گردی بلکه ابر ب بود از نور
گیر میر این یوسف بدان کرد
ز خاک گردش یوسف رخ دید
تو گفتی از کمال صنع همچون
بماه و خورشیدش تنگ میدان
قرار برقع از جولان برخ کم
لطف جو چو جمعی دیده شیرین
رستی کج شده در خانه زین
خبر نایب از احوال آن جسمع
درنگی در شتایی به عیان شد
عنا گنیم چون گشت شاپور

فروده ز وچین را آبروی
لبطرف جوف رود اندر شبید
میتا تا شود آرا مگا همش
بفرقش سائبان از سایه امید
که خورشیدش برگردش همی گشت
نه گردی بلکه خورشیدی بر آمد
دزو خور همچو به از مال استور
که نور چشم آوردی ره آورد
که یوسف فرد کانی را نیز زید
گل خورشید رست از زین گلگون
جلوه شاخ گل گلگون جولان
ز باد جلوه اندر شاخ گل جم
عنائش از رکاب آموخت نکیر
نگهبان کلاهش دست تکمین
بسا غراشتن مشغول شد شمع
به استقبال شاپورش روان شد
شکر خندین جهان را گرد پر شور

<p> نیش خندان نگاهش در تبسم که اسه هر پشته و کویت گذرگاه چو دادی سر بکوه و دشت بار ترا بنیم بهر سو که درم رو سخن از بد عایش از دعا گفت که نور دیده دار او جوشید ز اقبال که با حسن و یارست صنم چون نام شاهنشاه شنید بساتی داد واپس جام باده فلک زن پیش پیش خسرو من گل بشرگان برگ گل از دوا ز رفیق همان ماهی که خورشید جہان تاب ز دنبال قلندر شد روانه ملک بر صنم استقبال خوشید شکوہ پیش از کلمه کج زیر افلاک سعادت ہمراہ و اقبال و پیش نگینید زمین در جوف گردون </p>	<p> ز شکر خند شیرین تر محکم پر یار بده انس و توار راه ز جادوی کنون بس کن خدا را پری گویم تلای دیو خود گوے در احوال شاهنشہ چنین سفت که نشاند سپهر او را ز خوشید بطرف چو سراپا انتظارست بس انگاهش پیاده و چرخین ز گلگون شد گل خود رو پیاده گریبان پر عیسیر از دامن گل بهر بلبل رسید می شردہ گفتی شبش در خواب روشنید و دریا دلش شہادت عشق عیانہ روان شد همچو سرو از سایہ پدید نمادہ تاج عزت بر سر خاک زمین در زیر المیدہ بزخوش ز خرق افزوده ہر دم خون گردون </p>
---	---

کلاه عرشش فرساشد زین سلا
 بپا چون سایه خورشید از قضا
 سر خورشید را برداشت از یک
 پی تاراج و لما گشته محسوس
 گهی میاد هم گشته گهی صید
 یکی خورشید را و خون نشانده
 غرور حسن شاهای باز گشته
 و نه آن کم همتی شده منته خوش
 بهم آن هر دو را از دیده دیده
 دل از غم خط آزادی گرفته
 که نام از عالم غم برگرفته

صنم را پای شکلین رفت از جای
 ملک پای سر گردون نهاده
 گرد کرده بچالاکی ز اخلاک
 دو عاشق نی غلط گفتیم و عشوق
 دو شیر افکن بر عشق قناده قید
 یکی بر شمع مه و اسن فشانده
 یکی سارنج زخوی گلزار گشته
 یکی راسه شمرده بند ز خوش
 یکی را چشم از شادی پریده
 زبان هر دو از شادی گرفته
 بشوق دست یک دیگر گرفتند

مسیا کردن جنس و سامان عشرت با به پری که در طبیعت

جهان و هر چه در روی شاد و خرم
 خودش لختی و لختی نیک بختی
 دلش را جام عشق تازه و سیت
 برقص از شادمانی بر سرش گل

صبحا بی صبوحی مست عالم
 کشاده خوش و صبحی و لختی
 ملک از باد نو دولتی مست
 گلش را به لعل افزوده بزل

نوا می نی که نبود در کنارش
 بودستی و شاهای در جواسنی
 چو صبح صادق از خوشتر نخواست
 مبارک بود بختش بر و میدان
 بطون جوشده بختش فلک سکا
 مینا بهر خیش جمله اسباب
 چو شیرینی ز اقبال ساعد
 ز شوخی برده برو اسن نقاش
 خور از جهان بندگی کرده بنیش
 کنار دامن از مو عنبر آلود
 حجابی دل بتازی کرده تاراج
 نگنده سایه بر رخسار مفرگان
 حرایان مست می شسته ساق
 چو شوق افشوده پادرجیره
 ملک برباده چشم پرواز دل شد
 بوس مطلق عنان و شوق خودم
 که اسب شبر منده از دین و خورشید

بهار آفرینش روزگارش
 در آغاز انتظار کامرا سنی
 بروی خولیش زوفانی در رخا
 مبارک تر شد از آئینه دیدن
 نشسته شاه و قیصر بر سر پایی
 نهاده جام بر لب پای در آب
 شده ساقی و بر مالیده ساعد
 عیان از ابر رحمت آفتابش
 بیاض گردنش را آستینش
 زلفش دو دمان دل پراز دود
 بدل صاحب دامن را کرده محتاج
 بفرگان در ازش ناز نازان
 میستی او تا مشرب باقی
 قوی شد دست بر ملک ساقی
 زبان مفتاح گنج راز دل شد
 سیر دست صنم گرفت آرام
 بتوروشن جهان را چشم آید

بحر ما فی چنین می چون خور کس
 چنین بے مثل خور و زاده کس
 صتم در دست شد زان خوشتر
 قتا و شش تن را ب شرم در پ
 هزاران گل ازان روی عرفا ک
 دمان از نام بوسه کرده شیرین
 گلش در شبنم می غوطه خورده
 لبش یک نغمه شرم کرده گفت
 ز شکر خنده لب را گشت زیور
 لبش شکر حریف تلخ آیدخت
 ز بس شد شرم در کار سخن مرن
 لب شیرین که طرح پاخ اندخت
 بناز آراست انگه خوشتن را
 می احم خور گشتی انجمنان مست
 شوی از صبر بر بقصد و فیض
 تو دانی رسم و وصل اما چو سن
 چو شد نزدیک کا فتد صید در دام

دانش

بود بهت ازین گر خون خور کس
 بد بوسه که جنم نقل ست و هم می
 که ازان شد که از رشک که او هم
 ز نام بوسه پر تجماله شد لب
 شگفت از شوق و غیرت یخت بجا
 کشاده ابر و آمل پر اچین
 دمان از شوق بوسه غنچه کرده
 هزار آس دلش در پرده میگفت
 نمک را ساخت شیرین بهر شکر
 سخن را آب شرم از جبهه میخست
 گره افتاد در سر رشته حرف
 بخورستان شکر از شرم گدخت
 بشرم آغاز و انجام سخن را
 که ایستی ندانی سنا و نوست
 روی روزی بجام امانه امرو
 لیم از تست امانی سخن نه
 کند تعجیل کا رخیه را خشم

زبان

هر گاه که در دست صبر ناید
 ز دوستی شود تا دوستش آزاد
 ملک گرفت نفیش کرده است
 بچهره تن چو خورشید گیسو
 شکر آب این چنین گریخته
 صنم را از خوابت دیگر آن شب
 ز شکر خنده اش لب دوری او
 ز دست انداز خشم و تر خنده
 چو پاس نیست خود غرض می بود
 نگار است نهان صد ناز و زیر
 بخوبی پادشاه ز لب و زارش
 شفاعت نه ازش مهری شد
 عشاقش تیغ عالم گیر داشت
 جلی بر گیش ز دندان لاله پرت
 صنم دم باب دیده آفتاب
 خورشید و راسک و خون رعایت
 که اشک نه بین کام فروشی کرد

دخالت

کنی تعجیل نیکو بر نیاید
 بدستش بوسه با جام می داد
 ز دستش جام و بوسه پیش
 بشیر عی تویش رو شده نو
 زبون شده پاشنی زان تویش و
 بشکر خنده شیرین شده لب
 شکستگی و شکر شور و آه و خفت
 بهر دم خشم و نازش می شد
 سیاه ناز خود را عرض می بود
 بفرقه خشم کشیده غمزه بشیر
 بچش آمد بغیر خون نازش
 کین گاه شره از غمزه پر شد
 ز گردن نشتند راز بخیر و بد
 بخون از دست ننگ بوسه می شد
 ز نقشه بوسه شستی این باب
 بشاپور از ملک شد و شکایت
 مرا بدنام و خود را شسته کرد

بشیر

<p>چنین عجب بجزیر کجاست او را بخور یکبارگی مشتاق و میست بیا که گشت و فتنه بدین سخن را سخن بچهره و رنگش هرگز نیست چینی میبندد او را او نمی بیند که بر لبش کسی ننهاده انگشت بدین پاکی گزین هر دوست بآن که بی رسم ز ناشدنی و کامین ز وصلم تا بد زو میاید باشد بصبر از ماه شد به مهر ملک فرستادن باینجا باخته زن بکامین بر نخل وصل خورن و زانجا شد بیانی نجات اوی بسیار اید شبتان را زخو رشید</p>	<p>تجید انهم که در دل چپیت اند مرا شمر و طاققت طاق و دست شمر و مشتوق از ان خوشتر را چو این کار از حساب بشوم دوست آن مبدو کس بهتان نمیبند بدین پوندان این زشت بشوق پاک و حسن پاک آن بصبر آموز شرم عاقبت بین اگر جوشید اگر خورشید باشد قفزن شد لعل است گر ملک که باید بود آن را از بدین باند از شش بهد خوشترین صنم را اگر خسر و عذر خواهی که بسیار و مبدو به گنج جوشید</p>
<p>خفت خسرو از ملک تلکین و زنی بود در حجام پلورین و قصه سیار ز کردن بگرام چو بدین بقصد قصه کردن بر آن سرورین که زود و دولت داشتند از دست</p>	<p>بسالک که سستی داد از دست</p>

شب سستی همیشه فرستند زاید
جهان گرد و خراب از سستی شاه
چو شد از جام دولت مست
جهان را کرده گردون لعل و تازی
مطل کرده سستی کار گیتی
ملک را عمر در شادی گذرشته
بهر کانه پنهان گریخته
رعیت خسرو را که پرستد
خرابی کشور قوی بنیاد و ملک
سپاهی بیخ و مطرب گنج سے برد
درم افزون از دست در مر و میاد
بستی در جهان خسرو مثل شد
سران ملک را بهرام سرگشت
یک سر گرم عشق و مطرب جام
بوشش آمد رستی انگه شاه
در دین خانه پیدا گشته دشمن
ملک را از خوار از بخت بر خاست

شیرین و سوسن
در این کتاب
موجود است

نگهبان جهان هشیار باید
مباد و آنکه می شه رازند راه
پرستیدی می کهنه شده نو
بخسرد وقت و خسرو وقت
خورده غیر می غنوار گیتی
جهان را از آبادی گذرشته
جهان داده و جام گریخته
که گم شیرین و گاسپی پرست
زهر سوسن و شاد افرا و ملک
نیکه بیخ و یک پا رنج می برد
مطرب گنج باد آورده و داد
جھان را بکین مهرش بدل شد
نقشه عالم را را بهرام گشت
بفرستد روی افتاد بهرام
که دشمن بسته بود از پیش و پس
شده پیراهنش هم دشمن تن
نقشه پشت زمین از تحت بر خاست

نور

برون آمد قصبه رزم بهرام
 رز و یکی دشمن چون خسته شد
 شهبه کردند از خسته و کناره
 بمغرب شد روان ناچار خورشید
 رسانیدش مقصد غم تابست
 چو قصبه بنیاد خور زیر پد
 ز شیرین ملک و مایه خویش پیش
 بنائی انشرفت در نسل خود داشت
 ز کرد از مردمی تقصیر قصبه
 سپاهی از مشار عقل بیرون
 سلاح جلا خون خورشید زین
 ز روم آمد برون همراه خسته
 بایران شد روان در یابی آه
 ز گیتی پاید رحمت گشت کوتاه
 ندیدش روی آسایش برین
 زمین را شد گرانباری ز حیرت
 بر ملک گشت پیمان کن نو

چو خورشیدش بکف هم تیغ بچم چا
 دورنگی در سپاهش بیشتر شد
 شهنش ماند چون خور میسواره
 که در پی داشت آئینه صبح آسید
 ملک سپاره و دشمن تو اوست
 ملک خویش غمخوارا گذرد و بد
 بنارش کرد نقد شاهی خویش
 بخویشی گوهر خود را بیا راست
 بسره راه کرد و داد دختر
 ز موج مجر و یک دوست ازین
 همه باین دوستی کوه تمکین
 زمین و جنبش آباد و وارو
 زمین سیاب شد از موج جوشن
 سلاح جنگ شد همچو آب شاه
 سپر بالین و بسره گشت جوشن
 شناور گاو مایه در خوی خویش
 سران کردند میندیش خن

قناد از رود سپهریایه آیام
 ولی خصم از قوی باز دمی ل
 و دشگردل بمرگ خود نهادند
 بناسیدن درآمد زمی زین
 خروشی خواست از گیتی شهنشاک
 خروشی از غلج جوش قیامت
 و فتن و تیغ کز هر سو علم شد
 گشته خاک مستقی ز خون سپهر
 بسان برق و باران دل میخ
 و فیض تابش تیغ درخشان
 همان از برق خنجر در گرفت
 بت غیرت ستان را کرده لاغر
 سنان که ابرو گاهی برق گشته
 ز لب غیرت نموده بال و پر باز
 اجل را چشم روشن از تفک شد
 شده بر مرگ آسان کار و شوا
 حریفان از می کین گشته مرست

تزلزل در پناست ملک بهرام
 بغضم رزم باشد شد مقابل
 ز گرد و ره بسید گرفت او
 زمین را رفت از جاهای کین
 کز دشت زهره شیر خاک خاک
 و دیده پرده گوش قیامت
 چراغ راه تاریک عدم شد
 ننگ لجه خون گشت شمشیر
 بیک جاب آب و آتش جمع و تیغ
 شده آفاق بر محل بدخشان
 زمین را نیزه از جا برگرفت
 بجوشش از آتش کین آب خنجر
 جهان در آب آتش غرق گشته
 بخود از جبهه کردی تیر پرواز
 بجوشم مرده مهره مردک شد
 و د عالم نیمه ل گشته یک بار
 همیشه بخون خوشین دست

کسی که جان نرزم نرم برود
 فتنه گشته هر سو نشسته
 شده جان عزیزان خواجچه خاک
 سپاس سرشک سپایب خون شد
 اجل را از زور دل نموده
 زنجیر جیل حبس شخص فکایش
 چو جان مجروح را هیچ آستین
 درازی اهل با چشم خورده
 ز غیرت پیره گلگون کرده سر
 رخس خورشید رانخ طرح داده
 سوزش را سعادت کام گام
 چو دید از نجات بد بهرام سرکش
 بخون و خوی چو مرغابی شناور
 بیک جانب چو صحرای حله آورد
 دل از ایران زمین برداشت چاک
 محبت و جوی شاهی ترک جان کرد
 چو بیرون به بهرام از جهان رفت

ز غیرت خون خود چون باد خورده
 هزاران زنده مرده زیر گشته
 سرشایان نبستی کس بفرارک
 بجای زندگانی سرگون شد
 پس از کشتن دمی قاتل نموده
 قتادی بر سر از قاتل خویش
 بغیر از رود مردن حسرتی نه
 کرد از زندگی و همسر برده
 جرات تازه و کین کین نو
 دو اسب پرش بر سر ویش نهاد و بجا
 سوار اسب چوبین نجات بهرام
 محیط خویشش در یای آتش
 برآورده ز تیر حصار پر پر
 وزان طوفان بمری جان کرد
 بتوران رفت و انجا شد سپه آ
 با تر سردان سواران کرد
 تن چون پیر را تا موت شد تخت

<p>فرو دهم سر بلندی دوزان را بابتیج شسته جای حبشید ز نو ایرانیان را بنده کرده بهر زده اری داو ده جمانی نیا و روه بروی بچک جرم جهان فرمان بر افشاح البفران بنجمن زرد امان گوهر افتاند بهر کین از توقع بیشتر داد خراج ملک خاقان نقد بر سر سپاهان خسرو و بلقیس مریم</p>	<p>شده از دهن تپی کرده جهان را چکان خون از دم تنفش چون خورشید بگیتی نام بهمن زنده کرده ندیده از نکوکاری زمانه جهانی کرده از عفوش هوسیم بر آمد بر سر از تخت ایران بناطوس و سپاه روم را خنوم نهال آرزوی حلق بر داد بقصر داد از ایران چند کشور بهریم ملک ایران شد سلم</p>
---	---

فرستادون خسرو شاه پور را نزد شیرین

<p>بد امن چون گهر بر عالم نشاند که چون خسرو ز کار ملک و تخت دلش فارغ شد و عشقی بهر سر کرد غمین گشت و جهان را کرد غمگین دل آزا ده شش را در و در فیت</p>	<p>دل جگر که در یاز و خجس ماند مراد و امن این حیل اندخت گلستان جهان بی خار خوش کرد فشاند از دیده خون بر یاد شیرین چو شاه پور از غم خسرو خبر یافت</p>
--	--

نزدای

یزاری گفت کای در خورشادی
 لدا این غم دولت را و غم افکند
 نه پدید سر ز فرمانت زمانه
 چه نافرمانی از اخلاک دیدی
 فلک تا آنکه رام کس نبودست
 نیار امید ناکاست بر آید
 چه کم داری ز کام دل ندانم
 همه اسباب شادی بود حاصل
 دولت کش غم در و خرم بساطت
 بشو قه نو کس پیوند با د
 ملک را دل بدست غم گرو بود
 ز حد چون سر بافی زفت پیر
 زمانه در بیان سر ضحبت
 چو خالی شد دلش از گریه خون
 که میدانم تیرین گونه نادان
 چه حال ای دل ازین دلتنگی
 کنارم پز آشک خون از است

بتوان از آن سر کیتبادی
 که بیخ تحریری از و هر به کند
 چرا جوید دولت عثم را بهمانه
 که از فرمان شادی سر کشیدی
 بهام خود به کام کس نبودست
 بشاه چه در جهان ناست بر آید
 که در تحصیل آن جان برفت نم
 مگر از غمی ننگین شدت دل
 خداوند که چون نثار اعلست
 بوصله بیگان خرسند باد
 غم از غمی ناری شاپورش افروزد
 کند نازک دلاں را گریه افروزد
 ندانش گریه نچو است محبت
 غم دیرینه از دل داد بیرون
 که باید با تو گفتن در دهنان
 چو دینی چو افر سنگ برسی
 که میدانم کز شیرین در گمان

که دل یکبارہ بر میم نهاد است
 فر و خوارم هم بر میم ششام و ششگیر
 که در بابل از ان صد یک ندانند
 چه سازم چون با و دم در نگیرد
 مرا هم از خود و هم ز و بر آورد
 بزاری چاره این بر نیاید
 کسی کو چاره این کاره جوید
 فوسلے کو بوقت غدر خواهد
 کو کار می پسند غریب ناز
 غلام تو که خسر و نام دارد
 فلک عمر بیت کش خواند شناسا
 چو بخت از دشمن آورد نیست
 بگفتن پیش ازین کارم نبرد
 بر آندایان چو فرمود و سوسنی
 ترا چون نصیحت بادت کرد

بر میم ملک شرک عشق و اد است
 و بین درمت هزار افسون و دیگر
 کند تاثیر اگر بر سنگ خوانند
 دم بیت بر میم و نگیرد
 ز بس گفتن ز باشم مزید آورد
 بخوارش ناز مستحقان نهند
 شود و بیگانه و این راه چوید
 چنان خواند که او از من ندانند
 هزاران خسر من دل افشاید
 با قیامت جهان را رام دارد
 چرا چون شد تیغ عالم ز بدخواه
 ز فتنی نه سبک باد و نیست
 جو به پیش تو گفتارم نبرد
 نشاند پیش ازین کردن نبرد
 چه باشد چاره نادانست

آوردن ششام پور فراد و شیرین

ملک باشد بر میم شست آورد
 خشم میکرد همیشه محنت آورد

غم مخم چنانش کرد و لنگ
 اینست چاره اندوه جستی
 هر جانب روان از ناز جستی
 زهر شغلی کردی دست کوتاه
 ز طغیان نیکبختی هر زانوش
 ز طغیان چون بشیرش بود عادت
 بشستی بود قصر و کشتن آن ماه
 بسینه تخم این از شیرین کشتن
 بفرمان غم هر کار فرما
 باندک وز کار منفصل بود
 به تیغ که بشیش از صد شیرین
 غمزد این غم چو بر غمهاست دیگر
 غمزد اوید غمگین تر ز غمزد
 فتادش از غم شیرین بابل پاک
 باین نه بیان خسرو مند
 کز آن روز یک ششم در هفتاک
 نصیب جان من غمهای بهای

که بوسه و گلشن نگذاشت از کشتن
 کس از چشمه گاه از کوه جستی
 با نمانا رسیده باز جستی
 چو ز شغل ستاری شدی ماه
 بشش تازده کردی هم غمخوش
 شدی بشش بآن هر دم یادست
 ز ناز و کینه نیت ناگاه
 که با شسته بود شیرین و شش
 بهر مند یکد آوری زهر جاس
 بهمد او زمین هم سنگدل بود
 سپهر از جنگ سنگ خاره کنگ
 و کرب و بیکمان شاپورش از در
 عیان از چهره آمار غمزد
 که دیدش بشیر از خویش غمناک
 زبان بکشاود بکشد از دشمن
 بهر دم هر گزت ندین که نه غمناک
 قلم غم نصیب جان شش بار

چرا داری نهان روی نکور را
 ز رفتی چون بسوی شنه خرامان
 تو خود دانی که بروی ملک پیرین
 چه جای ملک جانفش در خطر بود
 گویم شنه اگر بروی غلامی
 ملبس یاروان خورشید پرکار
 بدل گفت این سخن شنیده بهتر
 دلم چون نیست صلحش را خریدار
 جوابی با تغافل های شیرین
 که آن افسانه ها از یاد هم رفت
 کنون صد خرمین افسون نیک جو
 بوقست اینکه خود آری به نیزنگ
 ز افسونت دلم نکشود هرگز
 ز پرکاری آن غارت گر بوش
 شکفت آمد دلش رازان تغافل
 با فسون دغا و دوستی خواست
 ز بیم بدی دفع گزند

که هم خود را غمین داری هم دورا
 ترا خود مری نگرفت در مان
 چنان شوریده شد از عشق شیرین
 غم شیرین ز جاننش بیشتر بود
 توقع کردی از شیرین پیامی
 بنامید بهشتی سزاوار
 بهم طوایر هم سجد به بهشت
 تغافل بهتر از جنگ ست صدا
 بنارش باز داد از روی تمکین
 کین بود برین در باد هم رفت
 غم از سختی این سنگ شده نو
 که افسونی کنی در کار این سنگ
 ز تو یک مشکم نکشود هرگز
 فسونگر افسونه ها شد فراوش
 شکفتش چوین از شوق صد گل
 که گیتی چو تو نخلی گستر آراست
 سزگر مردک سازم سپید

شیرین خرمی

سین داد هر دو از یک تی یک شمشیر
 که گریب در کمر بر قصد کوه است
 فرو ریزد تحبلی دار از هم
 جنبش از عرق تابانش از گرد
 بناخن صد گره زینان کشاید
 پد بیضیا نهان در آستینش
 پریشان سازد و آرسنه هم
 به تیشه دست مانی را قلم کرد
 بشرکان رخنه اندازد و برین گنگ
 زره بر دارد و بر دل نهد بار
 کنون رقیم که بروی خود خنم نهاده
 بنزد خویش تن به کس غریب نهاده
 با او باید مراعات ادب کرد
 با طفت آری مگر در دایم خویش

همین باز ست استاد بهر
 تهنیت همتی صاحب شکوه
 اسانش را از برق تیشه در دم
 کند صد کوه و باشد همچنان فرو
 دشن را شکل مشکل نیاید
 عیان نور تحبلی از چشمتش
 اگر خواهد ز تو بنیاد عالم
 بی شد هر کجا نقش رقم کرد
 اگر بنید ترا زین گونه دل تنگ
 و گرد اندازد کوهت خاطر فگار
 ز غمگین دیدنت شد دیده پر خون
 نش می آرم اما بس عزیز نیست
 بگیتی همچو من خوارش حسب کرد
 نشاید بر دنام مرد پیشش

رقعتن شاپور طلب فرهاد

که انجاش نمی ماند تا نفس از

خزاین عیسی ندارد عشق ناساز

خود پیش از شوقی اول لب باطنی
در آن خردست که شاید به بیداد
قلم ز هر طرف چون باد و شافت
چو شد شاه پخته اندی فسراد
با فسون کرد آرایش سخن را
گر این صنعت جز این نیست که
گزیدی تیشه زان بر کاک افت
رسانیدی بجای مایه کار
بر رخ آن سنگها کین نقش بستند
یا ایران نیز باید کرد کار
باقیالت عجب کالیت پیش
طلان چشمه که دیدی بر فلان کوه
شده آتش خورشید روی
غزالی شیرستی خورد سالی
به نزد عاشقی بی خود کام خود را
ز غش پیش عیش عالمی تلخ
ز دست تان نازش فلک سامی

که گوئی نیست زان خوشتر
سر زخمایش ز جگرش ز سر
زبان نیست تا سر باد در فضا
سخن را زنگی بوی از دماغ
در آمد در رگ و پی که کین را
که گویی هست ماند از تو ناست
که سنگ نقش ماند تا به جگر
که شد کارت پریش را سواد
هنوز امروز و چین می پرستند
که برگیزند از کارت شمار می
بگویم تا شوی بیگانه از خویش
که کوتاه است از انجا پای اندوه
کز تو ناخود نباشد فرقی هو
پیاغ سر کشی نورس نهالی
ز جام نابر خود باده پیا
خوش چون غصه خوشید به بلخ
بعد منت ندم جگرش نه پای

و طفلی طبع او نعل بشیرست
 که در حشر است بان چون بشیر شود
 ز نفث تسلیم استادان پرگار
 اگر چه کوشش بسیار کردند
 کشیده باشد دلش زین کار و دگر
 زین شده دوش سر و لاله خنجر
 سخن را از آثر زان گونه آریست
 بقهر زان بن حشر زان فراد

شیرین خسروانی
 که در عالمیت گانش و بصیرت
 چو آب انبیشه شیر از حوض جوشد
 مگر بستند در اتمام این کار
 بجز آخر همه قمار کردند
 آن نازک ولی ناز نه میسند
 بعد منت قد و ست را طلبگار
 که از جا که کن بخوابست بر سخت
 دل و جان بیشتر از خود فرستاد

دیدن شیرین سرهادر اصرار اول

شبی با ملکش عمر را بدخشم
 شبی تاریکتر از روی جانان
 شبی تاریکتر از ملک بین فتن
 شبی نورش چشم غیر مستور
 شبی آبستن خورشید مهید
 بظاهر شام و در باطن سحر بود
 چو ملک دیده اش پر نور و آن
 چشمه باروی خود را غایب ز دنیا

سواد عظم تسلیم عالم
 بتاریکیش آب حشر و جان
 سیاهی سر و کاس آسمان و زمین
 چو در دل عقل و فطن اندر نور
 بعینه صورت خسر و جمشید
 چو در دل عقل و فطن اندر بود
 چو سره از سوادش چشم روشن
 ز بی شیرین چو طفلان بنحور و خدای

زمانه حامل خیر سیاهش	ز منزل عاشق شبگیراهش
برند شب نموده پرده داری	ز پیشانی بختی گردون عماره
فروغ چهره فارغ از نقابش	نموده با طلوع آفتابش
که از برج محل گرد و شر قناک	بعینه چون سپهر آفتابش
چراگاه رسته آرمگاهش	شده با آن همه تمکین جاهش
ز شا پورشش شکایت غایبان	بهر از آن خود گرم فسانه
که عکین ساز دم از انتظاری	که گویا غیر از نیش نیست کاری
که باد آرد و بوی آشنائی	ز لب تابسته حرفش از جدائی
مبارک باد گویشش بلبل	بغیر آینه هر طرفش چو گل گل
مستمن و فطنه آید حسنها	نشاطی برد از دل کوه غمها
تلق بسته ز فرقتش تا افق نور	خسرا مان کو کهن همراهش پور
بدل ز دیکیش از دور پیدا	ز سیاهی ترش پر نور صحرای
که گوئی دیده روشنیده صیبا	چنانش آشناد چشم دیدار
نظر وقف خورش نظاره گرا	چو مقناطیس دیدارش نظر را
خوش نظاره اش از سر گرفتن	شدی شکل نظر زو بر گرفتن
گوای واده دل بر منمیش	ز لوح چهره ظاهر نکته و نمیش
بجدی کو کهن همراهش پور	چو پیوند با هم آن رفته و

شیرین خضر و انصاف

قدم میزد و در آن هنگام گستاخ
تو قف فرض شد از رسم دانی
قلین بیشتر شجره دانه
و عا گوشه در جان ارم دل را
زبان بکشد چون داد و داد
نحو آن تاس زیش شرمند لطف
و مرشش این سخن باشد زیاد
منم گستاخ چنانم سفل مشهار
نمزد دست او گرد میز نیست
بیش اند اگر از غبار دامن
تا بین جسمم نیم و لیز است
بیارش تا ز طح و طرز این جو
نبرد یک منم بروش قلین
ز شوق آنچه آنجا دینم
غزالی دید جام شیر در دست
چالش در نقاب بی نقابی
نیاید منمش و لبر سکه را

که دیدش وید رنگ بار گستاخ
برون برده چو او بعد کاسه
فسر سی خورده کاری از زنا
پرستش گریست چمن و چگل را
که بی لب و زین از دور فریاد
که با شیبین از زنده لطف
که این کار از تو میگردشاده
که مانم زیر بار ضرر این کار
که ضرر هیچ او صد گنج لب نیست
کنم خالی ز گوهر گوشش گردن
سین جابجائی خوش و جوی شیرست
بلویم آنچه باید گفت با او
ز دوش یکبارگی تلش بخبرین
مرا اینجا سلم از دست افتاد
ولی زان شیر چون بگشته است
رنش گلگون پرندش آفتابی
خوید از دل و جان شتری را

شراب دیده بر سر باد پیچود
بنای طاقش زیر و زبر بشود
چو کوهی کوهکن افتد از سپاس
بغم دارد دل نمناک عادت
نظر از شوق دارد جان ناشاء
پریشان دید چون مه حال فرما
ز بوی بوی غنچه بوی حسانان
زمانی هر دور انفس را دید کاه
چون خور از غنچه حیرت بر آید
نمک بریش ناسور جگر بخت
لب نوشین شدش سرخسپه جان
شکر از خنده دامن دامن نشانند
وراند شیه لب یاقوت سنجش
رسانیدش بگردون پای روم
بس آنکه از سرادول سخن گفت
که بودم مدتی در حبست چو بیت
پیش منبت سرش پای بر شد دل

که کار دل شد و جان در خطر بود
خبر تاملی شد و او را خبر شد
نماند از تنبلی کوه بر جاس
نماند چه جان گر شد زیادت
خوشا بانی گرفت از شوق بر باد
پیری یک گره از زلف بکشاد
بس از دیری تن باز آمدش جان
زبان کند و طعنه را تیرانان
سبب لعش بجان بخشید و آید
ز لب گاهی نمک گاهی شکر خفته
روان شد در آتش ترا بجووان
گهر از لعل خرمن خرمن نشانند
که پیش از کار خشد و دست بخش
بهر دوست افکش خیرت دم
بالماس زبان ز نیکو بیفت
مبارک باد بر من عید رویت
نمرا که برسان کار شکل

و هم گنج باد آورد بر باد
 بسپه شیرین تر از ناله شمشیر است
 تا که در ضلوع ارشاد بگفت گنج
 همین جواهر فلکست در
 زیر پشمهای کشت گشت افروز
 منم مشغول کاشی کرد و خوشت
 نظیر قصه و تشش بود در کار
 چو سنگ نشسته بر پای سپهر شد
 نشاطی در گرفت از قرب یک پای
 چو سنگی بر مراد دل شکستی
 چو بود آن سنگ نخت فلک دنیا
 برون از حد امکان کرد کاری
 چو جوی گمشان بی درز جوی
 به خربت سنگی راهی کرد
 رقم زد نقش حوض بر رخ سنگ
 تا کوی پسرخ برده کوی اندوین
 قبابی نعلتش خالی فلکسان

شیری خمر و افی
 تا شد و غور باز وی فسراد
 نباشد نیم جان اگر شد زیادت
 برای دوستان گرس بر پنج
 تو اندگر کسی این کوه کندن
 سر پاتش در کوه افتاد
 بدل صد کوه بارش کرد و خوشت
 ولی سنگی نشد میوقع افکار
 بقصرش اندکی نزدیکتر شد
 دلش وصلی نهاد آن گام زانام
 بدست و منته نقش بوسه پستی
 ز خرق و آلتش خاطر آزاد
 صیاستد بانگ روزگاری
 ندیده روی در زان چرخ و کوی
 که فکر از طول عرضش کوتهی کرد
 که رفت از روی حوض و غورنگ
 شده حوض فلک ز غرق تشویر
 زواری دامن و چاک گریبان

به خربت از موش بیان

فلک را کرد دست او چو رکار چو شد زان فتنه فایغ شد گریز ز بهر آنکه باشد آن پری زار بکوه بی ستون شد دور ز انبوه	ز شوق آن رقم گردید صد بار چو دوی جست از بند سلیمان ز بار فرد منت خاطر آزاد بس از ماهی نمود از قله کوه
---	--

آغاز داستان شکر

چو در باب نهم از عشق فریاد شب بی بر بستر رحمت نخلتند چنان گیتی از آن آوازه بر شد چو می رسم رفت و این بکته دروین که گر بید و نش از شک و زری شب بی شه در شبتان پیش می رسم که خدای جهان را چند بر من کشیدم صدها پریش منت ز بد عهد می بگیتی جنگ دارم مروت کن درین بزم آشکارا که در راه من از شاهای بر آمد	بدست حرف گیران حرفی افشاد که با صد آری تالش و انگفتند که در گوش صد فتنه هم سنگ نشد در یکتا هم سر و در گر گریست کینه و رکار کوشش شاه رفوی ز دل نجواست بیرون بخت غم بهارین بیشتر پند بر من که خواندم جهان بی بی مروت ز نام جو فانی تنگ دارم همین در کار شبرین کن مدارا بجفتنای من تو سخن بر آید
---	---

بفرماتایارندش از آن کوه پرستاری بود پیش تو بر پای بچشم مهر حمت در روی ظن سر کن بگفت این وز آشکش دیده شد	کزین افزون ندارد تاب اندوه نجد مکاریت سازد ز سر پای ازین احسان مرا شرمند و تنگ ز اشک خون کنارش برگردد
--	--

طعن زون مهریم خسرو را

بجوش آمد ز غیرت خون مریم شاید ایستاده چون یافته حمت مرا غرقی عجیب و در دل گریه بود نخل بودم ز خود هم در بیان شش چرا بر لعل مرده غیرت آیین ز نام او ز بان کس چون کشاید اگر از دیده خون به انت ز نیست چرا بر من نمی منت ز گریه بیا بگذر شیرین را بفرم گیتی نیست پنهان شرح این باز از آن آتش که آن بان برافروخت	ز تاب دل نماندش در جگر خم که بشک لمهند از باب دولت که در روز جزا نگفته به بود خسروست شد که آرام برز بان ش بیا لایزال بان از نام شیرین ترا حیف از ز بان خویش ناید که شیر و می بجوئی دیگر نیست غمی آید چرا شرمست ز گریه که کوه از عشق شان آمد بفرم اگر از کوه پرسی گویدت باز شاع صبر و آرام ملک سخت
--	---

تسندی شد دشت از بقیعری	که باشد زخم غیرت سخت کاری
دل پر خون برون شد از بستان	بپارفت و بسر آمد پایوان
ز غیرت تا خمر خون خورد و نشب	سحر بالید خاک از شرم بولب
ز زخم نیش طعنش در جگر چاک	نه افسون مصرع ز خمش تریاک
لب پر خنده ساقی و ساغر	غم از دل اندکی چون کردیم
گلستان شد چمنها از گل مشوق	در آمد در گری پی باود ذوق
بمطرب داد نوبت دست ساقی	بر افتاد از میان غمهای باقی
زهر سوخت لب بغمه پر داز	بدام افتاد از ابر شیم ساز
بر آهنگ غم مطرب نواز	نوامی خون خشاقتش بگردن
زده چون در رخ گلزنک بابو	سرود پهلوی ابرود و پهلوس
غزل گوشه عرق نغمه رود	که مارا کردش یکباره پرود
ز هادی این غزل برخاک فکند	که رفت از یاد شه راه نهادند
سرایان نغمه از قول سپاهان	که اینجا بود هم جای شاهان
بدین گریه شد از نیست	که خاکش جامی شیرین بستانست
شکر ریزد ز جامی ما بخسزد ار	در یغایت زین لذت خبردار
و هم کرم غزل گوئی عسراقی	ز تاثیر غزلهای فیه راقی
ز دشتش در دل غمیده شاه	شد آن آب گل غم دیده شاه

ملک را نامشکر ز آورده شد بصیدومی بره مشغول شد شاه جهان از شاد می خسر و شد شاه چون خورم تازه و عشرت گیسو نو شده آسوده جان از روی جانان نوازش کرد روزی بار بدر انسان روزی که بر دم نامشکر بدل دارم اگر یاری کند بخت در آیم از دریای سحر و طمان نهم از دیدنش پر دیده منت نگهدار آتش خود را تو همشمار که باشی ز نهنگی گوی آناه	بدل رغبت یکی گر بوده شد نشد آگه که چون پیوده شد راه مداین با صفا همان عشرت آباد بروی زنده رود است خسرو دل شاه و سپاهش در سپاهان که ای از جان گرامی بر جبر دلهم در سینه از گرمی شد انگور که چون بر نیزم آتش از سر تخت نهان از دیده چون گوش آید که پی شکند از دلش لذت ز آفترونی می خود را نگه دار مکن اندیشه را زین راز آگاه
---	---

بیرون آمدن خسرو بیکر و سر نو و آرایش کردن شکریا و طلبه

شبی سر شمشیر صد شمشیر نور آب زر چون خورشید چینی را که بهر خشت زرین خور ز افلاک	چراغی چشمش از بی روغنی در گرفته آنچنان در زر زمین را ندیده جای و نهان کرده در خاک
--	---

ملک آمد برون از نرم شاهای
 به تعجیل و نهان چون نور دیده
 گذرگاه ملک شد بر لب و د
 بنا کرده در و عالی بناسائی
 گرد برده ز خوش سرم زینش
 مبارک روی قصر و زیسته
 صنم ترتیب نزل شاه کرده
 نشسته دل نشسته بر سر پا
 تاثیر محبت اعتمادش
 عروسانه قیاس زلفت کرده
 ز زپور آنچه بر خود بان کرده
 گرمی دید از لبس گوهر ویش
 ز گرد راه شنه تا سرمه بسته
 بتنگ از دوست افرین بارش
 زده گزگسی بر گوشه تاج
 گلی رخ را بگوهر داد و خویش
 زبانی عارفش باطل و چنگ

چون نور دیده نهان در سیاهی
 بریده راه و با مقصد سیه
 قضای دلکش چون خور زاندر
 بخود چونندگان را استنهای
 هم از کوی کریان نشینش
 کشاده رخ در قفلش شکسته
 دل اورا بیشتر آگاه کرده
 بهر آواز پامی رفته از جا
 که خواهد کرد امشب شاه پادش
 ز تو هر لحظه هر نفیست کرده
 بود آئینه دیده باز کرده
 ندیده هیچ گوهر و خورشیدش
 ز سر مستقیم را بعد بار شسته
 زده گاهی گم کرده بازش
 فرود آورده بارش ز صراج
 رنگش داده زان کلان نشی
 ز روی لعل پرده فندقی سنگ

بیوسمی چون پسند طبعش افتاد
نظر بر آئینه چون یار میکرد
نشسته دیده دول وقف بر راه
پرستاری برون آمد شتابان
رخ شنه بر گل از بایشه باده
خجل از قاتش سر و منو بر
درون آمد بان جسم نشیمن
بخرم آنکه در پای شنه است
بادل گام چون قامت شد شش
بپای شنه نهاد آخر لب و چید
ملک را کرده حیرت است
نه مانی جو جانش داشت و بر
یس آنکه گشت سبزه جای شیده
نثار شاه را از گوش و گردن
بر افشاند و نبودش چون بجایست
چو حرفی شوق دل ناگفته ملی شد
ملک ساغر نهر شیشه بر داشت

شیرین خمر و صفا
و گر آئینه را از دست بهیاد
بعکس خویشش همدار میکرد
سیان شیشه و ساغر که ناگاه
که اینک آمد آن ناخوانده همان
کله که راست گاهی کج نهاده
چو یوسف بر رخس خود باز شد
ز روش خانه روشن گشت گشت
چو مصروعی که چشمش بر مه افتد
صنم صده ز پا افتاد و برجات
ز پشت پای شنه جستن چین مید
نشست از پای بگریختن و نه
بیا بان از نجات ماه را سر
بشکر چاشنی و ز داده خورشید
میاد آشت لعل و در بدین
بفرمان ملک شرمند نهشت
برقع شرم و غم حاجت می شد
چو پر شد پیش لعل سیمبر شست

اتم او خور و دو هم این از دست هم
 بفرمان بار بدار و در آید
 سر و پهلوی با باد شد یار
 در آن گلشن گلی آمد بدستم
 گلشن کش شکر و می آب باشد
 امید از بخت بیدارم همین بود
 با دل نغمه سازش نوره دل
 گل از نزدیک لب جام خوی بود
 غزل گو شد لب عاشق نوازش
 که کس را نیستم ممنون و منت
 سحر بخت بلندم کرد بیدار
 چو در دل سیل گل چیدن در آمد
 فراهم خانه گلزار است مهم گوی
 زبتم در بر روی دولت اشب
 که در بر روی باد صبح دم گل
 به بند و پر سباز در گلستان
 صنم را سازد آواز است همدست

ز دل شد حسرت جام بی پای
 ز دل کیبار به پیچ غم بر آورد
 که دیدم نیم شب در خانه گلزار
 که از دیدن چو بلبل کرد مستم
 زهی حسرتان اگر خواب باشد
 و دوا می درو بسیارم همین بود
 صنم را کار دل شد نخت مشکل
 بمطرب داد و گرفت از کفش بود
 رگ جان سجاتا سازش
 بدام آمد بپای خویش دولت
 که خوش باشد حسرتان از ار
 گل خورشید از دامن بر آمد
 و مدینه بام در گلنمای خودی
 به طعم به که نکشاید کس لب
 نیند و گردند صد طعنه بلبل +
 و پدر اش گل از چاک گریان
 توانم عالمی را پاس دل

آرد و ارد پدل حسد و فسو نم
 بگو با آن پری ز ادا زین ای باد
 ملک حلوائی شکر ویده شیرین
 گرفت از نغمه اش چون گشت مست
 صنم بوسید دست شاه با شرم
 سوال بوسه لب چشم بر راه
 نیا سوده هنوز از بوسه بالب
 بدل شب بند چندانش قاری
 بنرم خسروی شد و عده وصل
 ملک آمد بنرم خوشترن شاه
 بدوش خسروان در مدهی از در
 بنرم شاه مرادش پور
 شکر شمع شبنان ملک شد
 باد هر لحظه شاه از غلبتی نو
 حریف و مطرب و ساقی همه او

نه نقش سنگ کوه بی ستونم
 بهما خسر و مبارک بر قوسه باد
 گرفت و روزه میریم ز شیرین
 ز نقش ساز بوسه دل و دست
 چو شکر بوسه را باز اشد گرم
 هزار آری ز لب تا سینه در راه
 چو گردون بو فانی کرد و نشیب
 که آید در میان نام کناری
 که تا باشد نیای و مسل بر مل
 شکر شیرین و خسر گشت فرما
 بهمش هویدان همراه یک
 وز وایوان خسر و گشت پر نور
 چو گیتی ز فیضه مان ملک شد
 وز و سر سبز باغ عیش خسرو
 ز شنه نامی بحب باقی همه او

بیرون آمدن خسرو از صفایان و کوه طسبتون بنجاره فرهاد

و نه خوردن و مهیا نمودن یکدیگر اسباب آسایش و آراش

سر آفتاب سل کل چون در پاهان
که تابستان نشاید بود آغوب
درین موسم هوای شهر تبریز
بدی ز آغوب بدجله خشن تازی
ملک هر دم ره شهری گرفتگی
بهر خجیر که کردی کبابی
بکوه نیستون افتاد راهش
بعیش اینجا چو روزی خد بگشت
ملک بچسب کباب کو سبازی
ندائی کمک از هر جانشیدی
بهر کوهی که بگشت از نمیش
پلنگان در کنارم خوش چویش
پلنگ شیر را از تیر و شمشیر
زمین تا آسمان پر شد گشته
ز کشتن کرد خالی چون دل خوش
بهر سو چون شبان رفته ز آقبال

بکوش شهر رسید از نیکو امان
مزاج شه ندر دتاب گرما
موافق نبود با سبج پروریز
نخوبان بدین عشق بازیم
ز هر خرم زمین بهری گرفتگی
نخورده ماده نگذشتی ز آب
رسید اینجا بگردن با گاش
سپاه آسوده اند در بند بگشت
کشوده پر چو شهبازی شکاری
ازین لشته بران لشته دودی
فرزش شد برابر با شیش
بعجز از ترس شمشیرش خوش
که از بالا فلک ده گاه اندر
قناده صید هر سو لشته لشته
ز شیران گیره افگشت پیش
پلنگانش و ان چون گشت نبال

گهی میگشت و گرسید او شان آب
 لعل آورد چون مشغولی صید
 گزارش بر کنار جوی رفت و
 چو کوشش سبیل غم از پا نکند
 ز تاشیر و فاداری و دود و دام
 به بوی دشمنی آلوده شد باد
 ز حیرت شاه مرکب سوی او نیت
 تغافل کرده گفتش کنج بجائی
 بگفت از کشوری دورانه و تنگ
 بگفتا چون بهر ت نیست ما و ما
 بگفتا چیست رسم عشق جبین
 بگفتا بس غرض از عاشقی چیست
 بگفتا ترک عشقش سوختن است
 بگفتا میرود جان از غم بهر بار
 بگفت آن سر و سرش هر قدر
 بگفتا سر فرو نارد بشان
 بگفتا خورند و خورد کنند است

شیریان خسرو و شاهی
 گهی گشت شبان و نگاه قصاص
 دل فراغ شدش از اواز ان قید
 بطرف او پا افتاده حسرت باد
 بنواک افتاده نه مرده نه زنده
 باور اجم هم هم گرفت آرم
 رمیدند آن جوان بر فراست فراد
 چو دیده بر رخش انداخت بخت
 که از دل دور چشمش رشتائی
 که عشق پاک می سود پانان خاک
 بگفتا داده عشقم بهر حسرت
 بگفتا از غرضها دست شستن
 بگفتا عشق عشق و زار و گریستن
 بگفتا سود عاشق ورنه نیست
 بگفت این رسم بهر جانست
 بگفتا دست امیدم درانست
 بگفتا دل از بخش بهت خوانان
 بگفتا زده را بهت بلند است

بگفت این کوه اگر خیزد بنیاد
 بگفت این خود را مکان نیست بیرون
 نش بر دارم را نیست انصاف
 چو عاخر گشت خسرو و جواش
 بیاران گفت کز خساکی قالی
 بزدیدم که با او بر نیایم
 کش او آنکه زبان چون تیغ پولاد
 که مار است کوهی برگذ نگاه
 بحق در دست شیرین دل بند
 که با من سر بدین حاجت را که
 جواش واد مرد آتشین جنگ
 بشرط آنکه خدمت کرده باشم
 دل خسرو رضای من بجوید
 چنان دوشم شد خسرو ز فرما
 مگره گفت ازین شرط چه پاکست
 اگر سنگ ست چون شاید برین
 به تندی گفت آری شرط کردم

ترا هم دل بوصل او شود شاه
 بوصل او امیدم گشت افزون
 زندگرتنه ز عشقتن بعد از آن
 نیا هیچ پرسیدن صوابش
 ندیدم کس بدین حاضر جوابی
 چو زرش نیز بر سنگ آید بام
 فکند الاس را بر سنگ بنیان
 که مشکل میتوان کردن بر دراه
 کزین بهتر ندانم هیچ سوگند
 چو حاجتمندم این حاجت بر آئی
 که بر دارم ز راه خسرو این سنگ
 چنین شرطی بجا آورده بام
 بترک شکر شیرین بگوید
 که حلقش خواست آزدون چو لاله
 که سنگ است اینک فرمودم بکشت
 و اگر بر د کج باشد کشیدن
 و اگر زین شرط برگردم نه فرم

میان در بند و زرد دست بکشای
چو شنید این سخن خبر باد بیدل
بگوئی کرد خسرو در نهوشش
بحکم آنکه سنگ بپودن را
ز دعوی گاه خسرو بادل خوش
بدان کوه که کشتش فست چون با
نخست از دم آن گری نگذاشت
پس آنگاه از سادون آتش آگیز
به تیشه صورت شیرین بدان سنگ
بران صورت شنیدم که جوانی
وزان دینه که آمد تیشه پرورد
ز خاک آه و چو دیدی برایش شرم
اگر چه دینه بر کان تله بست
گهی کوهی پی اید او آن دست
همی کند از مهرش بلبلان
چو پیر از دینه نه انسان دیدار
کن کنین میش دندان تیز دارد

شیرین نه سر آسفی
برون رود دست بر فوخش چکا
نشان کوه جست از شاه عادل
که خواند هر کس اکنون بستوش
بستنی روی آن سنگ آشکارا
روان شد کوه کن مانند آتش
که در بست و زخم تیشه بکشار
بر دوشالهای نقره نیکاشت
گزارش کرد شکل ماه و خنجر
چنان بر زد که مانی نقش از سنگ
جوانمردی چه کرد از مهربانی
چو کرد آن پره نمن با آن جوانمرد
کشید یک طرف از دامن چشم
بدنه شیر مردی زان توان بست
بضرب پنجه شیران شد می بست
کنایم خوشی تن با جنگ نمان
تو بر دینه سپر اپی میگداری
نخوردن دینه دل آویز دارد

چو شد پروانه فریاد و آوازه	ز صورت کاری دیوار رنگ
----------------------------	-----------------------

هشغول گردن خسرو و شراب و ابله کن کوه بیستون

بگوید انداختن بکشتاد باز و بالاس شره یا قوت بیست که ای کوه از چواری سنگ خارا ز بهرین چو نیتی روی بشمارش و اگر نه من بخت جان با جانان + نیاساید تخم زار زار با تو + بخت تو بپوش آن سنگ شقی چه برج طاعت باشد و شب دار گویا باشد در محسن ز بهر کس عروس ز شیدن این آب و بهشت بهر خاش که با آن خاره سیکو نیاسود و ز وقت هیچ تا شام چو کاری و نظر شکل نمودی شدی و سپار آن صورت قنادی	ای برید سنگ بی تراز و ز حال خوشیتن با کوه میگفت جوانمردی کن و شو باره باره پیش زخم سنگینم بکباش که تا آن دم که باشد و تخم جان کنم جان در سپیکار با تو وزین افسانه با خوش گفتم ز پس رفتن بسریاید و نوبت ز شب خانه ز تندرست طبل این اگر طبل ز تندرست عجب بیت یکی برج از حصارش پاره میکرد بریدی کوه بریاد دلارام ز دست آسانش آن شکل کشود ز رویش سر و دست خوشی دادی
---	--

شیرین سر آینه

بشبت پایش سووی اروسه خود را
 نزوقت صبح تا شب کوه کند سه
 سحر پیش آن بت خاک رفته
 که باز اعروز الفضا حین ندا سه
 ز تو دارم غم غم اعروز و اشبیه
 بزغم خویش تقصیر که نکرده ام
 که تقصیر نیست در سیم مگر باز
 وزان پس خم شده از پا و اندوه
 نظر کرده لبه لبوی تقصیر خویشید
 چراغی دیده اش را نور زفته
 بدلی صد کوه اندوشتن و دوری
 سیه وزی پریشان و سنگریه
 ز خون دیده شلخته شده شد گل
 بار و دل چنان ناله سحر باد
 ز خون از دیده اش سیلاب رفته
 زغم غمگین دلش و زغم گریزان
 بخود داده سراسری بقیه ار سه

قوی کردی دل و باز و سه خود را
 بشب از ره یک چایب فکند سه
 با و از حال ز این خویش گنگ
 بر ویم صد ویر محنت کشاد سه
 نیا سو و هم و سه اعروز و اشبیه
 و سه افرود این اندیشه و روم
 که بر ناید ز تخمین از تو آواز
 بلال آسا شده بر قایر کوه
 دل بر آرزو جاسه بر امید
 بعد منزل دل از جان و رفته
 دلش و صحنه شمس تا به دوری
 جبر ناله نبو و شمس و حج کار سه
 نشد خالی هنوز از گریه چون دل
 که سنگ از ناله اش گدیده فیر او
 زیادش نام خور و خواب رفته
 چو کرد از ضعف تن افتان خیزان
 بهر ساعت بکوی کرده تار سه

<p> لعل آساشده زرد و تمیسه وز آن غم جو غمش غمخواره نه غم آن سبلی که ز غبت بخت برده دل گردون ز سنگی ناله جسته شره ابری و دامن لاله از اسه ز نام دوست شیرین باشد شکر کلام گل حسرت بیاب سینه و غش تنش سوزی ز زخم عشق صد شاخ ز آب دیده در خون غرق گشته ز آتش عالمی را یک شربس بوی رانی دل ز الگو نه دل شاد برگ از تلخ کامی شده هم آغوش دلی خوشن گردن خون جامی نه زهر ابری که بر قی بر دمیده ز رنگ مژگویده گیسو ز لب هم نام آن دلبر نهفته بلا گرد و چو دل از عشق نه دست </p>	<p> لعل سحر آید چشمش دیده بغیر از صبر گردن چپا رفته دل آن عریان که میلش زخت برده ز سنگ آه جام خورشید گشتی ز جهان آماده بهر خشم تارک فرانش گردان ز آب رانام حد برد و خود برده چو آتش چو لعل ناله اش در سینه سوزان چه جامی آب خون از سر گذشته ز صد درد صد گشته گرد و اکس که دهنانی کند ویرانه آباد نگشت اما ز دل شیرین فراموش بدست با پیسمی فرستد بمرول و آغوشش کشیدی ز امید اجابت در دعا گشته ز لعلی مردی و شیرین گفتم بلا گشته جان بود هر جا ولی هست </p>
---	---

غم دل را کنند کم گرچه مستی
و ران کشور که عشق آتش فزود
بیا و قد آن معشوق چپالاک
بگل گرد و راز و نظاره کرده
دل کم دیدی از یکدزد زان دور
چو خس در روی آب از راه رفتی
اگر اندی بزیر کوه چون موسی
اگر از چاه کردی فسق تاراه
چو محتاجان و شش در غم شستی
قنای گری روی آب یک ماه
ز خواتش دیده هرگز نمانده سیر
نیاسوده چو شمع از سورتاروز
نفیرش رخسار و رکن کردی
چو مجنون و حشیان گشته بستان
شده دایم محبت دایم دو گیس
فتاده شیر و آهو مانده از جای
فزوده مهر از بس هزانش
ای دل دایم و گاهی دانه کردی
بشش و حشیان و ساز بود

شیرین و نغمه
غم ایغاب کرده بر می پیش دستی
اگر از سنگ باشد دل بسوزد
بیای سر و میگردی بسو خاک
چو گل صد جا گریبان پاره کردی
یا قاجان برش میگرد و ناور
نگشتی اگر از یک ماه رفته
نیاوردی ز بارش خیم در ابروی
قلندی خویش را و استه در چاه
اگر صد تنگ غم و بهم بستی
نگشته به چو گاه از خویش که گاه
بی راحت خساک گسترده در زیر
بشوق دل همیشه کار او سوز
فلک را ناله اش سوزان کردی
ز دناش بیابان و بیابان
گرفته افس با هم شیر و نجیر
نه رو نجبه و نه قوت پاسبان
شده و حشی بیابان هزانش
ببخیر سوی شیران شانه کردی
که ایشان محرم است بر بودند

و

نعم یا شش دل از شادی جدا کرد	ولی خورم زبید روی را کرد
چو دل دیوانه در خانه بگوشتش	از آن جان از خرد یگانه بودش
بیرید از دشمن و با دوست پیوست	بیکبار از دوش عالم دست در بست
دشمن را بود آن اندیشه در پیش	که آن یگانه را سازد بخویش
ز روی کام ارجیه اش هیچ تا شام	ز مقصد و در گشتی بهر کام
چو دل مرشد وین ازین نفس نیست	وز محروم چون دل بیج نیست
بخواری بایشش تا چار و ساخت	چو کس قدر گمرد و نه شناخت

بگوشش خسرو از صفایان و یاد آور دل شیرین از دل جان

خسرو چاکه چیب جامه جان	بر تو کار کرده برگشت از صفایان
فت و شش شور شیرین بنو بر سر	نمک سازد جراحت را ز شکر
دشمنش زنده روی گشت از خون	کنارش شد بطرف و جلا چون
جراحتهای دل کمر که کرد	اگر چه بعل شکر مرهی کرد
قلبن چون غلوت شد طلبگار	عقاب آلوده و روی کرد اظهار
کزین پیشیت بقصر آن گل اندام	فرستادم کز شیرین کم کام
در آن خدمت نه کردی هیچ تقصیر	شکایت چون توان کردن نقد
بلائی آسمانی بود و فرمود	همان بهتر که روانه کس پادشاه

که از تاثیر آن پیکان و لاله و تر
شدیم اکنون که صبر شد تباراج
بقصر که گزیده جانرا گذر نیست
چنان خواهیم که او را بچاپ بر آرد
ز سحرش دانه ز فسونش هم نری
قلمن غرق غلبت زان فسانه
و پویشش شد چو طغی کرد این پان
دعای از غمرا حکم داد تا شیر
چو خون و دشمنست خون جگر باد
چو خون و دشمنان باد اگلوان
ببنا دت غم چشم و صرا هم
میا چون شد این خونایا اکنون
خونم نشسته شد خسته و که فریاد
به سخت تیره من اسه مه تو
کم عیب تو تا کی از تو نپسان
سخن دین جوی بیش و کم نکفتی
بلک خلیشتن دارای ایران

رو و از دیده ام خون تا با صوف
بهر عهد اسه افندون تو محتاج
تو خود دانی و منتهی بشیر نیست
بهر کاسه پرده یگر بر آرد
بدیوانه پی را را هم سازی
سر پای آب گشت و شد روانه
بطرف جوی شیران آب حیوان
که در جواب حضرت یادین شیر
نخون هر دم سپهرش با و بر باد
تو شیر و شمشیر برو و مستاران
با قبالت خلاصی با د ازین غم
آوایا شیر می نوشی و من خون
بسعیت این پنا را که بنیاد
تو هم یکبار ه کردی ترک ضرر
بشیری چون شدی قانع و طفلان
شدی بدنام و عذری هم نکتی
برابر می شمردت بلکه با حبان

نباشد بر تو هم این سار و ستور
 جهان ز اندام تو پیران بگرفت
 و گیر گز از و یادی نکردست
 بر آید گرد عالم تا هم نرسد باد
 اگر چه غیر بودی ز عشقش
 ز غیبت سنگ را گرد و بگردون
 ترا یکه اگر چه راه دور است
 بیان کردن تمام نیک و بد
 و زان پس آمدن با قصه خویش
 منم گفتاگر رضی گرفت
 فلان چشمه چو شکارگاه بسیار
 قلزم عدد خاک و درون نیست
 بنجر و طالب جو بود و ساز
 صنوبر بادید ساز راه کرده
 ز می گلگیر شد خانه داده
 ز زویر راه ز انور شمشیر کرده
 اگلی از زمین گلگیر گشتان

که شد و کار مجرم بود دست در
 ترا پیوده و امن باز گرفت
 بخود زین پیش بیداری نکرد
 گرد نام و نشان جانی با ناد
 به عالم هست آلودی عشقش
 بغیرت شاه و عاشق چون کشت
 بنیم خسروست رفتن ضرورت
 و زین قسمت برون آورد خود را
 و زین محنت مرا هم کردن آزاد
 و زین شوق و ره بسپارد و ترا
 پیایم گر گم آگاه سازد
 که باد اگر نشد زان ره که چو رفت
 و زان به جا که آمد به پروان
 می غیرت به جیم ماه کرده
 بهار عشق آید به گیسو مانده
 ز خود خود شمشیر را نوید کرده
 هنوز زانک و پیش غریب است

ز خون سیراب چشم و غنچه دست
 بسا غم گزیده انگونه کرده
 ستایش کرد بیرون از صافش
 بی پیشش شلخ گل شد شکایت
 باده نوبفرمان هم غمان شد
 ظفرن و قمری بکشد و در راه
 ملک مطلع خورشید شد در
 با استقبال آن غارت گریهش
 گرفتش و بر و نگذاشت کانه
 بدست دل بدست دست نماند
 حجابی از دوسو بند ز بان بود
 ملک بر خویش تن خود باده پیچود
 منبر هم زخمسو کرد آرزو هم
 پیایی باده پیچون گرفتند

مژگشت نبون غامی دست
 با فضل و پید هم ز انگونه کرده
 بوسه رخسار کرد انگه ز کانیش
 نشان از گرد انگونه به پیش گل
 بن هر موی از شکرتش بان شد
 ز رنگین بد لاشه راه کوتاه
 هنوزش دل نه کوه نیک از بر
 ز جابر غاست شبه بکشد از غوش
 بکام دل پیوسته خاک ر گاه
 بجای خود بر نهشت همراه
 بزنگ آئینه و لمانان بود
 که آن صیقل زواید زنگ دل نه
 گرفت از دست شد جانی بخت
 روی و حکم دل بودن گرفتند

سخنان شکوه و شکایت آمدن میان پیرین شهر
 درشته الفت ربط یافتن در میان هر و از سر نو
 خوش است از دلبران کام بودن
 نزیه سر کشان را را هم بودن

<p> اگر با سر کشی عهد استوار هست نگذارند ترکان خط ساسی سپهر کشی شیرین خود را ساسی نیا سودی دمی از ترک تاز ساسی بجز یک تن آن سپهر و مافراز و گرجم بودی در میا نه سرش سرکش و دشمنان بود ز خسرو پیکر و خشت و خشت ز می چون از کت بهر شش نازفت یکایک می شمر و تیزی شد کرد از مریم سخن گاه از شکر شد شسته شد باغ گرم گفت گل از شکر شد از فرها میگفت جواب تلخ در شیرین اثر کرد شد از گرمی آن ناخوش فسانه رخش بهلور بگ از غوان زد چو خاله سر کشی از سر گرفته </p>	<p> اینای دلبری شکم قرار است بخورد ای شکو و دلربا ساسی از استخوان زدی بر فرق خوراک بخورد ای شش بودی عشق نازی بقول تمام دادی زلف و تار یکایک دم آفریدی عذر بهانه هم از خسرو هم از می سرگران بود همه بر لوح خیرت ثبت بود شش سر بخش بود و در آن زبان فیت یکایک شش عتاب این می شد سخن از اندازه عادت بهر شد غرورستی و شش ای بهم بار بیار و مبارک بود می گفت حراج گرم او را گرم تر کرد شش از شش از غرور و عجز بهانه کمر بست و دامن پیمان زد سر پای وجودش در گرفته </p>
---	---

بدندان لب بناخن چرخستی
ز زلف تو خیش دست انداز میگردد
ز بانفش هر چه دل فسرود میگردد
میاداشت طبع نازینش
بالاس مرده لولو بهی سفت
بیزم هر که کس ناخوانده آید
شده اول این سخنها نازینش
لب لب آورده ساغر زین کجاست
اگر من چه بودای آتشین خوی
ز شکر خود سخن آغز کردی
ز مستی و جنون آشفته بودم
غزالی وحشی رزم خورده از شیر
گرفته نازش از دستای
چو شد نزدیک کز سعی و جلاک
شنیده و نش از دست بگذشت
را باشد چون ز دست شاه بهار
شنیده شدم که گلگون سبک رو

بندین خست و خالی
کوی بر خاسته گاهی شسته
کس میزد که اگر باز میگردد
سخن میگفت اشک آلود میگفت
همیشه گریه در آستینش
سیان گریخت بدو میگفت
رود و شر سنده و شر سنده آید
چو دیش کنی فتن فتن فتن
ز جابر جست و درو افش او
تو از اوصاف کی می تانمی روی
ز بانم را پیاخ باز کردی
تو گفتی تو من بد گفته بودم
بر فتن دیر بودش ویران
که بپای عذر و عذر خواهی
کشاکش فکند و درش خاک
شکوه شای خود را نگذشت
بهشت زمین گلگون کرد پرواز
سبکتر بود در سبزه از من

برین ناماده تزلزل آسمانش
 نشستی گریه و چاک سوار
 جرس تا از لجام سرگران شد
 فلک از دست و پایش پند برآ
 جوگوی خور ز بس چاک نهادی
 بمقصد همچو رهبر هست میرفت
 رسانیدش بمنزل کز دیدن
 هم از ره و لبر خورشید ناپه
 گرفتش دست و هنر آتش داد
 نه از آب آلوده لب را و نه آلود
 کرد از حد گران این گران سنگ
 نه پنداری که بر آتش کاست این
 چو اگر گشت مرد کوه فرسای
 بندهست همچو فی صد جایان
 جواب هر سخن صد داستان
 اگر گفتی سخن تاخیری شد
 نوازش چون نشنافت افزوده

نکرده کس سبک هرگز غناش
 نبود وی برفت دارش کاری
 همین روز از کفش مطلق غناش
 بکام خولش گاهی چند بدشت
 نباید بر زمین پایش ز شادی
 به تعجیلی که دل بخوارست میرفت
 ندادی فرصت و نبال دیدن
 بفرق کوکب آن فکند سایه
 چو دست خود قوی بانوش داد
 سرش از باد گوش از در گران
 ز تقصیر تو دارم بانو صد جنگ
 ترابر راه و مار بدست این
 باین غایت ز سعی کار فرسای
 بغل بکشاد و از پاخ زبان بسته
 ولی صبر خوشی بردمان داشت
 در آن خدمت دمی تقصیری شد
 و خوش گاوهای و خطر بود

چنان در کار خود شد گرم فرهاد
 بدامن بستون هر سنگا کند وخت
 ششیدم ششیدم تمام طاقت نیاورد
 پوشند از یار می تیشنه نمی دست
 نیاختها سپرد آن کوه اندوه
 بشیرین شد خبر کان آتش جنگ
 خرامان سرور او بر جلوه آورد
 کرد دست خود برای ناگه دار
 چو تیش دید دست از پانده است
 چو ساقی باده از طاقت فروزان
 ز پانشت شمشاد و قصبه پیش
 نهادش بر سر زانوی خود سر
 بترکان ز دهنم بر رخ کلاهش
 ز جابر فاست جان از تن رسیده
 بقصد بستون از نو کمر بست

ششیدم ششیدم
 ۹۵

که شد چون موم پیشش سنگا پاره
 تجلی دار برق دیشنه اش خوت
 ز فرب و دست او چون تیشنه شد
 دوران کار یکم بود از پای تیشنه
 خلل انداز می نمیداد آن کوه
 بناخن میکند با بی ستون جنگ
 گرفتش دست و صد غمخوارش کرد
 و می تیشین رضای ناگه دار
 ز بیوشی دگر خود را ندانست
 ز یا افتاد و هم در بالیش افتاد
 بکلی گرد خسته و رافرا خوش
 خوشاگر خفته ماندی تا بخت
 بجوی رفته باز آوردش
 بدامن فرو دست خویش میده
 سنبه زان زمین ز خوت بست

شیرین خسرو از قلن شیرین ز فرهاد و جیاده عشق پای گلستان

دل عاشق بود حبس سوسن آه	که آگاه است بی آگاه ای کس
ز دل پنهان نماید حال جانان	بصدق دل گواهی میدهد جان
چو ماه آمد برون بزم خسرو	بدل شده رنگند این راز پر تو
که خوابد بختون شد مشرق غور	چو خورشیدش بدل افتاد آفر
ز دلشنگی بکوه از راز گفته	چو جاسوسان بجز و باز گفته
بدل رازی که شیرین به انبان	ببزم شاه نقل مجلس آن بود
بغیرت بر نیاید صبر از ان پیش	شکستش خار غیرت و جگرش
ز هر کس در خود چندان پوشد	تمام شب بیکار گفت و گوشد
بنیاد گشتنش لایق ندیدند	ز تنگ خون او دامن شهیدند
چنان گفتند پس رفتند ز انسو	که باشد خون او در گردن او
یکی گفتا خبر از مرگ شیرین	و در این قفسه رانی الحال کیو
پسندید این سخن را طبع پرور	بسوی بیستون از بهر خونریز
روان شد ز اثر خانی هرزه گوئی	چو غم ناخوانده حاضر شوم روی
زبان رو سپا و شوم هر دو	گر و برده ز زراغ دیوم هر دو
بجان گاهی گر و برده نه اندوه	نه شادی کسان مردی زانده
خواص نیش افهی بیکر شش	چو عقرب با ماد و بر سرش را
شب مرگ پدر زاده ز مادر	بناهم تو اشم و با غم برادر

ز مادر ترا و با البیس تو ارم
 ز عارش دست نالوده چون
 بخلق از خوی بد پوسته و خنک
 بیکدم سیتون را پی سپرد
 بیاد تا پرستش گاه فرهاد
 که این باند شیرین یادگار
 ز پیش سنگ تو صد بار بهتر
 تن سیمش اگر از سنگ بود
 بنجاک آنجا نماند سر و شمشاد
 از اینجا نهر و داری کو کهن دور
 رسید آواز آن نوحه بگوش
 و و انیش اجل تا پیش آن خاک
 بگفت ای سیه گیر نوحه ات کو
 چو خنجم ساکن و بر از خویش
 اگر نمی نیست خون اند و جگر است
 ترا دل بود از روی بفسر باد
 بود پس سیتون را ناله سن

ولی در حیل صد البیس تو ارم
 بخون بی و شنی لب نشسته چون
 ندیدی اگر کسی بر سر روی سنگ
 بهر سنگی رسید این حرف نکرد
 بنجاک راهش سنگ افتاد
 یقین و انعم کرمانی روزگاری
 که بر جای تو و بگرداخت آن
 ز خون خاکش کجا گلگون بودی
 بسنگ اینجا تا می گشته فرهاد
 بیا که پیشه کردی کوه پر شور
 اثر و دل نماند از صبر و بخشش
 جگر بی نم شده و خسار پیرنگ
 فلک نه است بر بارانده
 سزاوار مصیبت خانه خویش
 و اگر طرب نباشد نوحه گریست
 ز نجات به غلط فصد فرهاد
 تو طرح ناله جانی دیگر افکن

چنان زین تاله ام شد دل پرانده
 بر آننگی و گرمی ناله ز نهار
 کنون عمر سیت با من ناز نالم
 بزاری پویم این ره حج ناشام
 فلک در آناله فرهاد دل نبخت
 بزاری بعد ازین دیگر نالم
 بنال اما باین زاری و گرنه
 فسوگر ناله پرده پشت پیر سو ز
 بار و خسرو دل بود اگر شاد
 سفر کرده در ایام جو سنی
 چه روز ست اینک بی شیرین بخت
 اکثر و غم و از غم عجب نیست
 و مرگ کنون توان شست کشیدن
 نه پرویزم که مرگ از من کند تنگ
 ز شهد چیر شیرین تلخ کامم
 کن ای کوکب این ناله گوش
 بحال خود مرا بگذار و بگذار

که زخم آمد مرا بر حال این کوه
 که تا شیرین ناله و ناله زار
 بنجاک پای بت رخسار نالم
 ز مقصد و در ترافتم بهر کام
 بیا و بخشش تو این ناله ام بخت
 که زین ناله و گرگون گشت عالم
 باین سوزی بگر خوار می و گرنه
 که ای بی تو خمی در سپهر روز
 نگر و می زخم بر کس فیهاد
 غمت ناخورد زین دنیا ی غنی
 که غم را غموشادی بود سلخ
 که روز کوکب من هم رنگ شب نیست
 که زین سه می توان در دی رسیدن
 نه فرادم که جانم باشد از سنگ
 و و عالم را بود پس زهر جامم
 و گر حریفی شنیدی کن فراموش
 چو شیرین مرده ام انکار و بگذار

تشی شد کو کهن را قالد بیهوش
نخون اشک و آبشش ناله آلود
کز آن روزیکه ناست بیوفاشد
چنین کیبار ه بید روی نه کردی
خندان فصل بهار آمد بهانهم
گلگی هر کس تبارج خزان رفت
ز شتاج دیگران برگی در افتاد
زبان هر ششخ را برگ کهن شد
ز طوفان ناخدای نران بدانی
وزنگی بیکند در رفتنم جان
چو مانع نیست وصلش از بجز جان
انفس باقی ز کم بختیست اکنون
بمخشر چو نتوان در وی نظر کرد
مرا زده بیشتر یا نیست مردن
که دارد و بچنین جان سختی باد
گواهی میدهد دل از طپیدن
یو وصل آنخو چو زمین ره میبرد دل

شیرین خسرو
پرانه الهاس و پمالش دل مغشوش
زبان سزانش بر چرخ بکشد
به بر حمی دلت نا آشنا شد
بکس این ماجرا نهدی ز کردی
دو چار باد صبر عشره جافم
مرا هم بلبل و هم گلستان رفت
ز پا افتاد مارا سر و شمشاد
که بنیاد افکنی تنها بمن شد
بنگاه آتش از در کشتی افتاد
مگر بچری درین وصل است پنهان
دهم جان و شوم فایز بچران
بقای جان ز جان بختیست اکنون
ز شعله شریان از خاک برگرد
بمخشر انتظار و وصل بزودن
که شیرین پیشتر میر و ز فرهاد
که بچری و عسدم خوابشید
نباشد روز خیزدی از بهر مشکل

<p>که تو دارم سپهر حجابی نو که خردم و دامن نگیزد که جزین در غم او کس نمیزد درین آتش کسی خرم مسوزد ز نقش رویش آنکه قیله که کرد ز بزم پریای نقش و دست جان او</p>	<p>بتو دارم سپهر حجابی نو که خردم و دامن نگیزد که جزین خرابی غم دامن نگیزد بدرود و سستی دشمن مسوزد نخست از نام شیرین تراورده کرد ز نقش مرکب جان را غنائی نو</p>
<p>و پریان صفت مرون و فریاد از فرساده و کس گرو و ن و کز گردن</p>	<p>و پریان صفت مرون و فریاد از فرساده و کس گرو و ن و کز گردن</p>
<p>بجوایان بلاک حوشتن داد نه دامن دید گروی آینه چین چین بجالم کرد رسم عاشقی نو حدیث مرون کشتن سراید چو مهرش را سپهر افتاد از جنگ بکار عشق از شادی بدو خوات در آن تدبیرش آمد تیر بر سنگ نتیج کوه از تیغ زبانش + بخمی بیش آمدش از مرگ خویش وفاداری چنین از دست رفته</p>	<p>جو تله جان جو انحر وانه فرهاد بیشاند استین بر جان شیرین خبر کردند شیرین را که خسرو بهر دل چو باکس بر نیاید بمیزان محبت بود کم سنگ بغیرم جناب آن افتاد و بر ستا بسنگ اویش انگند و جنگ با تو گشت آن نامهربانش + چو اگر شد ز مرگ گشته خویش روان شد خون جگر مست فرت</p>

شیرین خسرو

۱۰۱

ز کشتی حاصل او سرت و س
ز دست انداز شاه افتاده از پا
هی گشته ز می جامی سفالین
فلک را ناله اش زیر پر پر کرد
ز بافتاد و ناله پندار
شلی تابلی شیرین رفت از یاد
ز گلزار بر نر خود کفن حبست
بقصر آمد به نجات خویش و جنگ

ببالین غسری مرده یکس
نهانی دست تلخش کنده از چاک
نخاکش بستر و از شک بالین
بر هم مهر بانان نوحه سر کرد
وفادارانه پیش آن وفادار
که کوه بیستون را مرگ فراد
باشک خون شهید عشق سست
چو لعلش کرد پنهان در دل سنگ

در تاقم فراد و یون شیرین و کم کردن جمله شیرین

بحکم غیرت استنناز حاد بر و
که بر روی خیالش نیز دست
بر تنش جوشده بگانی را
ز مستش در گس و فی غمره شای
ملول از جمله طبع او ستادش
و لش را مد ها از یاد رفته
چو خالی و بدی از خسرو دلش

از ان زخمی که شیرین بر جان خود
چنان فارغ ز شایسته شست
زور رانده و فای خالی را
همه اسباب جنش مانده بکار
نه دل دادن نه دل بردن بپای
عوسا جلکی بر باد رفته
همی گشتی بگرد خاطر خویش

ولی خود را بصیر از دوری شاه	نوازش گریه شب تا سحرگاه
ستودی خاطر خود را می خود را	نوازش بخش استغاثی خود را
نقاب از روشکخ از موی فتنه	در آئینه ندیده نهفته نهفته
گفتش رنگ خانان دیده در خواب	سرگشتش زنده در آن قرق و خفا
درش از خون دل پا قوت احمد	ز خون تازه شش آتش تر
باز و رفته چمن کیس و آتشش	شکستی خورده طاق ابرویش
ز چشمش شسته گریه سر نه غم	سپه چون سرمه در شمشیر و غم
خبر کرد و خسرو را که شیرین	ز آتش خون شقایق گردن
از آن روزیکه خود را این غم گاهی	ندارد هیچ کاری غیر زار
ز بس شیرین ز مرقه گشت خوین	ز خونریزی پشیمان گشت پرور
پلاک کوکین سودی نگردش	جراحت روی بهبودی نگردش
غم افسوس شیرین بلباش	و گریه در چکر آفگند خاش
و گریه از دوری زاری و گریه	و بپیش در گم باری و آید
بدرد خسروی دل کرد تحسیر	بسوزی در دوشه را کرد قفسیر
که از سوزش بخود بچسبید نامه	گریبان چاک شد از درد خار
بغضون نام نامی گشت نهان نام	که باشد حاصل آغ از انجام
نامه شکوه از جانب خسرو شیرین و پور شیده	

مانع بودن از سوگواری نرسد و حسرت گزیدن

بنام آنکه دل را عشق آفرودت	دل زوره ز تاب مهر خورشیدت
بنغم راحت ده دلهای نالان	ز دل باز پیچ ساز خور و سالان
نگاه آموز چشم آشنائے	بخون رنگین گن تیغ جدائی
از جنبش و عای مسج خیزان	چراغ افروز ز شام اشک پزان
وزان پس بر سر اظهار غم فت	شتم در شرح سوزش بولغم فت
که جوای متاع و مهر و بمان	و فایز و بیت قدر و فادان
شندیدم که ز هلاک آن وفادار	ملال از حکم یزد کرد انبار
چو یاری بلبل از کوی آفت	ستم از دست او بر روی آفت
بدل شرمی ز شکنش نیاید	در یغ از موی شکنش نیاید
و نسوین آب و تاب از سنبلش شد	بناخن چاک و جیب گلش شد
گر بیانش ز دامن کس نیست	لبش از نوحه کردن کس نیست
که مبد است که ز شک گدائی	بهرگ از شک میزد و بادشائی
حیات جاودان باشد چنان هر	اگر میرد کسی باری یان مرگ
گر غم در وفاداری چو اوست	بقدر سپهر کسی با بد با و نیست
بسپیش خط گر گاهی شود غرق	بگرد و ز من خود را کسی برش
تبریز شمع خنک از باغیان در	نشداید آتش اندر گلستان در

<p>معیط از بحر نم کی غرق غم شد شهری گزند و دل ببرد شمالی کم اگر د افلاک گردد همان بهتر که دل ترسند و اند کنون شد انچه شد شیرین کاخ چو فانی شد و پیر از شرح این باز یقینش سپید از سیاه نه نامد بلکه آب خضر آلود نه نامد بلکه باری بود نقش زهر سطرش بخود و عید چون باد ز نور خالیش و پای حکمت درش یکپاره شد بر خلق بست نه گفت داده عنان صرصر آه که بغل مهرم از پاکی در افتد بقصد هر دو از جهت کربست</p>	<p>نگیرد آفتاب از زره کم شد غباری دامن آتش نگیرد گریبان فلک کے چاک گردد کمان را ماه تا تم چند دارد وفا تا شترش آئین بناماد چو مرغ قاصدش آمد پر دانه صنم برداشت مهرش چون چرخ کشیده پرده برکشش خود و مشش را رنگ و دو کارش زهر نقطه بد اخی شد گرفتار بدرگاه دعا ای تمسیر قوت ز دست انداز خسر و شکست نشاند یار بی در هر کس گاه بنای عرشش کی برداشت آخر هم ز جهت طرف بر بست</p>
---	--

جواب نامه خسرو شیرین

سر قصود را هست کند است
 که با هست زانی گشت همدوش
 خبر دادن بر از عشق محرم
 که تا شده شد از او زده خاطر
 ز خبر و یح روی دل ندیده
 بت غیرت نکند اشک بجاش
 چنان شده تا توان از نفس نکل
 چنان از ضعف گل بر پیر افتاد
 زین بر سر گرانی گردین
 زین غیرت از گل سنگ بود
 بجاکش شاه پیر این دیده
 زیاده شمس از روی مهم رفت
 یکبار از چنان منسوب یافت
 سخن را داد و انانی درازی
 بخون که کین و انعم نکود
 چو شد تقرب افتاد آن مبد
 بماند زهر در شکر سرشتی

بهر نگام بهت سر بلند است
 که کام دل نشد قفش بر قفوش
 بمن زینگونه از احوال محرم
 نگردی بهجو اول حفظ است
 ز شکر نفس زهری چشید پی
 که از آن گشت چون شمع آتش
 که بر سرش گرانی کرد سبیل
 که آه خود هر سر و دیش باد
 زینگونه رشت بر سر خمش
 که شد آب و زینش هم فرو برد
 بکت باید پیر این آب دیده
 بی با تو کان تراستم رفت
 که از شدات شکر نیز بگذشت
 که شیرین کرد آن شطرنج بازی
 اگر شیرین و اگر اقبال و کرد
 بکند تمام افت و خسرو
 و برش هر چه او گفتی بشستی

قلندر چون ز جابر داشت نما
 بنام آنکه خسرو بنده اوست
 خداوندی که لطفش اعدا نیست
 نخواهد تاج و تخت و تخت با تاج
 و چون جمله فرخ استی او
 بر ساعت و در گون سازد چو
 گهی لوح دل از غم ساه ساه
 کند که قهرانی فدای جلاست
 کوی ماتم بشود از دل شود دور
 حدوث ممکن و تغییر حادث
 نباشد محرم امر را و عقل
 خود تقدیر ممکن نیست تدبیر
 شمشاهی که قانون شاهی اوست
 دور و زنی که فلک افشای او است
 خلاف رای شده و دل و آرد
 و در لایزال ره قصد جان کرد
 سلب خود شیر و امیر گشت

انفسش فزین کرد و نام
 زهرش بیشتر شرمند است
 خداوندش محتاج مدونیت
 بجای او کرم محتاج محتاج
 همه محکوم مطلق و سستی او
 نماند غیر ذات او بیک حال
 ز لطف اسباب عیش آواره
 کنار و امن از مقصود خالی
 زند که نامی بر قلب صد سور
 ز حال شادی و غم است عیش
 قوی عاجز بود در کار او عقل
 بجز راه رخسار فن چه تقدیر
 حواله گنج آن گوی اوست
 ز بخار قدیم خویش برگشت
 ز نادانی بطنیان سر بر آرد
 ملک را بیدل و بیدستان کرد
 جهان از کار خسرو در عجب شد

شبهه در سینه

گرسان را بدامن چاک افکند
 چشم ملکوت خاخرخل ز و
 شنیدیم ترک رستم خسروان کرد
 شنان جز راه استغنا رفتند
 نمیدانم شهنشهر را چه افتاد
 نباشد شاه هم چندان فادار
 شمار و مهر و مرگ در غم و سه
 چه شد اگر خلی مریم را شکستند
 بی و نه خورد آغوشش از نباشد
 و شکر گردل شه میکند یا و
 چو داری مصر و خورستان بفرمای
 بهر کشور چه شکر شد شکر خای
 بجوزیران غزالان غزلخوان
 گمان کرده است جای دلبر نو
 بجا آورد چون رسم و فارا
 ز دستش دلبری گرفت بیرون
 بکامی برز با شمس سترس باد

کلاه خسروی در خاک افکند
 بیکی کینش دشمن مثل ز و
 ز جوی دیده سیل خون روان کرد
 بمرگ عالمی از حباب رفتند
 کز اینستان اختیار دل کن داد
 که گوید کس و فافه و دوش اینجا
 بس ست ای جو فایان چلو سی
 به آفاق چو عیسی می پرستند
 ز خاقان چو اگر قیصر نباشد
 نه خاک اصفهان رفتست بر پا
 چه شد گر نیست شکو و سپاهان
 بیابی پای کوبان بر سر پای
 صفایان گزنا شد نیز و کاشان
 که دایم از وفا گسترده سرف
 دهد صبری خدا بی صبر مارا
 یکی را صد عوض باید ز گردون
 و لش افزون ازین هم بولوسان

<p>ندارد و خویش را هرگز نمی یابد بکام چو شد آن نقشش در پیا رخ عنوان بخون تازه غازه بنجم و داد دست روزگارش شده کنجی ز باد افسردگی نامه گویی بگریست خسرو گاه خندید</p>	<p>اگر گویم آغو غمهاشش این یابد زود و آه خون دل صیبا هر صبحش نهان صد شک تازه ششای از نهان اندر کاشش قیامت کرده و سپاوش خامه همانا نامه اسال خود و پد</p>
---	---

بیان شب غم و سیاهی او پدر الم

<p>شب ز غم چون خیمه خیمت شبی شب پیش از طلعتش ماه شبی گردوشنی گردیده نمید سپی چون خال بر روی فلک شده در پای قیر این نملگون خم نبوده بی بدل از طلعتش از مگر طلعت از آن عمر ابد یافت کشوده دست خود طلعت بسیلی کشیده دیده خورشید را بسیل</p>	<p>خور از زادی و روبروی شمشیر فلک گشته و سیاره گمراه ز باد و امن او شمع خورشید قناره یوسف خورشید در چاه سپی چون مردک در دیده انجم نه چشم و گوشش دیده روی آفتاب که آب زندگی در کام خود یافت ز طلعت کرده روی ماه بسیلی فلک از ظلم طلعت جامه در نیل</p>
--	--

گفته‌اند افس باطلت خدایت
چنان ظلمت بپایه داوایه
خروش موج و سر بامردود
در آن ظلمت فلک چون پای نهاد
بجستش عرفت شد عمر و ارش
زود و شب جهان از صبح نومید
چنان شد گنبد افلاک پرود
لبس شد ز آتش و دوش جهان
جهان بسته بظلمت عهد جاوید
گهی آتش بگی با نجات رخسار
که گویا ز آغ شب را پر بریدند
که از آواز و پروازی آتشیت
شب عمر عمر که سر نیاید
امید از وصل خوشیدم بافتاد
ندارد از دوار ابر سپه فرق
چرا ز طبل خاموشی لب گوش
چرا خاک سپه کرده لبش شب

شبین صر و صنی

پرو و صبح صد پرد از عاشق
که خور مانده زیر سنگ سایه
نخ و خفاشش سمیر غی شمره
در یکمائی خود از دستش افتاد
نیاید با هزاران دیده بارش
سپه چون خشت گنجل خرم نورشید
که شد راه نفس بر خلق مسدود
سپیدی گشت و جوف صورت
منم از جان چو شب از صبح نومید
بنالیدن در آمد بادل تنگ
خروس بهنگه را سر بریدند
چه شب روز قیامت اینده
دم در روی از و چون بر نیاید
که ویدارش بروز محشر افتاد
نه از نار سپه فقرت تا برق
زمان را در گره چون بست تا قوس
خدا اسرار روز میدارد و گر شب

چرا ای شب بزم و عادت خویش
 ندانند زانکه اندر شب زمانه
 ز بی روز قیامت اهم ندارد
 چه آمد ای موعود نیست و شب
 چه شد و شب که فریادی نکوی
 گوید از بچان قصیری از شب
 نمیدانم چه تا بر جانش تو
 نبردی خشمم جان از دست
 ز ظلم شب چنان یارب بر آورد
 چنان آتش بد لدا کرد تا شیر
 گل امید ز گلزار صبح است
 گل و بلبل در دوشید صبح
 بر روز تیر و شهاب است امید
 بر آرد و سر چو گسترده دامان
 صبر و وقت زاری کرده لب
 شکفت از ماد و آتش چون گل
 سران بر تن آتشک گیسو از بند

سحر و پی نداری ستام و شب
 که روزی پیش از آن بود و شب
 غم را از قیامت کم ندارد
 ز یاحی گفتنت چون لبسته لب
 سحر شد از خدا پادوی ز کردی
 گوید بر صفر غم کیبیری از شب
 که روز قیامت باشی تو
 اگر شب بودی روز قیامت
 که دود از دودمان شب بر آورد
 که شب بچیل کرد و صبح شبگیر
 گنه را وقت استغفار صبح است
 شب غم زنده بر امید صبح
 کند آه حسره که کار خوشید
 تنها تا حسره از یک گریان
 لبه صحت بر روز آورد و شب را
 گرد و ز ناله بر دواز بلبل صبح
 گریان را بد اسن کرده چونند

یک سو فتنه و ماس پیله برده	بزار می خاک غنچه یوسف مشکو
و عای را اجابت باز کرده	ز نعلنگی دعا آغاز کرده
ز خاک در گهت اندید نیست	که ای خواری بدرگاه تو فرست
ز فرمانت بشب طلعت هم خوش	قبای نور خور را از تو بردوش
نه شب را اگر ده برهم از تو	بختی بکریم ثابت ز خورشید
چه چون نیست ره چو آن پیران	نداند عقل سحر ما بسرار
عنایت وقف پاوش عمل نیست	و عریان ملک نیست از نعل
معاذ الله که نهان باشد از تو	تنها یک در جان باشد از تو
سر صبح وطن شام غمزه است	نصیبم چون ز جانان بی نصیب
فروغ طلعت شام غمزه بیان	بود از جبهه صبحم شام بیان
بشت تا قان و ایم چشمم بود	بختما جان تو از بهمت تو نگر
بله با یک از یارب بناسود	بجائهای که در قالب بناسود
بایمید یک در دل شاید	نه افتانی که از لب بر نیاید
به آشنایان و لهای پر دود	بخواب جگر با یک بکشد و
بشقه در پی جان اوستاد	به بی صبر دل بر باد داده
بناز صریت تا لاج و پرده	به تخت از شیشه طوفان کشیده
بظلم باد و من از گریه بگریه	بچاک حیب جان از پیله مرگ

بشیرمی با عقوبت کرده خویشتی	ببقوی بر شفاعت بسته پیشی
ببشتاقان اهل دهر جانان	بمحرور می شده در مانده جان
ببهری جمله در ماتم گذشته	بزخمی کارشش از سر هم گذشته
بخون گرمی از جسم تازه دل	بجان سختی مرغ نیم بمل
بمهرغ در شکنج و ام سرده	ببلی تابانی صید زخم خورده
بدردی تا قیامت با دلش کار	بپر دازی دل مرغی گرفتار
بورین نو میدیم جاوید گندار	بکوشم بشیر نو مید گندار
بمقصودم رسان پایز مقصود	بر آوردنش بجز از دلم دود
بدردی تا قیامت با دلش کار	بولی دارم بعد محنت گرفتار
بدره با یکجهان ز نه ساز ز تها	بزبان بالا مان آورده افسار
بزبان گو در دهن از شرم گندار	چو مید انهم ترا دانند راز
بزبان از شرم و دل و آرزو سخت	ازین آتش که عشقش دل افروز
تو میدانی کنون بخشایش از دست	بجو خوشش را بدل از فریش از دست
سرایت تا محبت عهد نو کرد	ز لبش شیرین بزاری دل گرو کرد
کشان آورد سر و سرانچیر	دعای شد قوی باز و تباشر

بیان عاشقی و مشوقی شیرین

جهان را تا شهنشاه عجم داشت
 همه گفت دل خود کام کرده
 براه عاشقی نهاده گام
 دلش کردست او کامی می بست
 کجا تهر و کجا عشق و چه فرام
 غمی کاندک نماید همگنان را
 ز غیرت آتش شد در ره پاد
 که ای هر تنه را بنهاد از تو
 باین غمها مرا بهر تویی تو
 چه شد گر حسن پیش از پیش داری
 بدیدن گر چه بس نیکوست پیش
 چو از انداز بهرون شد قنالش
 که حرفه گفتنی در نول نهان است
 بگم گستاخی گفت از خواهر
 ملک بشود لب ز نهار دوش
 و عار او عبارت پیش رو کرد
 که خوش دینور شهنشاه عجم را

پیش بی خنده گیتی یاد قدم داشت
 هوس را عشق بازی نام کرده
 ز مشغولی بشیرین مانده نامی
 ناگرفت بازی بازی از دست
 بیکبار از یخترین کارش افتاد
 بود بسیار غم نا دیده کان را
 همه بر خرمن شاپورش افتاد
 بملک خسرو و فرهاد از تو
 سر این فتنهها کیسر تویی تو
 دل بیگانه روی خویش داری
 نیز ز و دیدن رویش بخوابش
 زبان بکشد و انا و جواش
 شکوه خسرو می پذیرد بان است
 اگر خصمت دهری ز نهار تو
 خموشی رخصت گفتار دوش
 دعائی در عبارت های نو کرد
 بر استحقاق وارث ملک جهم را

همیشه شاه دستاوری جهان بآل
 و هاگو داد او از چپندین دغا را
 میان خسرو خشم و غیابش
 بعد از فسدن زبان گل فریبست
 که شایه فرو داد انهم است نسبت
 به شیرین دارد ولی من گنایه
 گناه از تو وزان پس خانه تو
 چنان دانی از کف کی و کس
 چه دانم باچه باده جادوی کرد
 نهاد انصاف بر کف چاهش
 سوی بالا چنان گمشدگاهش
 دلش و شکر عذر آن نازنین
 که اسی دست و زبانت هر دو چارو
 دولت را در پهنر آرمایه صافی
 برو صد جادوی از نو در آموز
 که لوح خاطرش از نقش شایه است
 که صد رشت شمشیرش شکست

بکس خوشدلی صاحبقران باش
 که خشم از دل بیرون شد با دشار
 صحرای شد و حامی سخنانش
 خود دشمن بلبل شد و بر شایه
 و گر خاموش بود و چپا بست
 اگر دانی و گرنه با دشا ہی
 عجب می آیدم انست تو
 سحر شایه چه نام آن نهد کس
 که آخر بر انصافش آورد
 بگو شیدین در کد خون گرش
 که پیش افکند سحر کلاهش
 ز بانیش عذر خواه استاد چین
 ز بانیت خوش و زان خوشتر بشی
 که از دست و زبان شو کافی
 بیا و جمله خسرو در آموز
 بجا دوی سر کارش قناده است
 کتاب سحر بابل را بعد از آب

<p>و کس اگر خوش برسم مهر بان بلا گردان انصاف تو شاپور بلا دور از بدل نزدیکی تو ز پای خویش عذران منم جوت که از رفتن بگویش کس کند عار بکف ساغر بکب باد ز درو</p>	<p>و گر باره سر چادو ز بانان که ای چشم بد از خوی خوشت دور نگوید کس که این سبکی تو بدو باید درین کار از قدم من نه نشستی بود شیرین چنان خوار ملک را بس که شوق از جا برود</p>
<p>بیایان کی رسیدی شوق باوید پر شدی اگر باشد چه دولت شه نشتر آفتاب و شمشیر زین ز نزدیک یکی را بشیر خوانند و طمس تنگ و صرا بس فرخ است کتا کو کین و امان کو سپه سپاهش اندک نشسته مندان و دهی بگوستان باو و البته خاکم شکاری طرح کرد از سر ناموس بهانه جستن سپید و گرد</p>	<p>عجب اهل بیت راه دوامید ره دوری چو گیر و پیش جنت چو شد از سی آن صورت گر چین بنیت را نه اوان چین برون که طبع را ملال از کج کاغذ است بجز رنگ دور از گرد و سپه مدار از کوه خامن و ست کلاه که هر جانمیر کوه اندوهناکم بصحرای آفتاب نسل کاوس ز مهر نزل تقصیری گذر کرد</p>

روان شد پیشتر از شاه شاپور ضمیمه آگه شد از سیرنگی شاه بسینه کار و دلهما گشت دشوار سپیدی گشت دل بر آتش شوق گرفت آسرام دلهما ناطلیدن	چنین تابستون نمود از دور چنین تابست نمایان قصر آناه بنار و ناز داشت گرم بازار ز تاشیر شراب تیغش شوق نیاسودی دمی چشم از برین
--	---

رسیدن خسرو بهر دو گاه سپهرین
دور اندیشه قنادن آن نالین

مه از دامن در آتش هزار جیب پیران خورشید دمه گرد و گناش شکار انداز شیران شکاری عبیر آسمین چمن طره حور نشاط آموز روز عید و نوروز بدل تا به دم و مشورت بود نمی بینم و رین اندیشه راهی تفضل اندازیش دست قویست در نمی خواهم نگهبان ترز و پوار نخود آگه شد می در نیمه راه	چود دولت رویشای آرد و سبب برونق بگرفتند از لطف مارش نزال دشت و کبک کوهساری فروغ آموز نور آتش طور بهار سرم و باغ دل افروز از ان مشکل که ناگه روی نمود که آمد بر در اینک باوشای درش بندم شکوه خسروی هست برون آیم مدانم آخر کار گهی شوقش روان بر روی بدنگ
--	---

ملاست کرده خود را باز گشته
 روم گاهی با استقبال گفتی باز
 صواب آن دید آخر بانوی عصر
 به آئین کنیزان سر آئے
 شنش را بر رسم نوپرستد
 زور زانده دفائی خانگی را
 بیاقم قصر انشب تا حسره گاه
 چو هر دیده بر رسم ره آورد
 ز مشرق صبح امید ی برآمد
 گهر آموده خرق اندازان ماه
 صمنم را بوجاخی برب جوی
 در دخر گاهی از زرشده مهیا
 تنق بسته فرا ز خسر که زر
 پانخ آمد گل خود رو پیاده
 عنان گیر ملک شد بر در پانخ
 ملک را دیده از خورشید پر نور
 فرود آمد بروی فرش زربفت

شستی و سه اپا ناز گشتی
 هزاران بی دل از دنبال گفتی
 که بکشاید بروی شه در قصر
 نگه دارد شکوه بادشاهی
 رعیت باشد و خسر و پرستد
 پرستش گر شود بیگانگی را
 دیش و فکر و شمش بود در راه
 صبا از گردش کز تو تیا برود
 نه گردی بلکه خورشیدی برآمد
 بیای انداز شه گسترده در راه
 برونی زبده از خلد برین گوی
 ز گوهر گشت حنائی کان و دریا
 سیه چتری زده دو دو دهنبر
 گر هس اول و ایر و کفاده
 بخش چون لاله اماند پانواع
 زبان از شکر دل نه امید پر نور
 عروس ملک گیتی کرده هر وقت

شاه قدش چند آن گهرش
 ملک در ماند و گرد آب گوهر
 چون گنج از خواش او کوتهی کرد
 ز آداب پرستاری شکر لب
 شبستانی تشبیه آراست از نو
 چو فارغ شد بر رسم میزبانی
 بچوم آورد و بدول نازناش
 بیامم روز استغنا سخن کرد
 ز قیدیان راز بار نه خبر شد
 بکلم نازنین باز قومی دست
 ز دربان نیز بر در نام گذشت
 سگان را پاسبانی شد فراموش
 نبردشان و شرس بر شعل ماه
 تشبیه دل را سلی و شتی تمام
 خور خرم جبین چون کرد آرزو
 گلشن را بادی از گلشن نیامد
 گذشت آن روز و آن شب هم خورشید

که گوهر بنشین تاج زر شد
 ز سر بگذشت بار آب گوهر
 ز گوهر گوشت گردن هم نمی کرد
 سر سوتی فرو نگذاشت تا شب
 که در قطاره حیران گشت خسرو
 بحب آورد و در رسم دانی
 بقصر خود گشتان آورد بازش
 تا غافل را حماسی خوشتر کرد
 و قصر از ویران بستمه شد
 و قصر ویران هر دو در دست
 روی آمد تشدید پیام گذشت
 زبان منع از تسبیح خاموش
 و گرنه دور میکرد از راه
 که با خورشید باز آید مگر ماه
 جهان را حمله خرم تر نوروز
 چراغ دیده را روغن نیامد
 بنامی طاقش زیر و زبر شد

<p> ملک خود را بر ای شغول مبدشت ره نادیده را خود پیش روشد همیشه سرخ می بودی لباش نهان شد چون خورشید در سیاهی زمین در زیر پا از شوق قاص بجز مطرب در آن ره همی نه نهادی گزینم خوشه سدی ریش چو روی بادشاهان زیر بارش کلید قفل او چون دل شکسته که در بر خور نه بندد غیر خفاش که سنگ کم مرن بر جام جشید مکن کاریکه گیتی بر تو خستد باطنی خویش همی دوست این راه غلط گروی اگر دانسته گوی چو دل بخت تو بدخواهی ندارد بگیتی نیک و بد بسیار دیده مشو زان خواب بروی شبنم است </p>	<p> غم از پی مهر را مستغرق میدشت شراب یکینه با شوق نوشد ز بد و در دلت محکم اساکش پای خفته شکوه باو شاهای برون آمد ز خلوتخانه حساس ز شورش غیر شاه پور آگهی نه بنجاک آلوده شد پای گران پیش نهان شد پشت پانیر عیارش چو نزدیک در آمد دید بسته بفرمان باریقی گفت نقاش درون شو عرصه دار ازین بخت کسی بروی دولت در نه بندد ز اقبال جهان گیت شناساه ازین در بستنش دل خسته گوی دولت گم باو شش ای ندارد جوایش داد و مرد کار دیده گزینم نازنین در خواب نارسد </p>
--	--

ندانم چون شود حالت بفرجام
 شده و خورشید شب گرونی افتد
 برو ز اینجا کجاسته یافتی بار
 سخن گو پاخ از رنگ و گرداد
 که تا شیرین نخواهد گشت آگاه
 شهنشاه باد و دیوار و در جنگ
 چو روی خویش روشن گشت ز راه
 بقصد بام قصر از جای بنحوت
 برود و شش هم آغوش گشتند
 ز هر زیو بجنگ شده و خوست
 که دست فتنه بس برادر است
 اگر شه را نکردی حلقه و گوش
 بگردن کرد پادشاه طوق خال
 بلعالت نه خون ریشتری را
 ز غیرت اینچنان در تاشش لعل
 بر آب انگشتری لعاش و با گشت
 چو در پیرایه شد سر و بر و مند

که شاهان را بشیب کردی پری نام
 و گردانند هم پنهان ننماند
 که اکنون باز خواهد و شب تار
 سخن را غمازه از خون جگر داد
 نخواهد باز گشتن خسرو از راه
 گمی بر در گمی بر سر زدی سنگ
 که روی باز گشتن نیست شه را
 همانرا چو روی خود بیار است
 ز خش پیرایه را پیرایه گشتند
 بیاره گفت چون ساعد بیار است
 میاشنوه که وقت ترک از دست
 نه بینی ساعد مرا دیگر آغوش
 که تاج خسرو انت باد پامال
 صنم سیراب کرد انگشتری را
 که در پیرایه سرور دیدش لعل
 چراغ دیده گشتاخ میکشت
 و لش آئینه را شد از رو مند

<p> خلی چون غالیه گردش کشیده نهاد آئینه را صد بار و بر داشت بگفت آئینه میخندید و میگفت که خون عالمی در گردن افتد و هفته ماه را هر وقت کرده شمس و ماه را پر وانه خویش که شد و رگوش شه بیگانه آواز ولی سودنی سرنازش بر افلاک شکوه حسن از ناز ست از ناز زهد و شیخ غور صد بار بودش مراعات ادب بیرون نوحه کرد زبان د جهان و دل قهقش بسر سبزی بخش ممد و مکر کرد بد و رش در نگاهی کرد و خرسند زبان راتبع و تیغ غمزه را آب </p>	<p> شی چون شرخ گل بر نو دیده سرموی از خود نادیده نگذاشت رسیرانی گل چون غنچه بشگفت مباد چشم مردم بر من افتد برون آند ز دیر تافت پرده نگارین شمع و صد شعل پس پیش سراپا شد چنان بیگانه از ناز شکوه شه نهادش جبهه بر خاک بود از اسباب خوبی ناز و ممتاز بینی کز ادب بر خاک سودش ادب بند زبان نیک و بد کرد بچشم شه چو چشمش آشنا شد دعا را بر اثر فرمان روا کرد توفیق دعا ها اثر مستد بس آنکه داد از رشک جگانه </p>
---	--

شکوه کردن شیرین نجسرو

که ای تشنیده بوی آشفته نالی بعد تو هوس مطلق عثمان شد دل آن نادان که بر عهد تو بسته است بهر هوس شکستی غم رسانده است دل دوستی که با عهد تو باز است بعد تو که باشد سر بسریج کنون اندر پی آن همفتادی	به بد عهدی از دلبر هوس نالی صحت از تو بدنام جهان شد سر را بچرخ نفهم دل شکسته است دوستی از دل دوستش ناپدید است شکست کارشان از روزگار است همین اندرست ناموسی دگر هیچ به بد عهدی چه محکم اوستادی
--	---

و جواب نموشی کردن خسرو حیرانی نمودن

ز حیرت کرد شه پانخ فراموش جمالی گشت خسرو را نظر گاه در آن نظاره بخود اندتا دیر نظر بر طاق ابروی مستم کرد که در محراب اگر طاعت کند مرد نمازش برود و آغاز دعا کرد که دانهم در شگفتن باشی ای گل ز آب زندگی سیراب بردت	سر را گشته گاهی چشم که گوش که گر خورشید بیند کم کند راه شد از جان سیر و از دندان سیر شمرش قبله و شمشاد نم کرد نخواهد با دشتای ران پان کرد حق هر طاعت از گردن داد کرد گفت را هر که دگیتی ست یلیل بر روی سر و بال نشان ندوت
---	--

نگاشت - اباغبان بادبهراری
 نبودم و نه چو چندین کرامت
 نه دریا ماندم و نه یانه زربفت
 چه واقع شد که گشتی زود و لکیر
 بهجست جمله خود بیا قدر نیست
 نمودی مهربان خود را فراموش
 نیز کاریت از پس ساد بودم
 تو خود و غیب کارهای بوده تو
 چو فوج صبح آمدت نام رفتی
 بطنائی مرا از پاف گندی
 بر آوردی ز پای دل بسی خار
 لببت مردم فسونی تازه خواند
 آن صانع کز ایشان آفریدت
 آن آتش که غیر از دل نسوزد
 بخونالی که با جمون ستیزد
 ز استادی که هر کاریت آموخت
 آن زخمی که نهان است و تاز

بهار از عارضت در شیر مساری
 مرا شیر منده کردی تا قیامت
 ز لولو آب در جوی چمن رفت
 چه خدمت را نهادی نام تقصیر
 ولیکن زود میری عیب نیست
 که مخفتای و برین شد فراموش
 بوصلی و طبع افتاده بودم
 که بر کاری کنی و کار خسرو
 بشب و بستی و بر بام رفتی
 بگردون بروی و ز انجا گندی
 شکستی لبیک و چشمم بیکبار
 یاین حد رسم معشوقی که دانند
 که چون بت می پرستند هر کس
 نگردد و سودا مفضل نسوزد
 پنهان بفرزدک شک اندید و نیز
 زود لاری دل آزاریت آموخت
 که میدارد و قتل عاشقش از

در این کلام و در این بیت

کزین پرکاریم مرضی در آسوز	که از ناوانی آفت دوم بدین روز
نگویم شه هم آخر بهمانم	باین خواری چه رانی زستانم
تو میدانی که باشد ای سنگار	ز مهان تا بهمان منسرق بسا
بتنگ آمد اگر زین جرم جویت	که شتم بی طلب مهان کویت
گمان بردم که نزد یک کریان	گرامی تر بود ناخوانده مهان
وگر باید گرانی برو ازین گوس	فرو داد کی زین تنزدی خوس
طیقم گرچه عالم را سطر اعسم	توان زین بهتر گردان دوام
برون آید و نم خوان که مشب	کنم ساغر زخون دل لبالب
ز جان نمنی که از خجالت بسیرم	سحر شده راد خویش گیرم

جواب از طرف شیرین نجسرو

جوابش داد سرو و ناز پرور	که دایم باد دولت وقت این اور
دوام دولت جمشید بادت	فروغ جبهه خورشید بادت
بزیر بار منت آسمان باد	گل طرف کلاهت فرقدان باد
من بلغم اگر شب بسته ام در	نبا شد قصر شیرین گوی شکر
ز هر جانی توان شب میمان شد	شب مهان شکری توان شد
چهرهای بام کویم تو ای شاه	روم بر آسمان یا بم اگر ماه

چرخور سازم حصار خود فلک را	گو اسازم بکام خود فلک را
اگر یاری یمن یاری نه نیست	ره و رسم و فاداری نه نیست
هوسناک و جوان و مست و شکار	مطیع حکمت از مه تا بهای
اگر یابی بقصر من نیم شب راه	کجا ماند زبان خسلی کوتاه
چه سادی را بنچه زین گفتن باز را	که کس از در نراند بهمان را
نه مهمانی تو شیری صید دیده	شکاری خویش را دقید دیده
چو گرد و هم کناش شیر آهوه	بود هم خون او در گردون او
چو جان هر چند مهمان شیر بود	نباشد زین فزون رسم کنیزی
بگید و فتم از فرش و رت گرد	ز گوهر گشت کوشش و گردنم فرد
نمودم با هزاران شه و مساری	شکوه خسروی را پاسداری
پرستاری که اول پیشه کردم	جواب این سخن اندیشه کردم
غرض از دیدن من بود و دیگر	جواب آنچه گفتی بهم شنیدی
چرا باید سخن بسیار کردن	مرا بد نام و خود را خوا کردن
ملک را دل ز خواری نخت بگر	ز نو دامن زاری سخت بگرفت
که ای ناله بکن بنیاد این در	نه از تیشه سحر باد گستر

پیشانی خسرو از جواب شیرین شکار گو

بدانان اکثر زین ای و عا جنگ
چو اندر هر حیل کوه گشت و ستم
باین تاثیر نالم امشب ایدل
ندارد و گرچه آن دل رحم بر بس
چه خواهم عذر چشمم بهم نازت
اگرچه خبر و فاجعه می ندارم
ز قهر کان ریز و از خون لخت لخت
فلک امشب ز بس می انکودید
نیوز از خور یک جو کمتر آید
بدل گفتم درین تا بنده متاب
نداستم بوقت ره تو شستن
مرا این شد گمان از بستن
نداستم صدم دانسته بودست
بنادانی ز دم چون حلقه بر در
چرا زاری ندارد و در تو تاثیر
کدامی بندگی شاهي شمروی
زهر غم تا کی کاوس حسن جمشید

که شایده ز خسته افتد درین سنگ
کنون ای ناله خود را بر نوشتم
که بیهیمی شود بر غمزه مشک
چنان نالم که خود گوئی کنونی
که شد شوریده امشب بجز انازت
در ویت تا قیامت فشرسام
سزاوارم که بس شوریده شستم
بخورشیدش مقابل کرد و جید
از ان چون خور فرود شد و پاک
نباشد اول شب ماه و خواب
که خواهد نیم شب برور گذشتن
که باشد با سیان آسوده و اثر
بدست خوش نشستن در بسته بودست
زخم دانسته اکنون سنگ بر
چه خدمت را نهادی نام تقصیر
که آب روی شاهان جمله بودی
که بودی تاج شان همه خوش بودی

کسی ننهاده هرگز بر زمین پای	کیان را کی بدی درستان چای
گر ساقی خود خود بودی از مشب	که می را خاصیت افزودی از شب

بگریه و زاری دست بر آ و رون بدرگاه باری

شکر آب کرد از زبان نرنگ شکر	هم از مشرکان هم از لب نرنگ گوهر
دل چشم از دعا و گریه لب بیز	کاثر دارد و دعائی گریه آینه
زنجیر خویش از دین عاقبت	برو مندی بخشش از خدا هست
زخمی عارض ز غیرت جبهه گل	زنجیر گشت ز با نش گشت بلبل
که احوی محکوم است قاف ز قاف	خوار هم از دمی نجات ز نجات
رسد کار نگین نور سراج	اگر نشانیش برگشته تاج
گزید از خاک پایت تاج با تخت	سزد گر کس نخواهد تخت از تخت
ز دنبال دعا و گریه آلود	سخن رازخ بخون دیده اندود
که دارد از وجودم تنگ گیتی	بمن یارین فراخی تنگ گیتی
چو در کان لعل نهانم درین تنگ	تا بد بر تنم خورشید از تنگ
چه باید برو نام بادشاهی	سلیمان راست ناسد منج ماهی
ز خاقانم ز قیصر کز تو ترسم	ندارم منم بی از سر کز تو ترسم
دلت باشد برین معنی گواهم	که من بر ملک دلهای بادشاهم

ترا از حرف شاهای به نموشته
 صرخان دوست را چون شمن خود
 سن آن صبح که خورشید منقبت
 پدید صبح و خورشید در وی نقابم
 هنوزم حسن دارد با جهان کای
 هنوزم غمزه گرم ترک است
 نگاه از ناز هرگز نایدم باز
 مرا خود وقت عرض حسن دادن
 بهای بوسه جان از کس نگیرم
 برخ در چانگدازی و لنوازم
 گاهم خشم چیدن فتنه کار
 عنان ناز از کف چون گدازم
 چنان ناز و ششم مطلق عنان کرد
 شه از دلگیر باشد زین گرفتار
 چو این جام عتاب شکر آمیز

فرشته حسن اگر شاهای فرقی
 تو از بشید می نازی من از خود
 هنوز از مد گلیم یک گل شکفته است
 اگر چه در نقابم آفتابم
 بخود دارم هنوز امید بسیار
 بفارست دست قهر گانم و راست
 ترا و دنازم از سر چشمه ناز
 بیا و کفش پیش پانهادن
 چو خود بخشند ام و ایس نگیم
 بمو سر رشته عمر درازم
 که دست از آستین بیرون نبارد
 بجای خود فلک را بار دارم
 که خواهم هر چه خواهم با جهان کرد
 هنوزش عالمی باشد خرد
 بچرخش آورد خون شوق پیروز

تکرا را پاشخ خرم و شیرین

که ای ایمن ز آه آتش آلود دلست خوش باد خوشش باد چو دلی ز دل بستن دل و دلست نخل باد که در خور و پرستش هست در ویت گو خود هم که یارب نپسین باد که افزاید ترا حسن صراشوق بیک ساغر و کسل است دارد بر و خون خریداران بچشد ز دست انداز و ستم چند گوی نه این کار ششم افتاده باد و دهنده دادنی مانع بدستم جوان تر بودم از امروزی آن روز که گیتی زیر دست است تا هست بناتق بادشاهی نو جوان را	پانچ نعل گوهر بار بکشد سپاد اهر گزاین و پری دعا گوی ز خون صد خون من یارب بجل باد پرستش گاه عالم باد کویت بدر گاهت سرشته بزمین باد عنایت باد و تلخست در فوق لبت جامی می در دست دارد بنوشتم زهر اگر لعلت فرود شد جوان و شاه ستم چند گوی فر و خور دم ز صدره باده با تو فلک دامن پاکت کش بر ستم بگشت تر بر او خویشش فیروز نه امروزی شاهای شد قوی دست بکش تا بر نیندازی جهان را
--	---

باز پانچ و ادون شیرین نجس و

پانچ نعل شیرین شد کسرا	شکر خندی باغ از سخن بار
------------------------	-------------------------

<p> بنا سو دل شکر نمک نیرشاهی و مشوقی ندانی میان عشق و شاهی راه دور اگر چه این سخن ترک ادب بود نباشد جان گرامی تر از ناموس نیایی ره بهر مذهب چون خوشید ناموس غیبت کرد از زبانت شکن کاری و طعنان می انداز شکن خود کار گیسوی من دست گریص باشد و نگیرد همانی و همان عیسی همان خرد چو صبح اکنون دودستی نیز نیستی بتر بفر خستی از دین خریدی اگر موی بموی در میان نشاید خور و بشی از روز خورش ادب کن عشو را یعنی که خاموش دل شیرین شور انگیزد و آید </p>	<p> بشکر و امن بهباش لبریز که ای برده بسودر کامرانی نگویم با تو چون گفتن ضرورت چه وقت گفتن نام نسب بود زنجشیدم چه ترسانی کاوس نهی گرا ره بر قدم چو جبهید جهان از دست بهمن بی نیاست از ان ترکم که من تازی نامم فلک در طنز که گوی من آید دلت گریص باشد بر نگیرد اگر چه خواب یوسف داری از بر گرا که مینر نی یکسره بر سیخ بت میلم کیانی برگزیده برو که سیخ روی در سنج بزر و زرق کسب اندر خورش گره بر سینه زن بهنج خورش چو ابراز شور و خشی شد سبکبار </p>
--	--

حلامی خور چو بازان شکاری
هوادار سے مکن شب بچو فاش
مرا شیرین از ان خوانند پیوست
یکیر تلخ گردانم می از جام
کلامیم گر کنی تلخی چه باک است
نبید تا لقمه گذار از دست
چو نام من بشیرینی بر آید
و شیرینی کجا باشد بهم نغز
در شتی گردنم از خار شتی است
گهر با سنگ نرماست در نما
شکل را بخود کن رهنمون
ز بونی کان ز جد بیرون کند
چو تر کو افتد اندر بر دبار سے
چو شاهین باز ماند از پریدن
شتر کو هم جدا ماند از قطارش
کسی کو جنگ شیران آید
پس انکه بر زبان آورد و گویند

شیرین خور و صفت

مکن چون کرگسان مرور از خواری
چو باز جسد شود روز و شب
که بازیهای شیرین آورم دست
یکیر آیشش خوشتر دارم از نام
گلاب آن به که او خود در خاک است
که از بوسیم بجانی سالهاست
اگر گفتار من تلخ است شاید
رطب با استخوان بجز با مغز
بسان می که در زیر شمشیر است
و نیشان و خرابی گنج بسیار
نه چندان که بار آرد ز بوسه
جهودی شد جهودی چون توان
کند سر کودکی بروی سواری
ز گنجشکان لکد پاید چشیدن
ز خاموشی کشد موسی مهارش
چو شیران به که دندان کم نماند
بهوش زیر کف جان خردمند

<p>بقدر گنج پیروزه گاشن بهر نقشیکه بر فردوس پاک هست بدارانی که دور اند از روش داد که بی کابین اگر چه بادشاهی چو گوشتم حلقه در گوشش نشیند و روشکر بدامن بریزم از لب نه چشمم سر ز سرمان دل او لش کو از بیم بر نوش می باش نیز یکس سر نازم فلک است که مقصود مراد دل جویین نیست با میدی که دل در بند نیستند</p>	<p>بنور چشمه نور شد روشن بهر حرفیکه در منشور خاکست بمجدوی که جان بیاوردش داد ز من بر نایدت کامی که خواهی جهان پر شکر از نوشش نشیند زیادش ز پایشینم مشب بفهم گر کند باز بکن گو بحسرت کو فلک بهدوشش باش شوم قانع یازی شوق افرا که با من بر سر او خود کند زیست بعد استوارم کرد خرسند</p>
--	---

بدولت رسیدن خسرو از تائید اقبال خبر احوال
بشیرین فرخ حال

<p>نماید یک مراد از نخبه سخن بود مقصود اگر در بهت پرده نهد چون آب دولت تا بجوئی عروس آرزو در عقد نخبه ست</p>	<p>که نباید بجا حد ولستان رخ بدولت رخ نهد هر بهت کرده بر آید آرزوی جست و جوی بهشت نسیه ملک نه نخبه ست</p>
--	---

بجام دل رسد چون میوه بر شاخ
 چو میند میوه خود دارد ز خور کام
 چو خمر و راز فیض مسج امید
 ز اقبال مساعده هم دریافت
 زبان بکشد پیشانی کشاده
 که چون نخل امیدم باور شد
 گنجم ترتیب جشن خسر وانه
 نه پنداری که بخت من بخوبست
 بگفت این و بدار الملک خدیت
 بر یور کرد پر حبت جهان را
 بر دوازده باش خورشید گیتی
 ز مغرب تا بمشرق بست آئین
 جینش را بکشتی و فرستاد
 غزالان غزالخوان خیل در خیل
 بهر سو جلوه گر شد خیل از جو
 نواشان تازنه و طر ز ادا خاص
 چو خور و پر پرده داری سعی کرده

شود مشتاق چشم دوست گشتن
 نگیرد یک مان بر شاخ آرام
 شبتان گشت آبتن بخورشید
 صنم را دل نهاد و وصل خود یافت
 ز جام لعل نوشین خورده باده
 لبم ز آب زلال از وصل پر شد
 که بکشد دل تنگ ز مانه
 شرم آبتن صد آفتابست
 عروس ملک عالم کرد هفت
 ز گوهر دامن خسر زمان را
 ز گوهر شب چراغ افروخت گیتی
 عروس ملک خود را داد کاین
 بخور لایق همه و بخور فرستاد
 پدید آورد و در طبع ملک میل
 مه و خورشید شان دید از دور
 دل از دیدارشان بر سایه بر خاص
 ولی باز وی شان بیکار برده

خیز از آن برقی سر و باد و رفتار	گرفته باد از ایشان باد رفتار
بقوت در سخن اندام روانی	یکشسته طاعت زن از یک غنائی
نیایشش کوه کاه زخم خوردن	سنانش برق و ثقت حمله بردن
نمایان غمزه عیدشش تبارک	بی فرخنده در دمی مبارک
پویشش مستی از غربت تاشق	زخمش برق و آب عرق غرق
گدشته همچو باد از آب و آتش	روان چون آب باد امانه سرکش
زاشته موج زن شد کوه و محرا	سراسر حامل گوهر چو دریا
ز موج بگردایم در تگ و دو	چو گشتی با گران باری سبک و
زور چند آنکه کان از پیش کم داشت	ز گوهر آنچه در یادش شکم داشت

بطریق تمیل قصه معصوم شاه و مرغ دیدن او
و یازم قصه خود و عاشق شدن و بحیله در دام آوردن سبک

حکایت

چنین گفت آن کس پیچون سنج	که بودش از سخن و سینه صدف گنج
که بدشمنزاده در ملک بخشب	سهی قد و سیه چشم و شکر لب
سرخ مانند گلبرگ به ساری	بدی لایق به تحت و تاج جاری
سپاهش بیشتر از لشکر چین	و راهم توره هم رسم آئین

شبه با تاج و تخت و چترشاهی
باد و اور جهان محصور شده ام
گر روزی بجزرت نخرامید
بکس مرغی بصورت بعثت بین
که هرگز دادم دوزار نه مانده
بهر پریش و صد دل گشته و قید
بهر گاهی که پرنجود کشته
چو افشاندی بر سواد بال پا
بگویم وصف آن مرغ دل افروز
چو محسوسش بدید گوشت بیروش
دوید از هر طرف شبه بر رویام
نهان کرد دای در تگ خاک
نه کرد آن مرغ انجاسیل دانه
بشده محصورم شبه را عشق افزون
نه دست آنکه باوی دست یابد
ز بس شاه از بس هر سود و دیده
ز هر وارید نامی چند بگست

شیرین سر و صفتی
گرفته حدش از نه تابماست
که مثل او نه بد و مصر و در شام
نشسته بر سر از قصر خود دید
ز مرغ روح گویا برده آئین
چنان مرغی ندیده در میان
ندیده هیچ میادای چنان صید
هزاران جان و دل بر باد داد
تمام قصر سیاه شده محط
که نتوان شرح کردن و پس از روز
لباس صبر را افکند از روش
که شاید آید شش آن مرغ در دام
بر افشاندند از در و آتش پاک
پریشان گشت آن شاه زان
دوید از هر طرف مانند چگون
نه پای آنکه سودی او شتاب
بشد از تاج او عقدی در دیده
فتاد اندر زمین چو آنکه بایست

چو دید آن مرغ مرور بدینجو است	که تا آید فرو بر جانفش راست
بر آمد ناگه از غصه آرد از	که دست خویش گیر ای شاه از با
چنان معلوم شد از اصل پاکش	که مرور پد می باشد خورش
بیاد و رند مرور پد یک جام	بیشاندند اندر روی اندام

تمثال اول انداختن مرغ خور از قصه در و امم محصور شاه

چو مرغ آن جام مرور پد را دید	همان ساعت ز بام قصر پدید
بیاد قصه گذارد و امم بنشست	کشید انعام را بسیار و برجست
بدام نشت و آخر مرغ گل چسب	گرفتنش شاه محصور از مهر
روان بنشست و زر گر با طلب کرد	طلما آورد و رگوه را طلب کرد
مرصع یک قفس آماده کردند	پس انگه فک کرد جام د باده کردند
نگند آن مرغ را اندر قفس زود	نهاد اندر قفس انگه بر آسود
دوید بر مرغ آن مرغ بنهاد	نیامد شاه را از خور دنی یار
و روج هر پیش او بر افشاند	کتاب و شیر و پیش قفس ماند
ولیکن مرغ سر فکند می بود	دل محصور شده زان غصه فرسود
نبودش هیچ میلی داشت و آب	نیاید هیچ بادش از خور و خواب
سر و شوب چنین بد مرغ و آتش	خور و آب و نیا شام پد یکره

پوچندلان روز رفت آن مرغ مجبور / انبایت گشت شاهنشاه رنجور

تیشل دوم در حدیث آمدن مرغ زیرک حکایت پر محصور شاه

چو مرغ اگر امروا نعام شهنشاه
بیاد و زخم کای شاهشاهان
چو لطف است نیکو داری برین ار
توی داری دور سلطنت نام
ولی نبود عجبائب بادشاه را
بگفتا صورتی ای شه چو دیدی
که در خدمت کمرستی بگویت
اطاعت کردی از جان و از دل
چو بشنیدی آن فصاحت بارویت
تعجب ماند گفت ای مرغ زیرک
هن بر گو که که آخر نام تو چیست
زبان بکشاد کای شاه جهانگیر
که حیوانات هفت اسلیم عالم

بخت خوشترین مسدیده آنگاه
نخل در پیش رویت ماه تابان
منم مرغ ضعیف ای شاه غمخوار
سلیمانی بملک و ملکیت مسم
که بنوازد و ز لطف خود گدازد
که بر شکل قدیم خویش بودی
به شرف می شدی هر دم پرویت
برون آوردی این پای از گل
شهنشه آن بلاغت با حکایت
بگو با من تو حال خویش یک پاک
چه جنبی تو داهل و نسلت از کسیت
پیرس از من که توان کرد نفیر
بحال راز من دارند ما تم

بگفتا شد که ای مرغ دل آویز	عیان کن خسته حال فروختن تیر
که مبرم رفت از دست بهشت	سخن بشنو بکن بر قول من گوش

تتمثال سوم آقازوستان در ظاهر
کردن نام خود و پدر خود مرغ از پدر
ملک زاده به معصوم شاه

چنین گفتا شد آن مرغ بیشک	بگویم این سخن با شاه یک یک
نم دخت شهنشاهی پری زاده	که در پیت الا ان بودیم و شاد
مر خود نوشت لب ناست ای غم	نبوده مثل من غور شهید پادشاه
چو دارالملک من دار الا ان است	پدر شهور شاه نوجوان است
پری زاده است لشکری پندارش	فلک چیران شده از کار و بارش
هر عشق سببه دیوانه کرده	میان مرد و زن آفسانه کرده
ببین صورت شدم از قمر باور	بمن او جز ز کرده ای برادر
اگر گویم بشه این داستان را	لال آتش شهنشاه چنان را
وینکن خاطر شه را بگویم	بشنه این داستان خود بگویم

داستان ملک زاده و نوشتن لب

و صفت پدر ملک و

که آتش بر سر گردون می بود	که در قله کیم ترکستان شده بود
هزارش ترک و رومی و فطر بود	هزارش بنده زرین کمر بود
هزارش سر و گل و لعل و فطر بود	هزارش ماه و رومی و فطر بود
ز ده سر گاه صد فرخ و دل بود	سپاهش بیشتر از لشکر روم
بهر ساعت نهاده عشرت آفتاب	همیشه با پری و بان ملک از
همیشه نسل و هم پیوند بخوار است	ولیکن از خدا فرزند بخوار است

در متولد شدن ملک زاده و صفت خودی او

پادشاهش یک پسر ماه ماه	بچندین هزار و پسران هزار بود
که نوری بود از نور آسمان	و مری آمد پدید از و بیج شاهای
بطالع تاج بخش و تخت گیر	همانکه دولت منور و غیبی
ملک زاده می پری بیج کردش	ملک چون دید عالم را بگش
کشید از رشته جهان و آتش	پیش پدید او چو شک و حریرش
به تخت و ملک مید پند لایق	رخش می نداشت مثل صبح صفا
بشیر و شکرش می پروریدند	چو میل شکرش با شیر و پرند

یززم شاه بود آن طفل پیوست
 چو از گواره پا در عرض نهاد
 از آنجا چون بد پیوست سانش
 چنان شمعور حسن دلبری شد
 پیر تیسین نمود از بهر کارش
 چنان استاد شد اندر هنرها
 ازین ایام چون بگذشت کچن
 محیطی گشت در گوهر نشانی
 فصیحی کو سخن با خلق گفته
 بزور پنجه شد هم پی شیر
 بر تر از صد قدم بشکافته مو
 کسی کرده کان باری کشیدی
 کشد اندر شجاعت هم سر کیو
 کسی در طبع و خلق و ذهن آواز
 چنان تنبورده میزد ملک زاد
 باو از هنر اران برده نشور
 بشد عمر شهنشاه چارده سال

چو دست بهو بسته دست پر دست
 جهانی گشت از مهر بخش شاد
 چو ماه چارده شب شد جانش
 که شور آوم و رشک پری شد
 هنرندان بسی آموگارش
 که وصفش خلق گفتی در گذر ما
 بسی گردید شهنزاده هنرمند
 ولی گوهر بسفته در معانی
 در سرزمین جبر و عقل و هوش رفتی
 چواری را قلم میزد و بشمشیر
 به نیزه ناف بگریخته ز آهو
 کمانش را ابصار خوری کشیدی
 نیاوردی تحمل پیش او دیو
 باو همسانه بد و زلفه ساز
 که هوش خلق از او میرفت بر باد
 چو بلبل صد تو امیزد و تنبور
 بجایش را پریشان شد پر وبال

چو بلبل صد تو امیزد و تنبور
 بجایش را پریشان شد پر وبال

وگر آوری درویشی ندیدی
بدلش فیه فنون دهر گردید
همیشه بود بادیدار او شاو
همیشه عیش کردی گاه و بیگاه
پری خساره ساقی بهیچ بود
ز قنور و رباب و غنچک ازنی
بخشیدی بخلق از پیش و از کم

همایش بر سر پر کس پریدی
باندک فرصتی کو در جهان دید
پدر گنج خست این را باو داد
ملک زاده چو دید آن شمت جا
نیم مجلس او چار صد بود
ز جنگ و بر لوط و قانون ازنی
بهر منزل شستی شاد و خسر م

باطل افگندن ملک شاه
در بستان و پریدن خمر خوریان

بساتنی انگشیر و شاه و خندان
کو اکب و ارگرد و نه نشسته
صد او گنجه بد گردون فتاده
تو گفتی خود بهشت ثانی آن بود
نشسته حرف غم از تخمه خاک
خرفان و سیه تن گوش گشته
فلکند و دید آن آئین آن کیش

ملک زاده از طرب و ذری بستان
نیمش بگوش طرب بسته
زبانک رود و از بوشش باو
بهر سو سوخت صد مجلس بود
باب براده ساقی طرباک
شده از جام طرب و بوشش گشته
ملک زاده از طرب و صحبت خویش

غوروش در دباغ و در سراققاو	باشد مغرور و باخو گشت دل شاد
که هرگز هیچ شاهي را ببالم	چنين دولت نبود از نسل آدم
چه جام بی غمی را پر بهر سو	چه مرغی خور می طایر بهر سو
چو شه کرد از غوروش چشم را باز	یکایک باز میمان کرد عیان
که ملاحان و دیوانی گياست	و حرافان این درج فرست
بمن گوئی زخو با ننه زمانه	یکایک وصف هر در پیکانه
ز گردیان هر شهری بگویند	گلی از باغ هر شهری بگویند
برافروز بد مجلس را زخو بان	برون آرید سدا از گریان
یکی گفت که اندر ملک بربر	بدیدم گلستان بامه برابر
و گر گفت که در ملک نشاپور	بدیدم گلستان داران غیرت حور
یکی گفت از پیشپان کابل	و گر گفت از سه رویان بابل
یکی وصف مسرتند و بنجارا	همی گفت از طرف باشاه دلا
و گر گفت از زبان چین و ماچین	که ایشانند مثل ماه و پروین
و گر گفت از خویان خراسان	که هر یک هست ز ایشان احسان

شنیدن ملک از وصف تو خوش لب
را از سپهر عاشق شدن بر او

میان آن ندیمان بود پیر
بسته گفت ای خویان پیچید
غلام با صورت خویان بنا کرد
خوشش مثل زمینای زمانه
و دانش قیمت یافت شکست
اگر در چار حد عالم ای دوست
ملک زادش گفت ای پیر
که آن حوریکه گفتی از چشمه سرست
که حور است آن خم یا آدمی زاد
بگفتا پیر کانی شاه جوان بخت
تو او را دختر شاه پر پزاد
چو دارا الملک او دارا الامانست
ملک را پوشش مطلق رفت از سر
بشد مهرش ز دست و عقل از دست
ز بی صبری گرفت او ساز پرست
چو بلبل عهد پیران نغمه پرواز

شیرین سر و دهن
ازین سنخ رخ روشن هم پیر
که پیش نوش شب این جلا پیر
بشلی نوش لب صورت کجا کرد
و خوشش ز رنگس و بالا میان
خویان جهان راه سخن بخت
کسی را خوب توان گفت هم دست
گلو با من حکایتها از این حور
همین گوهر که سخنی از چه بهتر است
گلو با من که پوشش رفت بر باد
بکامت باد و ایم افسر و نخت
بهر کس دیدن او نیست او ستا
پدر مشهور شاه کامران است
لباس عقل را استگند از سر
چو مجنون شد میان آتش رفت
غزل میگفت و بود از عشق مست
همین ابیات را میگفت با سنا

غزل گفتن

ملک وادو عشق نوش لب

<p>سیم یاری آید ازین بام بنیر بار این غم پست گشتم گلی بشکفت از باغ محبت قوی نقشه شست اندر بانه بگرداند همه روسته ز سیم رود از کف عنان خست یارم سپاه بخودی آید پدیدار به بدنامی بدل گردد مرا نام رود از دست این عالم پنهانی کجای ای عشق بر جانم فتادی نسید انجم ازین خونخواره همچون</p>	<p>مرا سر مست خواهد کرد این نام چه ناست این کز و سر مست گشتم کجا از سن رود و داغ محبت مرا افسانه سازد این فسانه نمد داغ ملاست بر جبینم سپه گردد چو چشمش روز گام لوامی صبر با گرد و گونسا بنا کامی کشد کارم بنا کام شود بر باد این ناموس شاهای چرا بر سن و رخسار کشادی چگونه جان بخواهم بر دیرون</p>
--	---

سر کشیدن آتش عشق در دل ملک واد
 و پست وادون عشق را در باب بخودی نمود

مبارک باد ای عشق دلا رام
 بیا خوش آمدی برویده نه گام

شیرین خسرو کاشانی

منه از خانه جانم برون پاسه
 بده از باوه ای بخجودی جام
 چو چشم عافیت را دیده هستی
 چو از دیوانگی دادی پیا هم
 بر عقل و مراد یواغ کن
 نه تاج لیاقت بر سر من
 بر یکباره این ناموس شاهی
 کن از چشم من این سر پیاک
 بده با آن نگارم آشنائی
 چنان مشغول خاطر کن که پیش
 نعم از سر به ای سرفراز می
 گرفت اغضای او را لشکر عشق
 نداورد او شاه عشق در تن
 ز عقل و لشکرش هر جا که یابد
 برفت از شاهزاده به پیش
 شبها تا سحر خواجهش بخودی
 بانگ فرستی شده گشت بسیار

درون سینه به باشد ترا جاسم
 چنان میکن که ندیشم سر انجام
 برون بر از سرم سودای هستی
 تمام کن چه مرونگ و نامم
 در بین کارم کی افشاید کن
 که در دادم بکار عاشقی تن
 رسان آوازه از نه تابمهای
 اگر چه رفته باشم و تنگ خاک
 که باشد آشنائی روشنائی
 نیارم پاو از بیگانه خویش
 علم کردم بکار عشق بازی
 بچشم او در آید بشکر عشق
 که ای سرز انگار لشکر من
 ز بهر قتل او در دم شتابند
 لباس بخجودی افشاند بدوش
 سحر تا شام اندوش فروغ
 نهال عشقش آخرداد این با

خبر یافتن پدر ملک زاده از پستیاب شدن او
و آمدن بر سر بالین او و احوال پرسی

پدر چون شد خبر از حال آن شاه بیاد شد به بالین ملک زاده چو غمخوران شخفته زار و غمگین شده پستیاب از اندوه خوردن دش چون چشم خوابان مانده غمور شده از جام عشق یار سر مست همه صبر و قرارش رفته بر باد دش اندر پنج مجمران مانده انکار دریده جامه و بکشاده کیسو نه خود شرط ادب آورد بر چاک پدر چون حال او بد حال میدید	که شد پستیاب از حال عمر آن ماه بیدار شد پستیاب شده سر و آژاد چو غمخوران نموده سبیلان چو شمع صبح دم نزدیک مردن دش از پنج مجمران گشته بخور غور و بادشاهی رفته از دست نه او را خوردنی نه از کسی یاد دش مشغول نام و ذکر دلدار شکوه شریاری کرده کیسو نیدر پیش پدر برخواست بر پا برای او سبکی را بطلبید
---	---

آمدن طبیب بموجب حکم شهباشاه گفتن
احوال ملک زاده از مرض عشق و فرستادن

در بر خور ابوالین او

<p>طبییب آمد بر دشتا همراه بگفت از شاه خود ای شاه بگفت که چندان در مجاورت شاهزاده شنیده را ازین غم گشت دلش که رویش لکنزاده بگو چیت اگر خواهد از خوبان زمانه و اگر از مهر و شام در دم غم چرا دل را بنغم بنمزدار بپرس از وی یکایک این سخن وزیر از پیشین شنیده بر آید بجا آورد شتر را خدمت انگاه چرا خاطر ملوسه با رخ زرد نهجراتی که دارم و این غم برون بگو باینده حال خویش ای شاه فرو آرم ز غم چرخ و غم</p>	<p>دوست خویش نبخشش نهاده بشد معلوم که عشق است و دلی نظر کردم نه بدریغ زیاده وزیر خویش را پیشش رساند بکن معلوم تا این و روش انگیت که او در دم کنم پیشش روانه بنواهد بر او خواستیم دست بمر عشق که این حور دارد چرا بنمزدار و دلیشتن را روانه پیشش ما و انوار بگفت از ره نطقیم کای شاه چرا هر دم کشی آه از سر درو ز سو و اینکه تندی پای در گل که گریاشد مرادش صرا باه بسانم بانو هم بالین بستر</p>
---	---

ملک زاده بگفت ای مرد دانا	چه پرستی حال من چون هست پیدا
چه سان باشد کسی گریب در درش	گو ا باشد بچهره رنگ ز روش
نه بنید بچ کس با خویش غمخوار	تیا ساید می از ناله زار
شد از دیده دول خواب آرام	طبیعیان روز شب چون مرغ و نم
نه کس آگه ز اشک لاله گویم	نه کس را علم از رنج و روم
چون شوریده دل کس نیست از	که ناساید می از ناله و سوف
چون نبود برین روی زمین کس	چه سان باشد بگو حال چنین کس
وزیر را در چه گوئی آه من	که توانی دوائی در دهن کرد
ز دست تو چه آید ای برادر	برون کن این خیال خام از سر
مرا کار نیست بس دشواری یا	ز دست تو چه بکشاید درین کار

تمثال چهارم مطایبه کرون و تمثال آوری	
ملک را و با وزیر و جواب گفتن وزیر	
شنیدیستی که روز بادشاهی	بگفت این سخن با مرد رازی
نخواه از من ترا گر حاجتی هست	روایس از من ز لطف بگیرت
حکمش گفت عمرم را زیاده	بکن از لطف خویش ای شاهزاده
و یاپیک اجل را ساز و بند	که ناید بر سر من روزی چندی

<p>دیا این پیر را از سر جوان کن بگفتا شاه کای پسر دمنده که باشم من که اینهارا تو انم یکیش گفت کای عیاره چون تو هم روای وزیر نیک است وزیرش گفت کای شاه جهان شر بمن برگو که گر خورشید باشد اگر چه برود چون مه بگردون و گر سمرغ گردد در نسانه چو بشنید از وزیر اینها ملک او یکایک گفت آن حال عجب است هم از بیت الامان و شاه شمسور</p>	<p>چون آید ترا از دست آن کن که تواند کند این جسته خداوند که روز و شب همی ترسم ز جانم تو هم با چون منی از تو چه از من که توانی بری این در دم از سر ترا در دل شده مهری بی نقش دیا آن دختر جمشید باشد بیک ساعت فرو آردم با من رسانم با تو از وی صد نشانی بشد فی الجمله زین گفتار دل او حدیث پیر و شیخ نوش لبدا وزان شاه پریوان نخرت و</p>
---	---

پند داون وزیر پاردوم ملک زاورا

<p>تمامی قصه را چون گفت آن ما چنانا دیده رخ حشمتی چنین زار سبکساری ز مردم کار ناپد</p>	<p>وزیر از بعد او هم گفت ای شاه ز هر یک شنیدن گشت بیمار که مردم عاقبت اندیش باید</p>
--	--

شیرین خرواصفی

چو بندی دل تو بر مرزن ای شاه
ز زن مهر و وفا کم جوید و ران
گر از من نیست باور این حکایت

که زن اولی بود اندر تگ چاه
که باشد یو فانی کار ایشان
کم کنم از حضرت عیسی روایت

تمثال چم تمثال آوروں وزیر از مجسمہ حضرت
عیسی پیغامبر صلوات اللہ وہو فانی زمان

روایت میکند راوی که روزی
شنیدیم عیسی آن نور دل افروز
جوانی دید بر بالین گورے
دجوی از دبدبہ خونین کشاده
ز خون دیدہ روی او نقش
فغان و ناله چندان کرد آن مرد
بلغت آخر چنین نالان چراغی
رخت چون عاشقان داز بلی
فغان و شور نواز آسمان فیت
جوابش داد آن مرست میرا

زیر کار دانه و افروزے
بگورستان ہی گذشت یکروز
قبضہ لاغری و بی عقل زورے
وز و شوری بگورستان قتاده
ز عیشش بر جگر افتادہ آتش
که عیسی را برودل سوخت از درد
بشکل بیدلان حیران جبرائی
فغان و ناله را آخر سبب حبیت
ز دست خواب سستی از مردان
که ای لفظ خوشیت چون چتر نوترا

منم کامروز محبوس و فسر اقم
 زنی چون ماه تابان و ششم خوش
 غمش بر دل و محنت کشاد است
 نبودم یکشان وقتی از دور دور
 ولیکن این مان از وی جدایم
 اکنون من بر سر گورش از آنم
 نخواهم یافت از وی گزشتان
 که مردن نیست خود بخیر این که یکچند
 چو عیسی در دآن مسکین جوانی بد
 گفت ای غمخیزه بر خیز از جا
 جوان از بس که حسیران بلا بود
 دلش بود از غم دلداری نشود
 سیحاروی سوی آسمان کرد
 جدا شد خشت خشت بسته تنگ
 چنان سوزان تن از آتش گری پی
 ز فعل بد بمانده در کشاکش
 چو عیسی بد آن گفتا چه مردی

ز جفت خویش گردون کرده طاق
 ره دوست از کنارم مرگ سرکش
 فرقتش داغ بر جانم نهاد است
 چو چشم آفتاب از چشمه نور
 بدام درو بر سران بتلاطم
 که چون شیرین روان جان فشانم
 چه خواهم کرد بی او زندگانی
 جدا ماند کسی از خویش و پیوند
 رگ مهرش درون دل بچید
 بن گور رفیق خویش بنام
 در آن تعبیل دیگر گور بنمود
 اشارت کرد ناگاه بر در گور
 بر آورد از سر کوی دعا کرد
 برون آمد از مود سپهرنگ
 بسوزد گر نهی انگشت بروی
 سمندر وار نخوا کرده در آتش
 چرا آخر چنین خساره ز روی

بگفت ای مندا ای تو وجودم
 ز دنیا هر که از اسلام رو یافت
 ز فضل کردگار آن مرد پرستم
 خداوند الهی برمان دار مارا
 بس آنکه عیسی اشش گفت ای من
 در کجاست آن سر این چه دوست
 درین اندیشه اراسینه خون شد
 جوان در حال از گفتن بی برخاست
 بگفت آندم نه بدتاب عبارت
 در آن دج که از گوهر نفستم
 سیما بار دوم دست بر داشت
 دمی بگذشت من فضل آن چون
 جوان چون دید یار غار خود را
 ز دیده هر دو شان خونها کشاند
 که آرد این کرامت را عیان کن
 بس آنکه هر دو شادی در گرفتند
 چون یک میلی برفتند آن دو لدا

ز دنیا تا مسلمان رفته بودم
 جزای آن تبه کاری همی یافت
 مسلمان شدند دوست عیسی آنهم
 تو تا داری مسلمان دار مارا
 چه سود آن ناله و فسر یاد آن مرد
 تو میگفتی که زن بود آنچه دوست
 اگر زن بود آن این مرد چون شد
 روان خود را بیای عیسی انداخت
 غلط کردم بدان گویا این شارت
 به بین نیست آن نیکو گفتیم
 به صحرای اهل شمس دعا کاخت
 زن از زیر لحد سر کرد بیرون
 بسامان یافت جمله کار خود را
 بیکدیگر پیافا و دست و دست
 که داند این سعادت را بیان کن
 بوزن آنجا راه و او را برگرفتند
 چه پیداکون بگر سپنج عمار

بر آن زن چشم شده افتاد ناگاه
 رخ جان پرورش شده دید و فهم
 دل خود او بدین داین بود او
 شراب عشق شد بی واسطه نوش
 پیندیشید شده از نام و از تنگ
 نه ای دزد و تبه کار این چه دزد و تبه
 نه آفرین شکر لب بنده ماست
 قوی دیوانه شخصی می نمائی
 چرا بر خویش عالم میکنی تنگ
 چه خواهی زمین کنیزک روی برآ
 زن بد فعل هم از بی وفائی
 که من از بندگان شهر یارم
 اگر قمارم بدست این جوانمرد
 ولی اکنون زمین چون شه خبر یافت
 شهنشاه گفت تا زن را رسانند
 جوان از دود ~~خاک~~ دیده نمی
 که ای یار این چه وقت بیوفائیست

جمال دید صدره بهیست تر از ماه
 قتاد از عشق جان هر دو در غم
 بجان هر دو شو عشق افتاد
 بروی یک دیگر ماندند در هوش
 در آن مسکن جوان در حال جنگ
 ترا با این کنیزک هر چه بهیست
 ترا با این چکار داین چه سود است
 ترا با او چه جائی آشنائی
 ده از خون خود تیغ مرانگ
 تو خود را ناسیاست کرده دگر
 ای داد اندرین محسنی گواهی
 ولی از بیم گفتن می نیارم
 ندانم حیل دور مان این مرد
 غم و اندیشه از من روی بر قیفا
 بمنزل گاه خاص شده رسانند
 پس آن زن بهیست و میگفت
 نه دل مجروح شمشیر جدا نیست

کسی با کس چنین کردست و کجا
چه ناو کهای غم بر من کشادی
چه در دست بجز می سپاس
که را باشد گو تا ب چنین مرد
چه در این با که آن بیچاره نبود
جوان چون دید که مشوق طنا
هزاران دور ناله دیده می گفت
جوان چون قصه غصه فرو خواند
بر آن زلفه و گفتا هست پیمان
دل یار تو دور و دور ایلم هست
چرا بهیوده از وی گشته دور
که گر مرغ و عاید به پرواز
بسی کوشید روح الله که آن زن
بجام جو فائے نکلند دل
ای کردند آن بد عهد و دوست
سیح از درج گوهر مهر بکشاد
زن بدای برادر مرده بهتر

چرا بنی مرا این تازه سوزی
چه دغمت این که بر جانم نهادی
چه شد بیچاره دارم میکلندی
مرد جان روی این باز پس زد
زن بد قول هم بر قول خود بود
نخواهد گشت هیچ از گفت خود باز
بهیسی آمد و آن حال برگفت
سیح از قصه آن زن عجب ماند
منم از سستی عهد تو حیران
نه آخر این جوان یار قدیم است
مکن اور از دور غصه رنجور
ترا در پنجه مرگ نهد کند باز
کند یکدم بکوی صلح مسکن
زبستان وفا چند یک گل
دل شومش نشد با آن جوان رست
روانی زن ز پافناد و جان
غم کار جهان ناخورد و بهتر

<p> که باد اعنت حق بر زن بد مجدج شاهزاده مجلس است که گفتم نزد شاهنشاه این بود و دوباره حق تعالی جان باود دل از یار قدیم خویش بر کند که بند و دل پریشان ای برادر زبان بکشاد و آنکه سوی او دید ندانندت که ماند مرده و کام بدانی لذت این جرعه نوشی که چون من بعد کس سرانداه چه جوی خون که ادبی تیغ راند و گرسن نیز فرستم رفته این کما که مادر از پی زین روز زاده است و لم آسودنی بود دست آسود بجای نوش لب من نشین آمد سر از بند ازل نتوان رهاپند که مقبوض را بمیل بود باشا </p>	<p> مشوای آصف بر زن مقید چه گفت این را و نیز از جای برخواست که اسی شهنزاده زین تماشال مقصود که آن زن را که بهر مرد ناستاد بیک ره کو نظیر بر غیر ننگند زمان را کی وفا بود است و سر ملک زاده از وزیر اینها چو شنید بگفتا هرگزت زین باده یک طعم ازین خجانه که یک جرعه نوشی قضا بر من در روی کشاده فلن زین کار باب بارواند اگر من رومی او نیم زهی کار مراد سر نه امر و ز این قناده است تم فرسودنی بود دست فرسود قضا می سر نوشتم پیش آمد دل از دامن قضا نتوان جدا مرا با نوش لب افتاده کما </p>
--	--

کنون با یکم و پنج بادل ریش	مگر با هم نشان مقصد خویش
چه کار آید مرا بی یا حبابی	دل و روح و روان منند خج
شنیدم بعد ازین از ذکر او دم	کنون با او شمس و الله علم

رفتن وزیر پیش پادشاه گفتن حول ملک او

وزیر از جای خود در حال برخواست	پادشاه نزد شاهنشهره دان برخواست
تمامی یک یک حال ملک او	نشنه گفت و شنید از حاجت ناشار
برون آمد بدیوان خانه خویش	سخن گفت از هر جانب کم و بیش
طلب فرمود پیران کهن را	با ایشان رساند از هر جا سخن را
که ای یاران شما در گرد عالم	بسی دیدی شهبان از نسل آدم
شهی شهبور شاهش نام دیند	و یا خود نوش لب ماهی شنیدند
و یاری کو بود بیت الامان نام	گر در مصر و روم و سرحد شام
نشنه گفتند پیران جمله یک بار	که در گرد جهان ای شاه غمخوار
بسی گشتیم در سرحد عالم	چنین شاهای نبود از نسل آدم
نه شهری کو بود بیت الامان نام	نه ماهی نوش لب در مصر و شام
شم از گفتار ایشان کشتن میباید	دلش بر شور گشت و دیده پر آب
آمدن شهبان شاه بار دوم	پایلین ملک زاده و پند

ناشنین ملک او

<p> برو ز دیگر آمد در محضر گاه نشست او بر سر بالین فتنه زند که ای نورو و دیدو این چه کار است بدی در سال و سدر این از نیم بماند از تو این نامم چه سالم بیای غنچه گلزار سستی خرد در یک زمان کاری بکند میفکن ای فدای تور و انها شکوه شهر یاری برینداز مرز از دیده آب اندر تپای مشو حریف خرد از لوح دل پاک تو نادر بخودی گشتی فسانه چنین خود را بدست در بید ترا آتش ز دل بر میزند و دود رو اداری که این ناموشن ای </p>	<p> روان شه جانب بالین آن راه بمیدان را ندانگه تو سن بند مرزین کار بالسیار عارست که باشی در زمانه آب رویم نشینی بعد سن بر جایگاه برون کن از سر این صورت پست نه قانون خرد بیرون سست مراد خویش را اندر ز پانها کلاه سروری از سر مینداز که ویران میشود بنیاد شاه کن کار یک نام من کنی خاک شد دم تیر ملامت را نشانه مراد خویش ازین پس یازار مراد خساره میگردد ز اندود بدل گرد و پرستی و تباهی </p>
--	--

<p> اجل بر جان من نغم کشید است کنم کوچ و ازین منزل برانم ستم مرغ هستی را بر افلاک کنی روشن ز روی خود مقامم پس از من در مقام من نشینی بد انم تا بجای من کس نیست مرا و صرده توان گفت بازی مرا خواب خوش آمد در گنگش نیای باز از صورت پرستی بخواری تاج و تخت را ستانند اگر کوشش کنی یار من کن بخت چرا دیوانه سان باشی در روز مشو پیو ده چون دیوانه مست تبه عیسی است چون دیوانگان پست کجا شد آن فسون از جبهه ری مکن یکبارگی خود را فراموش وری اندوه و غم بر خویش نگشای </p>	<p> مزار و حیات آخر رسید است من اکنون باشد ای پیوند جام زغم خیمه درون زمره محاک ترا باید که داری زنده نامم بزودی دامن از من و نجیبی اگر چه کردم از جام قیامت کسی گزوی بماند یادگار بر آید نام نیکت تا بر افلاک و گر تو بچنین باشی که هستی که داند تا کیان تو سن دوامد بتولایق بود این فسر و تخت بیاشمع خرد مندی بر افروز بدار از مستی و دیوانگی دست همیشه شکل تو چون دیوانه پست چرا خود را توان پادشاهی چرمی باشی بوسه حلقه در گوش دوسه وزی که هست از عمر بر جا </p>
--	--

مسوز از آتش غمها بدن را چرشد و گوشه غم می شینی چه خوش بودن بجانم مینوی بیارم ای پسر زین پیش مخروش دلت پابند من گرمی ستیز ترا بسیار دادم پند جانی بس بستم از نصیحت اجهازین دم	بر آرز چاه محنت خوشتر را چرا چشم پر غم می شینی چه در ناخکی گذاری زندگانی زمن این پند پیرانه بکن گوش زمن جز پند خوش و دیگر چه خیزد کنون طاقت بشد زین پند دانی سخن این بود و پس ولها علم
--	--

گوش کردن نالاک را و پند شهنشاه را و نالیدن

از جهته جوشش عشق

پسر چون این نصیحت کرد در گوش بدان آورد و پندش کزورستی جهد از بند غم چون مرغ از دام ولی عشق در دوش نجه بکشاو سپاه عشق شد بر عقل خیره نصیحت که کند و عشق کاری همه پند و نصیحت و سپید	ز حیرت یکرانی ماند خاموش ز سر بیرون کند صورت پرستی ز دل کیسو کند مهر و لارام همه صبر و سکوتش رفت بر باد دو چشم عقل و هوشش باندیره بنالاک غم نصیحت کیست باری چو دل نبود نصیحت در که گیرد
--	---

بگفتا ند تو داروی حبا نم
 ای خواهم که دل بنهم برین پند
 مرا تا بود طاقت صبر کردم
 در شب خواب و بی در روز آلام
 بکش نچیکه من از شست رفتم
 ترا باید که مانی تا قیامت
 تو خواهم همیشه باو شاهای
 اگر شد با ده پریمانه پر باد
 گرفت ارم بدست شعله نغم
 چنان در خاطر من عشق افروز
 چلویم در خود چون هست از دست
 یکی اندر غم و خواری من بین
 چو مرغ نیم بسمل بقیه ارم
 مرا از کرده دل سینه شد ریش
 ز سوز سینه رخسار من زرد
 نیکو دود مانی سوز من کم
 تویی بیش نقش یار در دل

فصاحت تو روح روانم
 ولیکن سخت شد بر جان من بند
 ولی اکنون ز حد گذشت در غم
 ندانم کی شود مارا سر انجام
 شدت خوش باد من از دست رفتم
 من از رفتم تو باش اکنون سلامت
 چو من بنده بهر سو چند خواهی
 حیات ساقیان سیمین باد
 گسی باشد که این غمها شویم
 که بند نیکوان کی د ارم سود
 ولیکن هر چه هست از دست بگوش
 کس خود را نخواهد از غم گین
 دل رفته چلوته باز ارم
 سپاه کس گرفت از دل پیش
 چه سان گویم چه می بینم من زرد
 دلم شد سوخته از آتش غم
 فراموشی او کار نیست شغل

مراد سوز غم نباشد گفتد پیر دمن شوریده ترکس نیست امروز نیم یک ساعتی بلی رنج و آزار چرمی بینی بدین خساره زرد قضا این بختش بود از بنده پیر چه چاره کاین چنین بودست آفت فرز تیر ملاست بر من زار ولم آسان زد و لبر بخشید مرات هست اندر سینه جانی اگر خست و پشاه خردند نم چون باد و گرد جهان وی چه گویم چند گریه فتنه شستم	بمن برگزیده غم را چست تدبیر چه سان بیرون کنم از سینه شوم کسی خود را نخواهد از چنین زار بمن تقدیر آخر کار خود کرد پشیمانی بدارد سود اکنون مرا اندر میان ز فغان گیر کجا از بند باز آیم ازین کار اگر خود تیغ شمرم بریر نیم لی یاد جاتان یک زمانی نگردم گرد عالم روزی چند اگر روز از ان گل بوشم بوی کنون طاقت بشد و بعد اعلم
---	---

نومید بر غاشقن از پالین ملک زاده و گرختن
ملک زاده بارانخ

شمنشاشن لیسوت کرد خندان چو شب افتاد شه سوی حرم فرت	که شب پوشید بر افلاک امان بشد ادانشش غم در دشت
---	---

ملک اده میان در و دانه
 جوانی بود کو کلتاش آن شاه
 چو شب شاه از غم جانان نمی تخت
 که در پیشم تویی صدیق صادق
 مرا از شوق مهرش لب بست
 از آن ترسم که دین بجزان خوشوار
 می خواهم که دل را اندین دم
 بشه گفتم که شاید از سفر سود
 بیابا تو یک چندی بگردیم
 گفت ای فدایت جان و هم تن
 چنین گفت و رفتن بار بستند
 ز خاصان شنش صد سوار سی
 بخود همراه برد آن شاه نراره
 در آن شب سوی محراب نهادند
 یکی محرابی را قیامت
 از و هم آن بابان غول لرزان
 ز گرمی خون آهسته چو شک

بدل بار غمی سنگین تر از کوه
 بنام او را سخ و با چهره چون ماه
 طلب فرمود را سخ را و این گفت
 رفیق بفرستم و یار سوا حق
 بسینه اش اندوه افروخت
 بصحرا ی عدم بند و در بار
 بسازم از سفرش دامن دهم
 که یا هم بهر من خجسته نهم
 بدشت و کوه زیجا با بندیم
 گرد و پرست مدبده چون آن
 بناخن سینه مجروح خستند
 که می آمد از ایشان کاره باری
 ز در و غم بهجرا و نهاده
 بدام محنت دوران فتاوند
 پراز اندوه از خار ملاست
 چو با و از پیشش هر سو گریزان
 ز بی آبی شده خار خوش خشک

<p>سہ گشتہ چو خاکستریز میش + زگر می سوختے بال و پیر او گذشتن کے تواند آدمی زاد بجو اسے قیامت رو نہاوند ز چہ فرشت لب صد داغ بر دل فغانها میکشید از زبان سیکفت</p>	<p>ہم از تاب محوم آستینش + اگر مری گزشتہ بر سر او ازین صہرا بچیلہ بگذر و باد وہ ان بحر اسے پے پایاں خاوند روان ہر رفت شہ منزل بہ منزل لیتہما اگر غم آن مہ نمی خفت</p>
---	--

تالیدن ملک ز اوار بحر لوش لب شکایت کرد این روز

<p>ترا ای دہر با من این چہ افتاد مرا از خانمان آوارہ کردی بگو این جان و دل بیمار تاکہ بگو این بد و غم بے ماہ تا چند تم از روح و راحت دور ماند بہم مالم ز غصہ دست حسرت نیم کیسا عتبی ریج و دلسوند شدم در ریج ملی اندازہ خورد نمی بینم کہے با خولیش دلسوند</p>	<p>کبری کہ دادی ہوش و عقل ہمہ را چنین بد و دست غم بچپاہ کردی بگو این دیدہ ام خوبا رتا کہ بگو این فتنم در راہ تا چند دو چشم نجات من بے نوزماندہ کہ دل رفت و کی آید باز بدست نمیدانم شب من کی شود روز جداماندہ چنین از خولیش پیوند بجز آہی کہ بر می آید امروز</p>
--	---

ملک مار کج اول شاد دارد	که چون با هزاران باد دارد
ولی دایم که گلابی خسار نبود	بسیار کلم گنجایه مار نبود
اگر چندین کشم محنت درین راه	خوش است آنکه بزم یاد آن ماه
چگونه خیم خیم گویم با که گویم	دوایی درد خود را از که گویم
ستمهای که بر من این جهان کرد	که تواند که آنسار اسپان کرد
چه میرانی سخن را ظلم دوران	که نتوان شرح دادن ای خندان
ز نقاشان نقش این بشارت	ز دانایان ستر این عبارت
ز حرافان درج این گیاست	هم از جادوگران این فراست
ز خوش طبعان این طرح گهریز	ز صاحب دفتر افسانه انگیز
شنیدم آنکه از بهجران ملک د	چو مجنون دای عقل و دوش بر باد
ز بهر نوش لب آخر چنان شد	که افسانه میان مردمان شد
لبها که زخم عیسان نمخته	بگرد و باز بان حال گفته

شکایت از چرخ فلک و نالیدن از عیون و لب

که ای چرخ فلک من جم دای که	چند مردم محنتی بر من گماری
تو یک دم بر مراد من نگردی	بمن هر روز شب اندر نبردی
چو پسته ز تو بدوای و دور دم	ز تو یک جرعه آب خوش نخورم

<p> بگو تا چند اسیر درو باشم غمت در سینه و دل باخت منزل ز جو چرخ گردون چند نالم فراق نوش لب آخر مرا سوخت دلم آشفته شد از زلف و خالش ز پیر پای مهرش بیست گشتم دل بخوایم چند ان بگو شدم و لیکن عشق را نتوان نهادن شد ز عشق نوش لب آخر چو رنجور ز دل عشقش قفسه را در صبر بود ایای راحت جان معجز دل ز عشقت ملک خود بر او دادم بدست این زمانه زرد گشتم بدام هر دو زلف او اسیرم نباشد هیچ نوشی از پیش خالی شدم سرگشته از عشقی درین دشت و یا آن که غم رویت بهیرم </p>	<p> چو شمع از آتش دل زرو باشم ندارم جز غمت در سینه حاصل از ان لیلی چو محزون چند نالم بدست محنت ایام بفر وخت خداوند این بنما جملش ز جام شوق عشقش بیست گشتم که مر نوش لب از خلق پوشم بگویش به پنبه چون توان شد ز سینه عشق او را چون نمود بمن راه چنین دشوار نمود ز بهیر انت بماندم پای در گل بروی خود در عشقت گشتم ز بهیر نوش لب بیمار گشتم چگونه دست از زلفش بگیرم نباشد یکدی از لیش خالی که تا جان باشدم در تن بگشتم و یا خود و امن و صلت بگیرم </p>
--	--

دران دشت و بیابان شاه یکسال | همی گردید تا گردید به حال

مشورت کردند ملک زاده بار سنخ بجهت ماندن پسران

و جواب دادن بر سنخ

بر سنخ گفت شنه کای یار و دوست نه روز پاک راه دشت پویم نه اسپان را قوت در راه قتل تبه کاری بخواب روز گاری بشه زاده زبان را سنخ چو بکشد که بادا صد هزاران جان فیت بگفتار ایم آنست ای برادر پیاده راه وادی در نور و ایم پس از حمد و ثنای فرزند سنخ که از باد و هوای این بیابان اگر باشد رفاست شاه والا چو اسپان جلگی فرستند از کار بگفتار شنه نیکوست رهت	نه بارگزشت بهجت و دولت احمد نه دلداری که را ز دل بگویم نه شهری کاندران توان نهفتن که پیش آمد مرا از بهر یارے نه بعد حمد شنه پاخ همی بود بفرار بر چه فرماست رایت که اسپان را راه سازیم کسیر که بسیاری ازین اسپان بدریم بنا هشتاد و پنجاه بر گفت پاخ چنان دایم که نزدیک است عمان بروز چند نبخشید بدریا بگشتی ادر و ن آرم یک با مرا خود نیست دیگر کس بجای
---	--

چو رنخ این سخن بشنید از شاه	روان نهاد و بر جانب راه
بیاد تا کن بر آب دریا	بید آن آب دریا تا اثر یاب

رفتن شاهزاده بجای تب ویران عشق بار رخ و سوار
شدن پادشاه عالمیان در ششوی غرق شدن

چو ایشان بر لب دریا رسیدند	پیش شاه کشتیها کشیدند
پیش شاه ملاحان آن بحر	کشتی بیاور و نند چون شهر
بران کشتی نشست انگه لکزداد	کشاده باد بانها جانب باد
چو خورش سگش کشتی براندان	بروی بحر هر جانب دو اندان
هر جانبی که شهر یاد باری	پیدا بر آمد در هر غذای
کشیدی شاه کشتی بر لب آب	برفتی اندران وادی بشتاب
بران مردم گفتی و استانی	که باشد یا بد از یارش نشانی
نشان نوش لب باشاه مشهور	هم از بیت الامان وادی آماج
نیگفتی کسی ز پنهانش نه	تو گفتی خود نبوده ورمیانه
همه روز و همه شب راه را نند	بروی بحر تا سالی بمانند
شبی شمر زاده بار رخ همی گفت	ز دیده گوهر عبرت می سفت
که ای یار موافق این چه کوثر	درین مجروح سینه آئین دوست

<p>همی را نیم کشتی و ششبار چو دانی بهیسم حبای رسائی بنه تاج مراد ص باز بر سر پدید آمد نسیم تند ص صر که در یانا گمان برخاست از جا بشد شوریده در پاکت برود او همی ز جوشش از سر تا پایی برون زد موج هر سو تا ثریا</p>	<p>بشد یک سال تا دو و نیم خوار خدا یار نهضای بیک سائے مرا زین کسری پایا ن بر آور درین بد کو قضا از سوی خاور یکی با دی بزو بر آب وریا سپاه باد برور پا ورافتا و بجوش آمد چو دیگر تفت جوشان ز قهر باد کس نشد وریا</p>
--	---

مجاد که گردن باد و آب وریا بایکدی و غرق شدن

<p>و پاشو پرده نجات مروم انداز شمال آتش پیشش بنور روی بجوشید از غضب کف خون او بهم پیوسته چون شد سکندر بخود غریب چون شیر از قهر ز جای خدیش همچون برق برفت که شد باد از نسیب ادگر نران</p>	<p>چو باد آمدید گفت اسی آب بیکار تو میدانی که باینس چه کروی چو دریا این سخن بشنید از باد برون زد موجا چون کوه خیر خبر چون یافت ابر از جنبش بخار گرفت آن خطیخ میخ بر دست فر و بارید سنگ شاه چندان</p>
--	--

چو آب اگر گشت کشتی را بپایند
 چو باد از پیش دریا نهرم گشت
 قضا را شمه بروی تخمه کرماند
 روان آبش بساحل برده چون
 نه یاری و نه غمخوار و نه سیقه
 غم را رخ بجهان افستاده
 قنار برده آشت فضا و ذرا گر بیت
 دجور گردش چرخ ستمگار
 کجائی را انجم یارب کجائی
 بنودی هرگز از پیشم چو غایب
 تنم در دار دنیا هست موجود
 کجائی ای سرت کردم کجائی
 کعب بنیم ترا ای یار جانم
 چه چاره سازم ای پیوند جانم
 ملاز روی تو بود دست دلشاد
 مرا یاری دل از بهر تو خون شد
 کشاد از چشم من صد چشمه خون

جدا شد و زانش نهاد بند
 بجای خویش در یازده شست
 بسر سوخته را در یاسمے راند
 بر دل آه شمه از دریا نشد شاد
 بمانده زار و حیران بی شفقت
 چو مجنون سوی محو روانماده
 که ای چرخ ستمگر جرم من چیست
 فتنه آدم اندرین آدمی ز تو خوا
 ز من پیمان بگو بر حسب رائی
 عجائب مانده ام این دم عجب
 و یا غمخوار در یار دانا بود
 تبه در و لیست این در و جد
 که می آرد ز تو از من نشانه
 که یک دم آیت وصل تو خواهم
 ز تو دو ما و قنارم این چه افتاد
 نمیدانم که احوال تو چون شد
 غم دل با که خواهم گفت اکنون

مستم از شش عشق تو در سوز بجای نوش بر من نیش آمد	کجا یابم ترا ای دوست امروز مرا هر روز غمخت پیش آمد
--	---

پدر آمدن ملک زاده روی تخت پاره اندر یاوتنها

ویکیس ماندن بیابان

بماند آنجا یکی روز و یکی شب ز چرخ نوش لب فریاد میکرد از آنجا روز دیگر راه پیو و در آن جنگل یکی شیر ترپان بود روان آن شیر از کیسو برآمد بغیر و دیندید و ز حاجت کشید و زد و بفرق شیر از هم یکی قسم کشید از پشت آن شیر در آن جنگل زیویه بد فرادان که در ره چدر و ز می بگذراند پس آنکه روی در مهر انداده در آن محراب دم میزد و شمع	گهی بر سر است سید و گهی چو پس آنکه ز شش لب فریاد میکرد بر آن شش خیلکی اندر و فرمود که شیر خنج اندر شش نهان بود به پیش شاهزاده خوش درآمد ملک زاده به تنغ خوشتر و دست بشد در حال شیر تر بد و نیم بهست اندر میان از نواد و ز نخور و دوسیر شد بر دشت چمن بر آن قوت بره رفتن تواند بسوز سینه و پای پیاده نه یار می دند غمخوار و نه دلسوز
---	--

هزاران اشک همچون قوثر اطهر شد از شرکان بسین و فشان نغان از حسرت آن ماه میگرد که گفتی غالباً دنیا سراسر آمد بغیر بد و سیه شد روی آفاق که شد کوه سفیدی آن میان ز شاگشته و ریاز گوهر میان آب و آتش آمد حیران نه از بهیت توان آنخفت و نه گر بیان چاک چاک سنگ بدست شکستی شیشه با سوسن اشک	ز چرخ تو لب میسخت از مهر بیابانی نه آب و آید آن همی بی پرواه و آه میگرد شبهانگه ابری از مشرق برآید بشد بر روی این بلبل فری فر و بارید سنگ زان چندان روان شد هر طریقت در پای گیر لک از نور دل و آن بیابان نه پای رفتن و نه جای بودن لک از ده نشو و نشو لب بست ببیند کوفتی از دست دل سنگ
--	--

سیدان ملک از او در قصر و در گشته شدن وی و خلاص کردن گنجینه بر روی او درسی از غیب بگشود بشد عالم مندر از رخ مهر چو شمشاد دران و هم بگشود	ز مشرق صبح صادق روی تو نمود از پرده نور شیر جهان یکی قصری بخت از او شد
---	--

<p> سید و گشت شاهنشاه دلشاد در آن قصر ملک پیکر روی دید بید آنجا که تخت نهاده زهر جانب جواهر او زخشان بزیر چادر شب رخ نهفته که شمع از قیروش بر خورشید که پدر ویش مثال ماه و پرین بگفتا چند جفتی خستد ای بار عجب ماند بسویش و تو تنید درین منزل زهر جیتی گوی ترا بر خویش رحمیت چند که چرخ از گوشمالش در غریت نخل در پیش رویت ماه تابان همی گردم لصحو چون غباری که آدم اندر بچاکه شود شاو که باشد وشت و که صعب پیش چه بنخواهی درین محرابی </p>	<p> و آن شد شاه سوی قصر چون با زمانی چون بگرد قصر گردید کشاد آن در و آمد شاهزاده بگردش از درو با قوت مرجا برو تخت زگر روی نجفته چنان از زیر چادر میدرخشید گماش شد که باشد نوش لبین روان رفت بگرد از خواب بید جوان دختر پری خود آدمی دید که نابخشوده بر خود کیستی گوی برو بنیچار و آن ای نهو انان نمیدانی که اینجا جای دیوست شک گفتا که ای سرور نهو انان من بیدل ز عشق گلزارای تو خود برگو که حوری یا پری زاد بگرد قصر صد سرینج بود پیش چسان اینجا فتادی از کیس </p>
---	---

منم همان دمی خواهم شدن دود
 چو بشنید آن پیری رنج از سر دود
 بگفتا از چه پرسی حال زارم
 منم دخت سپه سالار بجزیرین
 همیشه با پیری رویان طناتر
 بدم اندر چنین روزی خواران
 که آن دم از قضای آسمانی
 ربود از گوشه گلزارم آن باد
 یکی ویوی بدیدم پیش من بود
 بمن گفتا که ای روح و روانم
 تیرسی کن ز غم تو بعیتش ارم
 بدو گفتم مرا یک سال بگذار
 کنون هر روز آمد ناگسائی
 بیمار و خور دنی با خویش بسیار
 همانم من در اینجا زار و بیمار
 بگفتا آن پیری رنج قصه خویش
 پس آنکه باز گفت او با ملک اد

تو خود اینجا بگو خواهی چه سان بود
 کشید از سینه سوزان دم سرد
 مباد اکس برون روزگارم
 که بودم متصل با نریب با زین
 بهر طرف چنین بودیم و مساز
 ز گلها که چنین برگزیده دلمان
 برآمد گرد بادی ناگسائی
 پیاور و ند بروی تخت بنهاد
 مرا جان و دل از هیبت بفرود
 فدای تست عقل و هوش جانم
 چه می باشد مرا دلت تا بر ارم
 که تو گیرم تو آنکه شوم بار
 برویم بنگر و نایک زمانه
 شبانچا بان رود بر روی کسار
 جدا از حانه و از خویش زیار
 بشد جان ملک زاده از ان لیش
 که گشتم یک زمان از رویوش

<p>چو لقمه حال خود پیش تو دردم که سرگردان درین عالم چرخ بگفتاشه باد کای غیرت خور چو دارم حالتی بس صحبت پیش کنه قصد من آن بدبخت بخور</p>	<p>بمن برگوی راز خویش تو بهم بدام طعنه که هست تلافی مرا حال نیست از گفتن بس دور مبادا در رسد آن دیو پیش تم از جفت و جوی نوش لب دور</p>
<p>چو بشنید آن پری رخ قول آناه کجا دیدی توروی نوش لب را که او را ماه و خورشید زمانه لک زاده چو بشنید این سخن را که ای ولیبرگو او را تو دیدی بشد عصری که در عالم دیدم ایشه گفت آن پری رخ ای برادر مرا خود نام هست ای شاه گلگون در آن روزی که او را ز او مادر پدر آشفته شد از مهر و پیش باغ خویش مجلس را بیاست</p>	<p>نخندید و روان برگفت کاشی چه میدانی تو آن اصل و نسب را بهر خود ندیده در صیانه بزود صد چاک در تن پیران را و یا این نام را از کس شنیدی نشان آن حسنم از تو شنیدیم که مایم از نیکی مادر و خواهر پس اگر خواهم مرا نام گلوی گرفت اندر زمانه عیش از سر به لبست ازین تمام شعر و گوشت نوائی چنگ عود و نای بر سنا</p>

گرفته ماورم گواره و پریش
 که ناگه عورتی و پریش آن مهر
 ز نور روی او شد خانه روشن
 یکی تاج مرصع بر سر او
 زبان بکشد و کامی خواهد پیش
 و شب گشته که در باغ تو شام
 مرا هم دختر آید بدیدار
 چو شد با دخترم این بخت هموار
 گفت این و بد او ش شیر و خوش
 هماندم ماورم بر خاست از جا
 چو کردی سحر فرارم در زمانه
 بفرمانا بیمار نه آن کس سر را
 بفرمود آن پری زاد کو کیش
 چو مهر نوش لب پریش مانند
 بداد آن طفل را چون ماورم
 پس آنکه غم رفتن کرد آن زن
 که مهر دختر افتاده در دل

همی گفتی سخن از مهرم و پیش
 بیامد در زمان با جد و با جد
 بشد آن قصر مانند گلشن
 لباس بادشاهی در بر او
 که سن یارم بود و دین و دیش
 در دن باغ و گلزارت یزاد
 که شامش نیست ز هیچ صبح و دوا
 مرا از مهر او شد جان دل شاد
 زمان ویر بر آن دخت پر خست
 گفت ای بانوی گل روی زیبا
 ز لطف خویش ای نوزیگانه
 که بنیم آن نگار سپهر را
 که آوردند آن مهر را روان پیش
 بروی مهر او گوهر نشاندند
 و زن پس شادمان شد آن زن
 پایش بوسه زد ماورم
 هماندم از غم او پای در گل

<p> بگفت آن زن که کردم عهدی از آن دم تا بغایت هر سیرام بماند هفت آسجای عشرت چو بشنید این سخن از وی ملک ز اول تا آخر از خود شاه بگفت آن همه بشه یارب چه بودی اگر رفتی مرا سر اندرین کار بگفتی حال زارت در بر او ولیکن چون کنم هستم گرفتار نشان دوست من دارم چه گاهی بگو با خواهرم در و دل ریش طبعیت را نشان دادم کنون ملک زاده چو بشنید این سخن که گریه میباید کرد اندرین کار بکن دل را قوی ای خواهر من و پنداری که پیش دیو خوارم و کین گزانش کین بر سر دهم </p>	<p> بزرگ آرم پیش او را هر سیرام بیاید نوش لب با شمت و جاه نشنید شادمان بر تخت دولت روان بر جبهت و اندر پایش افتاد ز روی درو گفتا نزد آن ماه که من در شهر و ملک یش بودی نمودی نوش لب را با تو یکبار بیروی عقل و هوشش از سر او درین وادی بدست دیو بدکار پرس از من اگر محبوبی ای کز و یابی علاج اندوخویش روان رو در عنان اود آید بگفتم بحق و انا برم با خود ترا زین قصر ای یار که هست این منت تو بر سر من همین لحظه دارم از وی برآرم بیک حمله همه عالم بسوزم </p>
---	--

اگر چه رای گسستی مرد گیرد
اگر چه این زمان خود هیچ با چهر
بین تا پشت از غصه پر ملعون
کنم زن دم بیک کبریا کش
نور از من هزاران زخم کای
درین بودند که غصه چون دار
لیک نداده چو دیوار روانی
یکی کبریا کش کرد بیرون
که بر آن از پس پشتش بروی شد
سرخش بر پدشاه و شاه پشت
قتل اندر قتل های ملک زار
چه خوشش و لبت ای فروخته شد
خود کور دل گشته بهتر
اگر نه ای و فسای او گزین
کسی کو تر او در هیچ خواهد
جهان از جنس دشمنان یک
شود این ز دشمن تا توانی

چراغ همیستم هرگز نمیرد
که آرو تاب رخ چو عجم
چه سان را خیم بر سوخته خون
سپارم یکدم اندر زیر خاش
ز این بخشش و از نخت یاری
در آمد از در آن یکدیش مردار
بجست از جای چون شیر زبانی
بزد بر سینه آن دیو ملعون
روان آن دیو ملعون سرگوش
روان دختر ز جای خویش بر
لخت زان واقعه بسیار دلش
تو شسته دشمن تو مردم پیش
جهان بر دشمنان برگشته بهتر
تو از دشمن گلی نیکی نه بینی
بر بخان تا دل تنگش بکاهد
من بدخواه خود در خاک میکن
سپارد دشمنان را خواروانی

چرخش روز نیست ای دلدارم	که بر دشمن شدیم از بخت فیروز
بیایم خیز ز ره و پیش گیریم	سبک و نهال کار خویش گیریم
ملک زاده برون آمد از آن شهر	آن نسرین عذر داشت در دهر
گهی گلبوی را بردوشش کردی	هزاران ساغر غم نوش کردی
گهی آفتابان و خیزان راه رفتی	حدیث نوش لب گفتی شغفتی
بصد خواری از آن صحرای خوشنوا	برون آمد ملک زاده آن یاد
بیدند اندران بر صغر خواری	شگفته سبزه و گل چون بهاری
زده صحرانشینان خانه خویش	گرفت و دشت و صحرا برایش
بیاید شاهزاده پیش ایشان	که پرسد حال آن دشت میانان
بگفتند آنکه بحرین ست این بوم	که باشد رشک مهر و غیر بوم
چو بشنید این شنیده شاه گردید	ز دست و درو و غم آزاد گردید
بیاید پیش گلبوش و و خندان	بگفت ای گلعه از بارستان
مبارک باد و ملک رسیدیم	ز جام خوشدلی آبی چشیدیم
چو گلبو این سخن بشنید شد شاد	یکی قاصد ملک خود فرستاد
به نزدیک پدر کای نور دیده	ز بحرین بخت آر سیده

نامه نوشتن گلبوی به پدر و مادر و اسپ و براق

فرستادن پدر و مادر گلبوی پایشان

نوشت آن ماه نامه از سر و رو
 ز سر نامه بنام آن خدائی
 خداوند زمین و چرخ افلاک
 پر اود چون نه کردم ناسپاسی
 هزاران شکر گویم مر خدا را
 کی شهنشاده از ملک توران
 بگشت آن دیور از فضل پاد
 کنون آورد نزدیک توام و دو
 فرست از بهر اسپان نازی
 پوشد نامه تمام و مهر بنساز
 بشد قاصد روان چون باد صحر
 سپه سالار چون آن نامه بخواند
 و آرد و حرم خندان و لشاد
 چو باد خواند نامه گشت میوش
 پس آنکه اسپه نای خامه شاه

ز سوز سینه و خساره زرو
 که باشد گریان را رهنمائی
 پدیدارند گل از تگ خاک
 زوست دیو بد کیشیم خلاصی
 که آمد بر سرم یک شاه والا
 بیامد از قضا و آن بیابان
 چو یوسف بر کشیده از تگ پناه
 و یک از مانگی گشتیم نابود
 بکن از لطف دین مسکین نوازی
 همان سعادت بدست قاصد داد
 بیامد نزد شاهنشده چو آزر
 بوسید انگشان جوشم خود ماند
 روان آن نامه را با او نش داد
 لباس صبر را انگشت از دوش
 کی مهد مرصع بهر آن ماه

فروستاد از کسان خاص محرم چو گلبوی دید کاقد قاصد از راه سر و پا از برای شاه و گلبوی پوشید و بمر کب شاه نشست روان گشتند سوی شهر بحرین بر آمد خلق از هر سو به محمدا	بقا صد کرد و هم کرده شاه در و هم بشد روان آن آید روان شاه مرصع تا به سار و بیا و دلجوی به بد خورشید گلبوی از دست فتاد از شاه دانی و به همان شین سپهسالار گشت از دور پیدا
---	---

رفتن گلبوی بنزد پدر و تعریف کردن ملک ز اودا
و آمدن ملک ز اود بنزد سپهسالار

بشد گلبوی سوی شیران آل همد حال ملک ز اود پیری چه حدیث فوش لب از گفته پیر سپهسالار چون بشنید آنها بیامد در تگ خرگاه آنگاه چو شنیده خبر شد ز دولت افت پس انکه از ره غرت بخمر گاه زبان بکشاد بر مدح و ثنائش	بگفتا با شنیده صورت حال بشاهنشاه برگفت از سری مهر یکایک کرد پیش شاه تقصیر روان برخاست آن شهر بهر پا دو انیدند کس و نهال آن شاه بنجاصان در خرگاه دریافت ور آمد با او بن و پیشش آن شاه بگفتا از سر حسمت و خائش
---	---

غیرین خسرو مافی

۱۸۱

توئی چون پیشوای سل آدم
کردید اصر و چون توشاه والا
سما و عرض را خورشید دیگر
غلامت قیصر و جیشید زید
جهان از فقر تو با فقر و بیست
که عالم را کو عالم پناهی
شرابت آب حیوان شاه ساقی

که تا باشد جهان باشی بمالم
زهی چهرت ز گردون رفته بالا
جانی مدلی را جیشید دیگر
جنایت از مهر و خورشید زید
شکو و دولت بس لقی و بیست
ترانید لیسر و دای شاهی
نیاتت تا قیامت با دباقی

شعیدن الفاظ ملک ز اورا سپسالار و بعنرت
پیش آمدن سپسالار ملک ز اورا

بخشتم مر حمت بر سوی او دید
ز شد لب فرو بارید این نوش
چو شد دل شادمان از بهمت تو
تمام ملک خود را با تو داد هم
ز شفقت قصر خاص خویش را داد
پس انگر در پردی غیر بستند

سپسالار چون آن درج بشنید
ز جابر خاست بر نقش در آغوش
که است آخر یک غم منت تو
توئی نسر زدن و هر دو عالم
سپسالار انگر بر ملک ز او
بعیش و شادمانی خوش نشنند

و بدین ملک ز اورا رخ راوشناختن

قضا را شازاده بود و در گشت
 دوران باز را رخ را پیاده
 بگفتا شکر از داندین کار
 بحدهد که آن یار و وفادار
 پس آنکه گفت آن شزاده عصر
 پیاد و دند را رخ را چو از راه
 که چو بی و چه شخصی از کجائی
 بگفتا خود به پرس از حال زارم
 اگر گویم شاه این قصه خویش
 ز لب شسته بود از عشق بیکار
 بگفتا حال خود به شاه یکسر
 مکنزاده بر رخ گشت ناطق +
 روان را رخ بدست و پایش افتاد
 بخلوخت با هم نشستند +

سوی بحسین از بازو گشت
 بدید از دور بر پا ایستاده
 که بگفتا دم نظر بر روی آن بار
 ربائی یافته زان بحر خو خوار
 که آنکه نشنید روان بر جان فخر
 از و احوال او پرسید آن شاه
 که آید از تو بوی آشنائی
 که پس دورست ای شته شرح عالم
 همین ترسم که گرد و خاطرش آیش
 در نشناخت آن یار وفادار
 زاول تا با خبر آن نکو فر
 سنم آن شاهت ای یار موافق
 مکنزاده بشد بسیار دلشاد
 پس آنکه در بر روی غیر بستند

پرسیدن رخ احوال مکنزاد را و جواب گفتن مکنزاد را رخ

زبان بگشت و رخ گامی کورم چه سانی از عشقم دلدار بر جای

چه سانی و چه شکله در چه کاری
 دیرین بی یاری آخر یار تو کیست
 چگونه میکشی جور ز ما نه
 ترانی مونس و نی هیچ غمخواره
 بگوی این جان مول بیمار تا چند
 ترا این خوردن اندوه شد ویر
 ز سر بیرون کن این سودای جان
 دل شوریده را زین کار بردار
 چه دشمن و کوچه پیروی ویران
 برون وضع خود گشتی تو بسیار
 دلم از بهر تو در موج خون است
 دولت با آنکه بچندی بلاوید
 بیا از موج منی مهر بر کن
 مرا از تو دور فرسنگد تقدیر
 چو گل بشکفته یاری مینمائی
 ز دورسان پاشی مظلوم خود را
 نخواهم سست تو من آزادی خود

چگونه روز و شب دران میگذاری
 دیرین اندوه غم غمخوار تو کیست
 زمانه با تو تلخی که دیا نه
 چگونه میتوانی بود بے یار
 سر شک دیده ات خونا و چرخ
 ز غم خوردن گشتی اینجا سیر
 مباد ایچکس هرگز یارین روز
 تو میدانی چها دیدی دیرین کار
 نه دل در دوست داری و نه در لخواه
 نشانی یافتی ز ان یار غمخوار
 تو هم بر گو که احوال تو چون است
 کسی دیدی که او یار ترا دید
 مرا از سر گذشتت خود خبر کن
 چها دیدی بکن آن جمله قسیر
 بگو با من که شادان از کجائی
 بدیدی چهره محبوب خود را
 مرا هم شاد کن از شادائی خود

سباداچ غنم ساموی توراه	تراشادی بودا و فیض نسل
------------------------	------------------------

نمودن ملکز اورا رخ را به سپسالار و خلعت نهاد
نمود و او را رخ را او نشانیدن نیز خود

ملکزاده از ان لفظ کمر بار کرای نور و چشم و راحت جان که تا از توجداشتم چه دیدم باخریافتم از فضل الله تمامی قصه عفریت و گلبوی بشد دل شاور را رخ زان حکایت پس از گرشاه و رخ هر دو در هم سپسالار پر سپید این کدام است ملکزاده گفت اسی شاه غنور تمامی قصه را رخ بشه گفت ملک بخوشت را رخ را بشه شاد نشاندا و را بجایس جانی نیکو	چگونه گل فشاندا از هر آن بار بگویم سرگزشت خود بدوران چه خواری با که از دوران کشیم خبر زان گمشدا از غیبت ماه بر رخ گفت زان شده موی بهر که کرد و درو شاهش با نهایت روان فرستند نزد شاه با هم چه شخص است این بگو او را چشم مرا خود را راحت بهانست این بار و اجل تا با تر از تبهفت پس از خلعت نماشش بدوداد سخنها گفت شده با او زهر سر
--	--

و تاجان

رفتن ملکز او پیش گلبوی و تالیدن از بهر نوش لب

و شادمان کردن گلبوی ملکز اورا از آمدن نقش لب

ملکه آوده شبانکه جانب قصر
بدیگر روز آمد نزد گلبوی
نمیگفتی که این رشک پری
بهمن برگو که جانم سوخت ازین درد
چنین گفت بشه از مهر گلبوی
همی آید بهما در نقش لب باز
که او را بدین بهر نوعی که باید
بشد خندان ملکز او و برآمد
بصد شاد می عشرت گفت بخیز
که فردا تو لب از دور آید
که گلبو گفت شه در باغ من و
چو من اورا دران باغ آوم فرو
ملک باران و بارغنون ساز
آب آوده ساقی طربناک
و عشرت هر زمانی با هم آوده

ایار انخ بیاد آن رشک عصر
که ای گلبوی جانم سوخت ازین درد
تو نخواهم نمودن بی محاسبه
تتم چون موی گشتن چهره ام زد
که فردا غره ماه ای پری روی
برو در باغ من مجلس بکن ساز
بیارم ترو تو زانسانکه شایه
پیشین را بخش از دور آید
تو اسباب طرب را ساز کن نیز
فراق عاشق مسکین مساید
بکن یک صحبت خاص از مهر تو
تو نمایمش تو باش عشق تو
در آن باغ آوده شد مجلس که ساز
بشدت از لوح دل آوده و پیغمبر
لبه خود بر لب خوانان نهاده

ملکزاده گرفته ساز بردست ز عشق نوش لب نالان چو بلبل	ز جام بخودی گرویده مرست بشکل غدیب از فرقت گل
---	---

آمدن نوش لب در غره ماه بملک بحرین و دیدن
گلجوی را و خبر یافتن از عشق ملکزاد با خود

سخن را مرغ چون ایجا رسانید بگفت ای شاهزاده اندازم چو آمد غره سه ما و ما در چو در قصر سپهسالار رفتم بنا که آمد آواز سه بگو ششم بجستم از زمین آزاد بر پای بسویش از روشادی دویم بگفت ای جانمن چون رستی از بند بگفت ای سرور نور و دیده بگشت آن دیور از فضل شد تعب ماندم و گفتم که گلجو بگفت ای گلرستان گویم توست	روان بر جانب معصوم شده نگوشنو پیش آمد زهرم سوی بحرین رفتم کس بفشرت با پری رویان نشستم هم از گلجو که از سر رفت هوشم دیدم روی گلجو را در اینجا ببر از شادمانی در کشیدم که از بستان تو این خار بر کند یکی شهنزاده شد آنجا رسیده هم آورد ایجا با خود ای ماه چه سان آدم رسد اینجا تو برگشت که آن شهنزاده در آنجا چه خواست
---	---

ز عشق دی تو سرگشته گشته
تعجب ماندم و گفتم که ای ماه
تمامی قصه پیر و ملک زاده
بس آنکه قصه و شست و بیابان
و موج بحر و از کشتی شکستن
بمن چون گفت گلبوی آن غنما
بگفتم آن جوان حالا کجاست
بقفا و جلاز من نگشته
و رون باغ من نهشته خرم
من و گلبوی و گلر و هر سه در حال
بان باغی که بود آنخبا ملک زاده
و چشم چون بروی شاهزاده
رخ دیده ام بان یک طبق گل
و دانش قیمت یا قوت شکست
و چشمش ز گرس و بالاسیانه
چو چشم من بروی آن پادشاه
چنان بخود شدم که پادشاهم

شیرین خمر و صفی
میان خاک و خون آغشته گشته
کجا دیده مرا بر کوی آن شاه
پیش من بگفت آن سرو آناه
وزان چشمستن مرا بی عثمان
وزان مردانگی و دیو کشتن
بشد اندر دل من مهر پیدا
جدا از تو بگو آخر چه باشد
ولیکن چشم بر راهت نهشته
بیا با هم رویم آنخبا بیکدم
ایا خنک عجب رو و کوفال
بر فیم و شب گلبوی دلشاد
قضا را در چمن چون شد کشاده
دولب لعل بدخشان طربل
نخوبان جهان راه سخن بست
بغضه آفت و و ز زمانه
بیکدم عقل و هو شمع رفت بر باد
دوم در پای آن سر بر سر ختم

یکی خرگه بد اینجا نصب کرده و از آن خرگاه تخم خوشش نشستم بشد گلبوی در پیش ملکزاد چو بشنید این ملکزاد و زخود رفت پس آنکه ارغنون ساز نکوفه و راندم از زبان شاه میگفت	از محمل گرد آن بستند برده و چشم خوشش بر رویشی بستم بگوشش گفتم که مادر و آزاد بشد سوزان چو شمع از آن نشست بگرد آن ارغنون را سازان هر و مضمی بهر ساعت همی سفت
--	--

سرو و گفتن ارغنون ساز از زبان ملکزاد و شنیدن نوش لب از خرگاه

تعالی الهی می آمد از دوست گر یک مصافقش باغ است و تخم این بوی و لکش می شناسد چمن رنگسرخ دلدار دارد دل خسته ازین بوی سگشا بد مگر روی زمین شد آسمانی گنجائی ای گل گلزار یارے بیا خوش آمدی وقت تو خوشیام	که افتادم برون چون خزار دوست که ما را بوی جانان در و باغ است خوش آمد خوشدم خوش شمع است جهان امروز بوی یار دارد نه گل این بوی جانان می ناید که از غم خود نمائند اینجا نی بیا پنهان چرایی در چه کارے عجب آمد ترا از دوستان پاد
---	---

شود از لطف آبادان خستنی
 سرم ماندست از حسرت برانو
 نبود از نیت خود امید من این
 کد این بادت از عالم خبر کرد
 گز تر سیدی ای مه از خدا تو
 ز بی دولت که از ایاد کردی
 ز وصلت یافتم از غم رهایی
 کجا گنج کون چون غنچه پوست
 چه ز جنتا که دیدم یارب از بهار
 چه کوه و دشت پیوادم بخواری
 اگر حرفی ز درو خود بگویم
 فلک زین طر حمال بسیار داند
 صوابا آنکه بچندی دو اندید
 ز روزی دوست عیدی ام فرو
 سعادت یار و دولت پایدار است
 مزار امروز روزا چندی است
 بیای دوست یکدم باین باش

کش که گل بر دی ماه تابیه
 کد این باو آورد دست این جو
 که وقتی بینم آن رخسار زنگین
 که در دم در دل سنگت اثر کرد
 و گرنه با کج و خود کجی تو
 دل غمگین ما را شاد کردی
 جبرائی داد از در جدائی
 که خواهم دید کون طلعت دست
 چه سان بچند شمشیر و شهر
 چه سان بچند کردم غنچه زاری
 تو گوئی خود من از فلولادیم
 گوی راندیکه را گاه خواند
 بجمالد مقصودم رسانید
 چنین خود عیدی کی باشد دل افروز
 خزان عیرا وقت بهار است
 سری افکنده را وقت بلندی است
 ز روی سر حست غمخوار من باش

نقاب از روی چون خوشید بکشا ترا وقت ست با من عهد بستن چه از دور می خود جانم خوشی + چو ماند از ساز قول غنچون ساز بخوشگویی همه در طرب سفت	جمال بهتر از خورشید بنماست نه این ساعت پس پرده مستن چه وقت آنکه از من دور باشی + عجب دوازده روز و نواز و او حسین ساز کرد و این گفت
--	--

سر و گفتن عجب رو و چنگی از زبان نوش لب

دلا آن سر چین بخور حیرائی بیک دیدن کسی دیوانه گشتت مشو یکبارگی از راه بیراه بگردی مار از مخنه خالی + بیک جرعه چه شد مرست گشتی ده مهر رشته دانی از دست به پیبری تبه شد روی صبرت بکن بر صبر کار خود حواله تو خود را این چنین بیدل چسبازی درین ره جان صدیقانست پریان	کعب شد آن همه زور آزمائی چنین در عاشقی افسانه گشتت چرامی انگنی مار در افواه چنین هرگز نکشتی لایبالی + بزییر پای غمها پست گشتی + بیک جرعه مشو دیوانه دست کجا شد قوت بازوی صبرت فرز بر سنگ به صبری پیاله که سر باز نیست اینجا این بازی دین غم دیده مردانست گریان
--	---

که زین سیلاب و را بر کران برد
 چه جامه کاندیرین غم چاک گشته
 هزاران پنج جان برکنده است
 که انباشند بر تخت و صالی
 نه کار نیست این کار و لیران
 من بهیرون ز حد خویش تنگام
 کسی که مصلحت اندیش باشد
 ترا این مهره سفتن مصلحت نیست
 چه کردی ای دل بدخوی تا شد
 خود افتادی مرا هم و گدای
 بسا سر کولی دل رفت بر باد
 بیای و بدین کسی گرد چنین کم
 چه دیدی کین چنین پو آینه گشتی
 بیای و بدین رفیق باز و گشتی
 نمیدانم کزین خونخوار چه چون
 کسی روزی ز دوست عشق جان
 ولی خوش اشتی بیرنج و بسوز

که اویدی کزین اندیشه جان برد
 چه سرا کاندیرین ره خاک گشته
 سر مردان مرا افکنده است
 که ابر روی هست از وصل خالی
 کج آید ز روی کار شیران
 که در مانی تو خود روزی کام
 میان زیر کان او پیش باشد
 درین اندیشه خفتن مصلحت نیست
 کجا رفتادی آفرین چیتاد
 چرا اشاخ طرب از پنج گندی
 ز عالم نام دل یکبار هم باد
 ترا آخر بخواب گشت این جسم
 بگوئی عشق افسانه گشتی
 علاج بیدلان کار نیست مشکل
 چگونه جان بخوابی بر دیوان
 ازین سیلاب خون جان نتوان
 قضا و پیشیت آورد از چنین وز

فلک دلهای غمگین گزیند عجب رود این غزل گفتا و	ولی بیرنج نوازند که بینه برآورد و ارغنون ساز این از دور
---	--

سرو و گفتن ارغنون ساز از زبان لکزدلو

مرطالع بعد است ای ولی افروزه دلم دارست از درد جدائی برفت آن کز فلک خجسته کشیدم یکایک بخت ناخوانده در آمد چو دولت هر کیه رازخ نماید گل دولت و مد از شاخ بختش مرا هم این زمان اقبال یارست دلم را از غم غمخواران فراموش بیای محرم اسرار جانم ز روی چو مه پرده بر فلک زمن آن چهره چون قیاس پوشی مرا گذشت از جد آرزدیت پند از غم غمخواران فراموش	که گشتم برو سال یار غیر بشد با آشنای آشنائی ز نو میدی بامیدی سیم نگار سرو و قدیم دور پر آمد ز دور اقبال ناخوانده آید فلک پوسه زنده بر نای بختش که از دلدارم امید کنارست که بوی زلف جانان در دماغست فج بختش روان ناتوانم یکی آوازده غمخواران فک چو مه پنهان نماید چش کوشی بمن بنما که این روی نکوت برون او و پس بر چه چاشی
---	---

چو می باشی تباران در پرتو چرخ لعل
سهرت کردم بر آفتاب پرده ز پیش
من از سودای تو ای ماه خسار
چه باشد که تو هم ای بانیه نادر
چو چینی بر دل دیوانه من
و چشم من ز تیرت نور یابد
چو گفتم پیش تو افسانه خوش
هرگز که از سر او طلق در گوش
سراوش و آشنایی چون توانی
برون آ از لیس پرده برون آ
سهرت کردم سهرت کردم بکلی
نگار تو پیش رخ پرده بر آری
همکار تو لب لبوب طراز
تو ای سحر که از سحرش بار
پنهان بر کعبه عشق مست کرد
محب رو از سحر سستی آفت

که شد چون لعل در آتش سحر لعل
نذارم طاقت دوری از پیش
بگشتم گرد عسل همچو پرگار
برون آ ای سوی جوینده و صابر
کنی زان چهره روشن غایت من
شقای این تن به سحر ریابد
به رخسار دل دیوانه ز پیش
که کرد و اندوه ماضی فراموش
کنج ناخوشی تا که نشانی
مرا زین پیشتر رخسار می
بیایکدم باین عجب راه بردان
فساق و عسیر این سحری
چو خوش بشنید قول از غول
بجلی گفت این آدانه بربار
بزم پایی شو قم پست گردد
آهانگ عراق این خوش لو گفت

سهر و آفتاب عجب رود از زبان خوش

که آن ساعت رسد یاری یاری	نهی دقعی خسرم روزگاری
نهی ذوق و نهی ذوق و نهی ذوق	بل چسرت و سینم پر از شوق
در خست و صل او در بار آید	امید آنکه ناگه یار آید
کنند از لطف خود پروای عاشق	ز سر بیرون برد سودای عاشق
چو گل کورخ نماید در بهاران	چرخش روزست روز وصل یار
گهی بوسه بدست و گاه بر سر	دو دلاری موافق روی یار
گهی از خنده جانها را فرزند	گهی از غمزه و لمار بایند
کرا این شد نصیب از نسل آدم	چنین دولت کرا باشد بعلم
ز بهر روز غم غمخوارگی هست	خوشا عاشق که او را یارگی هست
گنج یا بید و دل از موافق	که دار و در جهان یار موافق
برون می آیم ای دلدار محرم	به پیش تو روان ای یار محرم
نمک سان بر سر لشم چه باشی	پروای پرده و پریشم چه باشی
و یک اکنون ز حد بگذشتم	مرا تا بود طاقت صبر کردم
گنج عشق و گنج نام و گنج نام	نباشد عشق بازی را سحر نام
چرخم دارم حیات عشق من باو	اگر شد ننگ و نامم جملہ ریاد

بیرون آمدن نوش لب از خرگاه و بهوش

شدن ملکه او بپیر ایا آه

<p> روان فستم بسوی مجلس شاه چو مصر و عان روان از پا در افتاد سرش را در کنار خود نهادم و گریه باره لبش نهوشش ز بودیم بمن سپید و خود میگشت در پیش ز دیده گریه هر عسکرات می رفتند ز غیری این چنین بر چیده دامن لب مان یافت جمله کار خود را فدای روح تو نام و روانم غمت شاد می جان مستندان قدرت سر و گلستان نظرافت لبست جوئی ز آب زندگانی خلاصم ساختی زین سو جانسون رهائی دادی از بایر ملامت دلم در ملک شاهی کامران شد </p>	<p> چو بپردن آدم آخر ز رخ گاه نظر چون کرد بر رویم ملکه داد روان رفتم بپای او فستادم چو دیده بر کشاد و دید رویم باین دستور خدین باران جوش بهنر چشم بکشا و بمن گفت که ای دلبر توئی بنشسته بمن چو عاشق دید روی یار خود را بجانان گفت کای آرام جام لبست داروی درد و درویشان رخت گلبرگ گلزار لطافت سرش سر جوش مهبای جوئی چه لطف است این که کردی به من نهادی بپیرم تلخ کرامت تنم از شوق وصلت دمان شد </p>
---	---

شده پریشگر اندوه فیرور چنین یکبارگی بهیوش شینی تو در جای نشینی من بجای کشم تنگت بر چون غنچه پوست همین بخوابستم ز نیت یکبار یکبار نوش شدی ده مرده کو شیم بداه امروز از لب موسیائی رهائی داد انم همه جهان سوز طبیعی بر سر بیار آه روز چنین مسلمی زمانه کرد با من ز وصل خویش در دم اده کن مرا ای دوست نمان خوش گذران	چرخش روزی که مادایم ام چرا پاید که از من دور شینی پس از طری چو دیدم آشنائی پیتا در کنار ت گیرم ای دوست تویی و من چمن خیالی ز اغیار بیا بایگه گر حسابی بنوشیم در دهم هست محب روح از جلای زهی دولت که مارا وصل امروز سعادتی لطف خود در کار آورد ز رویت نمانه جانگشت و شن بیا جاهات مگین از واکن فرو گذار همچون در و مندان
--	--

نصیحت نوش لب ملکز اورا منع کردن از عشق خود

چو گردان گفته مدعوش خود و کوش بنای گفت را بنیاد بنهاد ز کردات عالم در امان باد	نگار نوش لب سر و قصبش ز صبح لعل در دم مهر یکشاد بهاشقی گفت خسرو کامران باد
--	--

فلک دیر هم فروج سپید است
 سرگردونی گردان زیر پایت
 ترا سودای من در صحرای قفا
 تو جنس دیگر و من جنس دیگر
 تو خود را بهید و منم چه داری
 که بهید از غیر جنس خود و منم
 که تو هم آهن از سوهن بریزد
 تو روزین پس که خود را بسیار
 طلب میکنی ز جنس خود و منم
 مرا سودای وصلم راه خود گیر
 اگر عمری در امیدم نشینی
 که با من حدیث خویش دیگر
 چه انگیزی تو از کوی بلا گرد
 درخت عشق شکلی بلند است
 محالست این که کس سودایم
 منم فایغ نه گفت و شنیدی
 برین دعوی پاکم که نخواهی

جهان چون من مصلوح بازگشت
 سعادت کار فرمای سعادت
 ازین سودای احوال من یاد
 برین سان انس کی گردد بهر
 نیاید از خلافت پس یار می
 چه راحت بگذرد از کمر باغی
 ز منتظان پس شکنج دل چه غیر
 ترا با من نیاید راست یار
 چه میکوشی تو در غول ضعیف
 تو از نوش لب من کی شوی بهر
 در شام وصل من بر کی نشینی
 که در آتش اندر بهیم
 که بدیدم عسل از این صحرای
 که هرگز کس از بهر کی نگذشت
 در شهید وصل من شیرین کند کام
 مدد و خصل من هرگز کلبه می
 در و دیوار هم بهر کوی ای

زار می گردون ملکز او بر نوش لب باز گردون نوش لب
و سخن در رخ گفتن با ملکز او

<p>ملک بازو گرفت ای دلدارم چرخ گفتگو چیدن بیدارم چو روز وصل روزی شده کما گوا با من حساب بر صورت خویش ولی این ایتهم بیهین که مهتاب ماه چه خونها خورده ام که کوه شربت همه درهای بیدادی کشادی درین تنگ که من خاکی وجودم شدم در زیر پای عشق تو نیست غممت مارا کعب دلشاد دارد هوای عشق بس طرف خود است بیای یار یکدم یار من کن مرا جانی و جان و لید ببری در پا افتادم ام ای یار غمخوار</p>	<p>ز بد خوئی چه تخم میبکشی کام که بار میرو دار غم این روز گفت و گو چه ضایع میبکشی تمام که هستی هر چه میگوئی از انوش چهار بن رسیده گاه و بگاه چه سان دیگر در عالم گرد گشت متاع نشاء هم برباد دادی که من شمه بود روزی در پناه نئون تو هست گو گیری مرا دست که صد گشته چون برباد دارد برای هر دن و لعل گو نیست غم جانم برین غمخوار من کن که گیر و دست گرد و ستم گیری و یافت او را از لطف برادر</p>
--	--

زمن پنهان چو داری روی خورا	چو روی خویش من گن روی خورا
بدی بگذارد و نیکی پیشه میکن	نیکی بر حال من اندیشه میکن

جواب دادن لوش لب لکڑ اورا و شمشاد و شمشاد
گفتن با لکڑ اورا

زبان بکشد باز آن سرو گنج	بغاش روی کرد آن چهره رخ
که ای سر مست جام نو نیازی	تو بازی میکنی با عشق هزاره
مرا با تو سر سودا نباشد	پری با آدمی یکجا نباشد
نباشد از و فالو نمی بهر دم	میان مردمان شد مردی هم
ز مردم هر کرا بیش آزمائی	نه پیشی اندر و جسته و خالی
ز انسان هر چه یاری نیاید	وزد و جسته مردم آزمای نیاید
چگونه دل توان بر آدمی داد	که بس بد عهد باشد آدمی نداد
کسی بد عهد ترا ز آدمی نیست	چغالی آدمی را خود کمی نیست
تو میخوای مرا زین مخ شخ بانی	ز بدنامی بطشت خون نشانی
میان نیک و بد افسانه سازی	بگردش مع خود پروانه سازی
نه آن مرغم که تو از خام کاری	بافسون مرا در دام آرمی
دلت پیوده با خودی ستیز	زمن مقصود تو هرگز نمیخیزد

که از روی صیقل در دست آفری	بروشانی بگیر از عقل داری
که در چشمم هم آفتاب نیاید	میفکن دانه در جامی خراش
تو باد رو و من از در و تو خالی	پودر و خورشید من باین چه نالی
ز من کار تو هرگز بر نیاید	پر صلی تو سر من در نیاید
یکی سر در گریبان کن پیش	نده بخود را و گزعت ازین پیش

بازاری کردن ملکه از پیش نش لب ناز کردن نوش لب با ملکه او

مرا در از گیسوی تو ای در خاوی	چو دید آن شبیه کرد یار بدخوی
مرا دیده بدیدار تو سرخ	پدای گفت گاهی سر و پیری رخ
دخترم به بخشش از روی آلود	دل مرا خانه در گهی تو باد
چرا با من چو در سال می تنگی	بشیرین رخا تو هم چه ریزه
مرا خود هرگز نشتر چرخ نیست	خون بدلی و نشتر چرخ نیست
غریب کشته گیر کرده و خاک	چه می داری چنین ناز و غناک
غریبان خاکسبب چو بدین شوند	جانیست هر دم کشش میفرزند
رنگ خانه صد ساله را به	دلم گوید در دوزخ کشاید
دلت گر رنگ باشت موم کرد	نما کرد و من مملو موم کرد

شیرین خسرو آصفی

کتاب

که روزی روزگاری بود نار
چنین بچاره در کار تو شستم
خدا را با شش تا کی یوفائی
منم خود سوخته دیگر چه سوژی
از آن بهتر که با من می سستی
کز نه ناخورد و ام بهر چنین سوز

ببین زین گونه در خواری تو یارا
بدین سان خسته از تو گشتم
مرا هر لحظه در دس می نمائی
چه آتش از جفا جوئی فردزی
اگر صد بار خون من برین سست
کن ضایع نگار این چنین سوز

سخن محمود بن نوش لب با ملکز او و محمد بستان با او

که عاشق میشود از حد پریشان
همین کن عهد از مردم نهائی
مرا این دامن عصمت میالای
بکام دل بگردی خذر خورام
ز من چون بوفایان برگردی
بسی دیو بوفائی هست مشهور
بمن او عهد بر لبست از سر مهر
نپایم لهر دامن چپا هست
اگر صد ره رود و میان کبابم

بدریدم چون ز روی لطیفان
بدو گفتم که ای محبوب جانی
یکی از روی شمعوت میل نمای
اگر قاف شوی تو بر نکاحم
و اگر آن کز ره هست فور و سه
که باشد آدمی ز او از وفادور
چو بکشید این ملکز او پری چهره
که افاد بر نگردم بر نکاحست
و اگر ز غمعت رو برنت بام

<p>چو برستم عهدی هر دو با هم بگردم در تران از جای جستم پس آنکه پوسا بر روی دلویم چه نوش و زیت روز و صلیان دو دلداری موافق روی در روی بچشم شسته و عشرت فزائی نشسته بلی و مخون یک هد بهان این گونه راحت خود کرد</p>	<p>بنائی دوستی کردیم حکم روان در گردن او هر دو دقت نه روی شرب بر لب نهادیم چو به شکفت چون گل در بهار گهی بونیم چشم و گه برابر روی نه بچشم عید نه ترس جلالی ز نامه صالح کرده با دو هم عهد نشان اقیانوس دولت کرد</p>
--	---

شراب خوردن و عیش کردن مکرر و با نوش لب
 و خفتن با یکدیگر و آمدن ما و نوش و پیاپی نشان
 رخ سازتن نوش لب فرستادن مکرر و بیک

<p>به شب همیشه کردیم بایار بهی هم از یافت اویم در عاشق مست در کجا قاده به اگر ما و هم در باغ و گشت</p>	<p>بمی خوردن نموده سخی بسید بیک بالین و ده بپوشید ز روی هر دو بر چاه داده به بالین سحر ما هر دو بگشت</p>
---	---

چو د پد آشیامه مار ازخ پوشید
 بیام پیش گلبه از سق
 بیای آن برمی آفت او گلبوی
 بخش این یک گنه را بر من ای حم
 بدانش نکرده دست ایشان
 پس آنکه حال شده اسوی سوی
 نشد فی الجمله آن عورت تسلی
 ولیک از عورت حبسی شرفت
 که ایشان را جدا سازند از هم
 بقصر او نهند و باز آیدند
 پس انگاهی مرا هم نزد بردند
 سحر که چون دو دیده بر کشادم
 نه مجلس دیدم و نه یار و گزارد
 باید مادرم از غصه چون زهر
 که نام و رنگ من بر بار دادی
 تو هم بستر شدی با آدمی زاده
 هنوز از عشق او تو بقیه داری

شال و یک از غیرت پوشید
 که این فتنه ز تو پیدا است و نه
 کرای بانوی نیکو طبع خوشنود
 که پاکست نوش لب این لعل چو
 ز من باور کن این اخامه
 پیش گفت یک یک بار گلبوی
 بگردن لایا شده ز اوده نیل
 پس آنکه با بری ز ادا آن گفتند
 بر ند آن مرد را در لکش آنیم
 روان در بردش سعی نماند
 بقصر من اباد ای سپردند
 دل و جان از غم بر باد دادم
 فغان برداشتم از عشق و لاله
 من این حرف برگفت از غیر
 بروی من دری محنت کفادی
 بدادی نام و رنگ خویش را
 پشیمان بستی زین خام کاری

<p>تر قمر من بسی سحر و جادو سه سالست آنکه اندر گرد عالم کرشاید از مکر و زده نشانی بسی در کوه باد و شست و صحرا ندیدم ندان پری بیکر نشانی که تا امروز در فرصت رسیدم نخستین تاومی بر تو ببینیم چو دیدم لطف تو در باره خود گرفتار تو گردم خویش اشد</p>	<p>مرا بر صورت این مرغ گردان همی گردم نه تعبیر روی یارم میاجم در سه او بوستانه بکشم از پی آن سر و زنجار نپاسودم نه جبر او ز مانی ترا بر صورت آن شاه دیدم بیاد او ز رویت گن بچشم تو دادم نه تیپ را که خود کرمی مانی تو ای شمشیر با کلاه</p>
--	--

<p>چو محضوم این سخن شنید ازان مرغ شش صد پاره شد از سوز و درد ز درد و نوحش لب سوز گداود ز درد و جان و دعا شقی اگر گسیت پس آنکه گفت کای همیشرون ترا خواندیم خواهی در دو عالم</p>	<p>و شفا نه حکایت و یازان مرغ بهارش شد خزان از آه و سوز فغان در پر که محضوم افتاد که از در چنین خود چو آن توان سر و زیننه نوردید که من تو ای همیشرون خاص من ایندم</p>
--	---

گور سخی بر بندم چو فولاد زبان بکشا و مرغ از راه تو عظیم	ترا آخر رسا نم با کس نهاد که با او بر شهادت راه تو عظیم
چو میجویی دوائی و در دم اشاه من امید افروصال او بریدم	که توانی مسلح این پادشاه بنا میدی از دوا من چیدم
مبادا بخت برگردد ز مردم چو منم و من خون بشنید از تو	که میگردد همه سر نشسته گم بالاس زبان عقد که رفت
اگر خواهی قصه آسمانی نیز اسان ساله راه راوی کی دم	کس از و چهره کس از غلامی رساند یا ز راه با یا خرم
چرا تو میدی بگردی ز یزدان بیا و قصه ما رون تو بخوان	

ششتم تمثال آرون معصوم شاه از قصه بارش

که بار او از رشیدان شاه فرزند یکی باغی بدش با خلد بهر	بطاعت فاکه خود بود و کینه در که گفتی خست اما و است یکم
و خنانش بگردون کشیده بهر جانب گل در سحان شکفته	سرازد گنبد او و کشیده شای از بد و جبار گفته
نشسته شاه گل شاد و خرم شگوفه بر سرش گوهر فشانده	بنفشه کرده ز انوشیروان وردن مجلس گل زلفش اندوه

گرفته سافرمی لاله بردست
 زبان بکشد و سوسن بترایش
 چون گیس چشم از مستی کشاده
 بهر جانب هزاران نغمه پرداز
 گهی راه حسینی ساز کردند
 گهی از راست رفته باصفایان
 گهی از کوچه و راه حجازش
 ز یک جانب بغان بروشت
 دوران باغی که میزد از بخانم
 وختی بود و حوضی در میان
 نهاده تخت شاهای بر لب آب
 نشست از روی عشرت شاه تخت
 که ناگاه از خلک مرغی درآمد
 یک مرغی بصورت بعبودین
 چو باروش بدید گشت عاشق
 عجب میل شد آن شه آبان طیر
 بیامد مرغ و پیش شاه نشست

پیش شاه گل چون شاه دست
 نهاده سینه سرور ز پایش
 چو ساقی جام می برکت نهاده
 بهشتاق این نو آفریند آغاز
 رهاوی با عسکری آغاز کردند
 مخالف با بزرگ آواز ایشان
 بسان زنگه کردند سازش
 بساز بوسلیک از فرقت گل
 دوران هارون در آستانه
 که او از بلوچی و کوثر نشانه
 بنفشه فشمس انگنه و سحاب
 تلاوت کرد قرآن آن نکو بخت
 که کوئی مرغ روح از تن برآمد
 در خمان صورش چنان به پرو
 بر ایشان شد چو بار بهروانی
 که نیکی نمود آن مرغ در سیر
 بزود شد در زمان بر پای او

<p>بیدار و فتنس اندر بر ابر روان بنهاد و سوئی آسمان رو دل داری و بهیش گشته دو نیم برفت و برو شه را جانب بهر بسی بر روی آن دریاب شدیم برفت آنجای مرغ وز و بنفار پدیداد شاه آن رو فرستید بزد و نگاه انجیرت بسر دست</p>	<p>که گیر و مرغ را از شوق و بر ز جابر خاست مرغ و شاه با او فشرده پاسک او را شاه ازیم بیک ساعت هزاران مرغ از شهر بعمان برو داری و را بیکدم قضا را یک خبره شد نمودار و پای خوشتر افگندش را زمانی هر طرف گردید و نشست</p>
--	--

آمدن بادشاه سراندر پخته خبری که کارون آنجا بود و گفتند

آن شاه بدست لاریون

<p>شتابان کشتی مانند یک شهر همانند از و بدشش آن شاه خبره از ان کشتی برآمد یک ناله نزد پیمان از پیش خدی شتابان کیک تاج ز گوهر بر سر او پس انگه سایه نهاد بر سر او</p>	<p>قضا را شد پدید از روی آن بنامه تا پیشش آن خبره بگنج گشت پنهان یک زمانه بقدر سر و سرخ چون ماه تابان مرصع خنجر اندر سر او روان بزرگای آنجا آمد بگردن</p>
--	---

برآمد بر سرشش شاه جوان بخت	برای شاه نهادند یک تخت
نهادند و فرستند از پرگاه	بیاورند خانهای پیش آن شاه
بسی هارون تعجب ماند خیره	بماند آن شاه تنها در حسرت پیره
و گفت از ره غیرت مرگ را	چو تنها دید هارون آن جوان را
گفت ای نو جوان خوبی نمودی	تعجب ماندش هفت هزارون
درین صحرای چنین حیران جلالی	چه شخصی و کدامی از کجالی
که اینجا آدمی ناپدید شود	کدامی بادت آورده اینجا
چنین حالت پریشان کو چشم	اگر سوداگری بالت کجاست
بدریا بار مسکرم همیشه	بگفتا مردی اعم تحب ریشیه
مرآ آورده اینجا از قضا است	بیک ناگاه باد تند بر خاست
بدیدم بر رخش صد منقعه لعل	نظر انداختم چون بر رخ شاه
ازین جنگستان احوال پرستم	نخست آدم تا حال پرستم
سمند و دولت اینجا از چه اند است	ز شاهنشده که تنها از چه ماند است
تماشا کرد آن حسن ملامت	چو شسته بشنید آن گفت فصاحت
به پهلوی خودش آنگاه نشاند	بشخصم تمامش پیش خود خواند
گو تنها بماندم زار و نیکس	بگفتا غم مخور ای خواجہ زین لب
و صد چندان دلم غم نشوید	ز تو هر حال وزر گرفته از دست

نشین بامن همیشه شاه و خرم
پیش آن جوان نشست بارون
پس آنکه گفت ای شاه جوان
چه شاه ای تو و ملک تو کدام است
زبان بکشاد کای مرد هنردان
جزایر جسد و وزیر نگینم
مرا لشکر ز حد و حد برون است
بخم صد بود بر استانم
ورین مه میرسد گفتند آزار
بجانت پایمالی فتنه سخت
مرا گفتند رود قصر و ریا
من اینجا آمدم از قول ایشان
پس آنکه گفت کالبی و خادار
بخود هارون بگفت ای حی انا
چه تر است این که آوردی پیش
یاورد از طبقه پیش آن شاه
نشست و گوشت را میکرد و ریخت

ترا بی غنم بشیر تو فرستم
که روز خدشش بر بست هارون
چرا اینجا کشیدی افسر و تخت
ترا ای شاه بگو آن سر چه نام است
منم شاه مراندیچ و زحمان
ندیده ماه و خور هرگز نبینم
دل دشمن ز بیم جوی خون است
همیشه واقف انداز مال و جانم
ز هارون رشیدی ای شاه شد
رسد زان شاه ای شاه جوان
ورین مه باش اینجا شاه والا
که تا خود بگذرو این ماه تابان
ز جنس خور و نهانزدین آرد
مرا خصمی باین خود نیست اصلا
مرا تا خود کنی در مان رشیش
پس آنکه کرد و عظیم بدرگاه
بجان و دل نه از روی ستیز

بنوک کار و برکنده ازان نوش	گرفت و گفت کای شته تکه را نوش
شه از شوقی که در دل اشته یکتا	که گیرد باده من آن تکه را است
پس آنکه از قفسای جی سجان	برد یک عطسه آن شاه شاهان
خلید آن کار و در حلقش بکیار	فتاد از تحت و جانش فتن کار
بهر د آن شاه هارون گشت مضمطر	که ناگاه آمد آن مرغ کو فطر
چو هارون دید شد شادان حبیب	برد از شوق اندر پای اودست
ز جابر و اشته هارون را بناگاه	بیکدم برد اندر باغ آن شاه
چو هارون دید در بان راستاده	پیش تخت آن مصحف نهاده
بیک لحظه بدید آن سان عجیب	تماشا کرد آن حال غرائب
فتاد اندر سجود و شکریا کرد	پس آنکه سر بر آورد و دعا کرد

سفر کردن معصوم شاه بجانب بیت الامان بر قفس نوش لب
 پر پدر و مادر و بهمان صورت آوردن نوش لب
 را مادر او و منت دار شدن از معصوم شاه

چو شه معصوم گفت این را بر نما	اذان پس کرد ساز راه دار نما
و گر روز آمد و بر نوش لب گفت	که چون بودی تو و دشمنه یکتا

بگفتا ای برادر چون توان بود
بدگر روز معصوم جوان مرد
ابا خود صد کس از خاصان مرگواه
همه روز و همه شب راه رفتی
چو یک سال از چنین جنت گشتند
نمانده کس با ایشان بی گشت
نمیرفتی و اگر پیش مران راه
پس آنکه نوش لب راشاه بر
بیک ماه و گره راند معصوم
بناگاه از قضا سحر داد تا
نمان کرد آن نفس جای محکم
در آید چون شهر آن چون شمع
تعجب ماند ایشان در آن دم
بگفتندش چه شخصه از کجائی
بگفت از نوش لب دارم پیای
چو بشنیدند از وی این حکایت
به پیش مادر آن ماه برآمدند

کسی کرد وصل پارسی نیستش سود
مگر بدست و آنکه ساز ره کرد
روان شد جانب بیت الاثان
بیک لحظه دهنی هرگز نرفته
بناگرد و بیابانی رسیدند
بغیر نوش لب باشاه دیگر
پیاده گشت از سپهر فرس شاه
نهاد و شد روان چون باد صحر
نفس بر سر می رفت موران
بشد بیت الامان از دور پیدا
بیامد سوی شهر آن شاه و دم
بگرد او شدندش آن چنان هم
که در آن ملک خود کم رفت آدم
درین ملک از چنین خیمه میرانی
بگو یا مادرشش از من هلا می
به بروندش بشاه آن ولایت
پس انگار شمع ریایان سپهرند

چو دربان بر پیش شاه اودا	بشد اندر محرم بسیار غوغا
که کس از فروش لب آورد پیغام	بشد از مادر او صبر و آرام
طلب کرد از دروغ فوعلیم شد را	به پرسید انگلمان احوال بد
پس از خدمت بگفتا شاه معصوم	که آورد من او را اندرین بوم
برفت و کرد حاضر فروش لب را	رمانید از نفس آن لب طلب را
چو مادر و پدر آن دم روی فرزند	بنخ مالید روی موی فرزند
بگرداورد اشکاشش که چنان بود	نهاد اندر سر او افسرش و دو
در آمد شاه مشهور از در قصر	چو دید آن روی فرزندش محرم
چو شد معصوم را آنجا بنگرید	فوازش کرد و بسیار می پرسید
که گفتا که تو بر جان ما باد	چو از سعی تو خود گشتم و نشاد
پس آنکه خلعت خاش با او داد	یکی قصری برایش کرد آباد
بنا کرد فروش لب احوال محرم	بماد گفت یک یک کرد معلوم
بگفتا مادرش معصوم شد را	که من و او دم تو این رشک را
بگفتا شاه معصوم نکوفس	که این دختر بود ما را چو خواهر
چنان بد عهد من با سر و آزاد	که تا او را رسد غم بالکزاد
بگفتا آن پری معصوم را باز	نه روی مرحمت زین قصه بد
بشد عمری که من آن نوجوان را	فرستادم به ملکش زار و نهوا

بشد عمری که من آن نوجوان را

چگونه مهر کار او توان بُرد نرسیم کس بر گلبوی یکسر اگر زنده هست می آید بر آن ماه بر گلبو نوشت از سوز نامه	که میداند که او زنده است یا مرد پس آنکه نوش لب گفت ای باده اگر او را خبر باشد از آن شاه از آن پس نوش لب گرفت خام
---	---

نامه نوشتن نوش لب بجانب گلبوی بجهت ملکزاد

که تنگت از وی هیچ رازی خداوند روان و چشم و جانها نشد نو مید از وی هیچ کار که با بجز تو دارم مثل شب و روز توئی گزوی باغ جان فزائی تو آبادان کن جسم خرابم که ناید از من بچاره ات یاد خبر از غائب ما هیچ داری وگر آید پیشیت باز یکنه دلیم باری ز عشقش می خون و یا مشغول شد با خود پرستی	که این نامه بنام کار سازی خداوند زمین و آسمانها گشته بی رضایش هیچ کار از آن پس گفت با گلبوی از سوز توئی گلزار مهر و آشنائی توئی مرسم نه جان گبایم بگو آخر ترا دلبسته افتاد الای لاله زاری باغ یاری چه داری از ملکزاده نشانی بگو آن عاشق و غسته چو نیست وگر دارد ز جام عشق مستی
--	--

و یا خود عشق من از سر بد کرد	و گرد او ز عشقم در درون درو
و یا مهر مرا داد دست برباد	که از راه وفا از من کند یاد
ولی باینده او طاقه در گوش	اگر از ما کند او خود فراموش
ولیکن بر سر آن عهد خویشم	اگر چه از غم او سینه ریشم
دل من از غنیم خود غرق است	بگوی آن عاشق و دشمنه چون
مرا اگر کن از احوال آن شاه	بمن بنویس شرح حال آن شاه
بجانم و اغما بنماده تست	چو این قصه بعالم زاده تست
ز احوال ما کند زاده خبر ده	بمن با عاشق سکین نظر ده
بگویی از زبان من پایش	اگر باشد رسان از من پایش
که آید هر هست اندر دل ریش	که ای عاشق کن غم از ریش
که شد آخر نصیب ملکیت جسم	بعیش و شادمانی باش خرم
روان با قاصد تدش بپرو	چو شد آن نامه نحر بر از سر و

رسانیدن قاصد نوش لب نامه را بگلبوی و شادمان
 شدن گلبوی و گلبوی از نامه و رسیدن
 ملک زار و ملک بحرین

چو قاصد بر د آن نامه بگبوی نهاد آن نامه را بر سر پیش انگاه ز بعدش گفت کاشی قاصد از انروز نیاید ز و غیر دیگر به پیشم + درین بودند کز ور کس در آمد ز شادی خواهران میزون دیند بپاش افتاد گلبوی کای برادر سه سالست آنکه غایب گشتی از پنج بجد اند که رخ را تو دیدیم نمود آن نامه مه با ملکه داد	بسی گشتند خوش گلبوی گلروی ز بان بکشاود اندر پرستش شاه که شد از بخت غائب آن جگر سوز ز دور آن پری از رخ سینه نشیم که اینک شاهزاده برور آمد بنا که روی آن شه را بدیدند کجا بودی درین مدت سراسر فلک ما را ز هجرت مانده مخرج گلی از گلبن وصل تو چیدیم پس انگاهان و ووات و خانه نهاد
---	---

انشا کردن ملکه زاد و جواب نامه نوش لب از زبان گلبوی

جواب نامه مه را از گلبوی که یای نامه ات مفتوح جانها چو شد تخم بر این بغویز جانم هر آن قاصد که آرد از تو پیغام بگردی خانه جانم تو پر نور	بگرد انشا در آن دم ان چرخ پیامت راحت روح و روانها فرخ بخش دل و روح و روانم توان کردن و ساروح از این نام بگردی اندوه و غم از دلم دور
---	---

بکودی تازه گلزار حب تم
 نوشتی بر من این مکتوب این
 همان یار که از تو بدو نش
 اگر حوال آن عاشق بدانی
 چه گویم کز غم عشقت چسان است
 اگر گری ز راه لطف و تش
 و گرنه جان و دهن به هر رویت
 بهیروز غمت آن یار جانی
 چون نوشت او جواب نامه ماه
 چو آن قاصد سپید از نو گلجوی
 بشد بانوش لب معصوم ششاد
 بشد مشهور شاه از لاکه زود
 سپسالا را که شد از آن حال
 بیامد پیشوا از شاه مشهور
 بیامد و گلجوی و گلر و

بدادی از غم دوران نجاستم
 کز آن مکتوب مضمون گشت معلوم
 هنوز از دل محب تست نش
 سمند وصل در میدان دانسته
 پریشان و ضعیف تا توان است
 نسازد محنت ایام پستش
 و در جان و دل اندر آرزویت
 بگفتم حال را و دیگر تو دانستی
 سپرد آن دم بدست قاصد نگاه
 بیامد و آن خبر از آن یار لجوی
 بنای قوی را کردند بنیاد
 روان بالشکرش بکیم ناسود
 گشاد از شادمانی پر و هم بال
 بدیدند و در آن گشتند از دور
 بر پیش نوش لب کنده سرخوی

جواب نامه بیرون قاصد از پیش گلجوی و خبر آن

از آن

از آمدن ملکزاد و آمدن مشهور شاه بکاک بخرین
و نکاح بستن نوش لب ابله کزاد

بیاید اور گلجوی کلر و س
گرفت اور اکار و شادمان شد
پرسید از پریشانی و دوش
ملکزاده چو حال شاه معصوم
دوان آمد بدست پایش افتاد
پس انکه قصرها آراست آن شاه
چهل روز و چهل شب عیش کزاد
پس انکه عقد آن مهر آبان شاه
دو عاشق رو بپای هم نهادند
چه خوش روزیست و زیور جانان
در آن شب تا صبح آن هر دو دلداد
بشد الماس باوچ گهر جفت
ز دسج گوهرش چون مهر برشت
بدگر روز شد چون مجلس آغاز

پیش نوش لب کنده مهری
رخ چون گاه و چون انخوان
بدید آن اشک رخ و رنگه
تمامی را شنید و کرد معلوم
بشد معصوم از ویدار و شاد
ز بهر بهمان با حشمت و جاه
بروی خود برویان با ده خود
فر و بستند آن شاهان بدخواه
روان بر پای یکدیگر افتادند
که یابد عاشق سر گشته سلمان
به پیکرند با هم بختان مار
و سان و سچ گهر با قوت می بست
درون فرغش مهر گیاه گشت
بجاس چنگ و قانون هم آواز

نوازی چنگ عود و روده نغمات	بغشاق و حسینی ساز شده است
----------------------------	---------------------------

صحبت در آستان سپسالار و ریانج خاص بایاران
عاشق شدن معصوم شاه با گلجوی و کاج بستن
گلجوی را به معصوم شاه و گلروی را باران سخ +

سپسالار صحبت بر دور باغ شب می معصوم شده در باغ می گشت برون آمد بگشت باغ گلجوی چو معصومش بدید و گشت برش چو گلجویش بدید و مست او شد دوید و ردی او از خاک برخواست زمانی تا بخود آمد شهین شاه بیاد شاه و در خرگرفت او بشد پیوشش یک روز و یک شب پیش نوشش لب گفتند کان شاه ملک زاده بیاد با پری نهاد	سه روز و شب همی می نمود و باغ بسوی قصر گلجوی مست بگذشت چو ماه چارده افروخته روست ز پا افتاد و شد آن شاه بدوش هم از جان فوکل پالست او شد میرش ادراکنار خویش بگذشت ز پیشش رفت و در خرگرفت آن شاه ببالین سر زور و عشق نهاد بنقاد و بز و صد مهر بر لب + شده بیمار و افتاده بخمرگاه ببالین برادر هر دو ناستاد
--	--

کسی گفتا آن شه کای ملکزاده
 چو آگه شد ملکزاده از غم او
 چو دیگر وز شد گردون خشان
 بیاید با سپهسالار و برگفت
 که باد اسالما عمر شهنشاه
 تو میدانی که معصوم از چه دلیل است
 چنان خواهم که اورا سرفرازی
 و گرا رخ مرا هست او برادر
 بیاید نوش لب او نیز این گفت
 بگفتا با ملکزاده که ای دوست
 تو میدانی مرا خود نیست این کار
 بیاید نوش لب پیش مادر
 پس آنکه طویها آماده کردند
 شبانکه عقد شده معصوم و گلبوی
 مناکح چار و دلار بر پوشش
 بیک هفته می و ساغر گرفتند
 بهر روزی چنان شش بار هم

نور و شوق شاه از پادشاه افتاد
 بگفتا منم غم خوراسته یار و بچو
 ملکزاده که کمر است از حبان
 زو ج لعل این عقد که گرفت
 ملک باد اسالما و دربان درگاه
 شهنشاه است بهم باصل و فصل است
 بهر مادی خود و شاه و ساز می
 وحی گلروی را با آن نکوهه
 سپهسالار منسل لاله بشگفت
 چو تاج فرقی و نور دیده اهل است
 روان باش و بکن آماده این کار
 بگفتا حال گلبوی و برادر
 در آن دم فکر جامع و با ده کوفه
 بر بستند و بشنید را رخ بگلر و
 بهم کرده تران سیار با خوش
 پس آنکه شاه و مانی و گر فتند
 بهی خود وند می هر لحظه با هم

خصمت گرفتن لکزار و معصوم شاه از مشهور شاه
 و سپهسالار و فتن بملک خود و پسر و پاد
 ایامت است کردن

<p>ز بحر چرخ گاه آمد لکزار و بشد پیش سپهسالار گاهی شاه بشد عمری که از خورشیدان جلیتم اگر باشد سعادت بار و پاد بر روز چند که مرگست عدالت سپهسالار آمد پیش مشهور اگر خصمت و پادشاه مانگیر پس انگشت مشهور شمشیر گفت برافق هر دو شان کردندشان هزاران خیمه دگر گاه شاهی سپاهی با ملک زاد و پاد دو مشرک خود سپهسالار و مشهور</p>	<p>ایا معصوم شه خندان و لشاد همیشه با و با تو فر و جاد بدرو و نسیم اسیر و بتلاطم رویم از دولتت با اب و پاد روم پیش پدرای شاه است بگفتا از زبان آن دو مجبور بملک خود رویم این شام بگیر که باد اقبال با آن هر دو گفت بر آوردندش کرد بپایان بخواهر و از هر سو سپاه اگر گفتی قیامت بر سر آمد بیاید با لکزار و بدستور</p>
---	---

گرفتند آن دو گلروی شکر لب
شیرین خود و شیرین گشتند ای یار
که اینک آمدیم ای شاه دایرب
لکراوه هم بخامد کیشب
ز شادی بچو گل غنچه بخندید
پدر صدش و نانی کرد حاصل
پس آنکه با و صد شادی شستند

پس آنکه راه ترکستان و خنشب
باندک فرستی آن هر دو دلدار
یکی قاصد فرستادند باباب
بشد معصوم سوی شهر خنشب
پدر چون قاصد زنده را دید
باستقبالش آمد چار منزل
تمامی شهر را آیین بستند

خاتمه کتاب

که آبادان شود از عشق جام
خاک آنکس که دار عشق یاری
که داند این که است را عیان
رسد و لدا و ناگه بدلدار
طرب بیدار گشته غم بخت
نمانده هیچ تیر غصه و کیش
که او را جام فگندم این ۲
که ام

خداوند ابد به توفیق انهم
بجایم نیست به از عشق کاری
که داند این سعادت ابیان
زهی دولت که بعد از در و بیار
گل اقبال از هر سو شکفت
سعادت در بر و عشوقه در پیش
که ابر دست دادند انجمن گل
که دار و انجمن سوز انگلیست

<p>کسی را کاین چنین دولت حیات غلام آن کسم کورا ولی نیست اگر داری ولی دلدار راده برای درود رانی بدست آر حیات آن به که پیش یار باشد ولی کورا خبر از دلبری نیست مترس از عاشقی ملاو بائی غلام عشق باز اشم همیشه + خداوند اهراد جمله راده</p>	<p>بهر جا یکم رفت اقبال آنجاست که به از بیدلی خود حاصلی نیست لکن در جان نجلی یار راده بده جانی و جانمان بدست آر گل آن خوشتر که در گلزار باشد از و بدروز تر خود دیگری نیست مبادا هیچ دل از عشق خالی که به از عشق بازی نیست پیشه بسان شما راده از که دمه</p>
--	--

بده بر آصفی توفیق ای شاه
که تا گوید همیشه ذکر ا لاله

John

افسر کلام خسر و مرام شیرین محبت شهرت این دو سحران خلوات بخش کام
زبان است و رعایت قریق خشم قریح زریب سرانجس خوشترین نعت سرور
انفس جان روش و میاچه بیاورن سپس بخش سرایان روزگار و نقادان
کلام بلاغت شهادت و ایسی و خوشبویه نهاد که درین روز با که روز بازار
قدروانی اهل علم است شادی و خیال فصاحت و شمال که حرف حرفش سلسله
شمانت یگان و آلفا نشیما شود و تمام کجاست خوش اندیش و ترکیب
نظام مصداقش آبستنی که سستی از و چار و تعلیم لالی آبدار اشاعتی
روشن بیانی و کما سبکین بیانش مانه و فصاحت و شیرین مضامین است
و آلفه بلاغت و نقش بر این گفته و در پایه بیان انزوی و غیرتقی است
خسر و شیرین آبی است از جلوه و میری خیال که بار وجود و شوق طبع
بیشال و کار تو این عالم شوقی و در سبب بیالی و مستور فرمانروای
شود و ستان فصاحت کسری و شیرین بیالی جواب اصفت جاه
بهادر و صفتی خلعت کز نیر غنیم و دستور و حلقه پادشاه عالمگیرانی
یون و بلاغت اسانی و ذالقت بیالی در عهد پادشاه و نظیری در شتند
چنان صفت و کلام این شوقی که اگر الا ان فصاحت و بلاغت است

لیل و شبش بچشم شاه گزید و اندر دجله و دیش انعامات و جاه و اعزاز
 بیش از حوصله و یافتند بسکه دیگران از شعری نامدار و سخن طراز ان
 گفتار آتند حضرت خواجه نظامی گنجوی و تنظیم عین و استخوان جلالت
 بیان زو طبع و انمود و مترجم سخن افروخته کس چه تواند و گرانهر که
 و جنب کلام حضرت خواجه نظامی لب کشاید تا بگفتن چه آید اما این مضمون
 زبان و ان سر و میدان سخن و زری نظم را بپایه از چندی شنیده که
 قدر و انان اهل سخن غناء السلاطین بر تحسین کلام آفرین خوانند از آل
 او خان جوهر شناسانسته یکی یک نسخه ز ما در قدیم بخرید و انرا در کتاب
 گردیده و با وصف تلاش و دیگری بهم رسانید خبر به شوق
 ز شیشه شناسان سخن مولوی غوث الحسن صاحب دافتر گشایده

محافلین به طالع نقیض بر داخته بودیم جزلی بمرورست و نشو و نشسته
 جاب نشی نول کشور صاحب زام اقبال
 بمقام لکس و در مطبع گرامی جا به در پیشگاه
 مطابق ماه و پنجشنبه ۱۳۰۳ هجری قمری
 الطبع و زیبای تمام
 و ختم تمام

کنجوری -
خسرو شیرین نظامی - کنجوری مشہور

کتاب ہے -

ہفت پیکر نظامی - تصنیف نظامی

کنجوری قدس سرہ -

سکندر نامہ بدای - تصنیف نظامی

کنجوری قدس سرہ -

ایضاً - کاغذ گندہ سفید و گلابی -

سکندر نامہ بحر - تصنیف مولانا نظامی

کنجوری -

شرح سکندر نامہ معروف بشرح محمد

گلوی - یہ شرح دیار پنجاب وغیرہ میں

نہایت مستند جو حسب فراش میان

چراغ دین تاجر کتب لاہور مرتبہ اول اس

مطبع میں طبع ہوئی حصہ اول -

شرح سکندر نامہ گلان - موسوم بہ منتخب

المشروع و مشہور بشرح علماء کلکتہ مولانا

جناب مولوی بدر علی صاحب عظیم آبادی

مولوی بدیع الدین علی صاحب جوہر پوری

جو حکم صاحبان کو فصل کلکتہ میں شروع

کثیر سے مرتب ہوئی فی الحقیقت شیر

پیش ہے -

شعوی نرنگ عشق - تصنیف محمد اکرم

غنیمت لاہوری -

شعوی شتر غم - تصنیف مولوی

محمد یحیٰ ہار پوری -

شعوی قضا و قدر - تصنیف میر علی

شخص بہ تجلی -
نامہ منظور - تصنیف سید منظور احمد شاہ

مذاق تصوف میں ہے -

شکرستان خیال و خوان نعمت

یہ دو کتاب ہیں کتاب اول تصنیف ملا

اور خوان نعمت میں ترکیب اقسام کتاب

کے لکھے ہیں -

شعوی زلالی - مسمیٰ الیلہ و محمود -

محشی ہے -

قصائد عرفی - مشہور کتاب درسی

ساقی نامہ منظوری - مشہور کتاب تصنیف

ملاظوری ہے -

قرآن السعدین - از تصنیف حضرت

امیر خسرو دہلوی -

قصائد بدر چاچ - مشہور کتاب ہے

شرح قصائد بدر چاچ - معروف بشرح

عثمان خانی شارح اسکی مولوی

محمد عثمان خان شہید دارالہمام رامپور

اس شرح کے ضمن میں عمدہ رسالے

ہر علم و فن کے ہیں خصوصاً رسالہ

موزن و قلم قابل دید ہیں -

بار و انش گلان - واضح و خوشخط

تصنیف مولوی عنایت اللہ

ایضاً خرد - تصنیف ایضاً -

شعوی - ولی رام عرف چشمہ عرفان

تصنیف ولی رام -

کلیات دواوین فارسی

TON LIBRA

دیوان حافظ - بخشی از دیوان حافظ
بخشی از دیوان حافظ

ایضا - بخشی مطبوعه جدید است خوشه
طبع بواسطه کاغذ گنده و لاتی چکنا
ایضا - کاغذ سفید گنده -

ایضا - کاغذ رسمی خانی -
شرح دیوان حافظ باطل معانی و مصطلحات
صوفیه از لوی صادق علی صاحب -

کلیات خزین - یک ایک مجموعہ غرائب و
از طبع سخن آفرین مع محمد علی خزین اس
مجموعہ میں کتب ذیل شامل ہیں -

سوانح عمری حضرت مصنف تواریخ
سلاطین قصائد نستعلیقہ اطباء دیوان
وثنویات صفیر دل و حین انجمن و شکر

خزایات فرنگ نامہ تذکرہ العاشقین
و غیرہ -

کلیات میرزا بیدل - اس کلیات میں
چار کتابیں ہیں - نکات بیدل روحا
بیدل دیوان بیدل عناصر بیدل

دیوان بیدل - اسکے حاشیہ پر نکات
بیدل جو اصل نسخہ قلمی بہت عمدہ پرچہ
تواضع ملاحظہ شائقین کے طبع ہوا

کلیات سعدی شیرازی حاوی سبک
مفصلہ ذیل دیا چہ کلیات کریم گشت
بوستان قصائد عربیہ قصائد فارسیہ

مراثی ترجیحات کلیات بدلے خواجہ
غزلیات قدیم صاحبہ مفردات قطعی
رباعیات ثنویات نقطعات مطالبات
ہر کلیات خاتمہ -

کلیات سعدی - مطبوعہ جدید -
دیوان مخفی - تصنیف مخفی رشتی بہ اوستا
اہل زبان تہا زشت نامہ مقام کاہر و لاتی

فارسی میں خواجہ واقف بہرین او سکوکلام
زیب انسا یکم تہرین غلط ہے تذکرہ
سوفیہ ہے -

دیوان خواجہ معین الدین چشتی - ایک
نایاب ہما صفت یہ تصنیف محض عنایت
ایزدی سے اس مطبع کو ملی تبرکات علی

دیوان حضرت غوث الاعظم - شیخ
محمد الدین گیلانی مشہور بہ پیران شیر
کلیات نظم غالب فارسی - عالیجناب

مرزا اسد اللہ خان بہادر دہلوی کا
کلیات نظم -
دیوان غنی - مصنفہ ملا محمد طاہر غنی

دیوان موزون - من تاج خیال
عالیجناب راجہ رام نرائن صاحب -
دیوان صاحب - مشہور دیوان ہے

دیوان ناصر علی - منشی و شاعر
یا و گلزار نہ تاخرین ہے -

CALL

19165125
[299]

ACC. NO. 44

AUTHOR

TITLE

خبر و شیرین آصفی

19165125
299
44

خبر و شیرین آصفی

Date	No.	Date	No.

Maulana Azad Library ALIGARH MUSLIM UNIVERSITY

RULES:-

1. The book must be returned on the date stamped above.
2. A fine of Re.1-00 per volume per day shall be charged for text-books and 10 Paise per volume per day for general books kept over - due.

